

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΜΕ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΡΕΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Έκδοση # 04)

για διαβούλευση και συμπλήρωση

Φεβρουάριος 2018

Αυτοδιοικητική Κίνηση «Οικολογία-Αλληλεγγύη»
Πτολεμαίων 29Α, 54630 Θεσσαλονίκη, τηλ. / fax 2310 222503
e-mail: oikologia.allhleggyh@gmail.com www.eco-solidarity.gr

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για έναν Δήμο ισχυρό, διαφανή, συμμετοχικό, εξωστρεφή, πράσινο, αλληλέγγυο

2. ΜΕ ΝΕΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ – ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΟΙΚΗΣΟΥΜΕ

- 2.1. Με Δημοκρατία
- 2.2. Με δημόσιο έλεγχο και διαφάνεια
- 2.3. Με συμμετοχή των πολιτών
- 2.4. Με ανοικτά δεδομένα και πρότυπα

3. Η ΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

4. ΧΩΡΙΣ ΡΥΠΑΝΣΗ

- 4.1. Χωρίς ατμοσφαιρική ρύπανση
- 4.2. Χωρίς ηχορύπανση

5. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

6. ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

- 6.1. Αστικό πράσινο
  - 6.1.1. Περιοχή κεντρικής Θεσσαλονίκης
  - 6.1.2. Παραλιακό μέτωπο
  - 6.1.3. Περιοχή Τριανδρίας και ΥΦΑΝΕΤ
  - 6.1.4. Περιοχή Κρουονερίου και Περιφερειακή Τάφρος
  - 6.1.5. Περιοχή Ελαιορέματος
  - 6.1.6. Περιοχή Αλατίνι
- 6.2. Ελεύθεροι χώροι
- 6.3. Διαχειριστικές παρατηρήσεις
- 6.4. Περιαστικό Δάσος Σείχ Σου

7. ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

- 7.1. Νέο ενεργειακό μοντέλο
  - 7.1.1. Ενέργεια
  - 7.1.2. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- 7.2. Νερό, ένα αγαθό σε ανεπάρκεια
  - 7.2.1. Η ΕΥΑΘ και η μετοχοποίησή της
  - 7.2.2. Το ζήτημα της πώλησης της ΕΥΑΘ
  - 7.2.3. Μια συνολική προσέγγιση του προβλήματος της εξάντλησης των υδροφορέων
  - 7.2.4. Το νερό είναι δημόσιο αγαθό σε ανεπάρκεια και όχι εμπόρευμα!
- 7.3. Λιμάνι Θεσσαλονίκης

8. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- 8.1. Κοινωνική δικαιοσύνη και στήριξη εναλλακτικών λύσεων
- 8.2. Δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας
- 8.3. Προσαρμογή των υφιστάμενων δραστηριοτήτων
- 8.4. Αστική Γεωργία -Περιαστικές καλλιέργειες
- 8.5. Μεταποίηση
- 8.6. Κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία
- 8.7. Τουρισμός

9. ΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΠΕΤΑΜΑ!

- 9.1. Ούτε θάψιμο ούτε κάψιμο!
- 9.2. Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Ανακύκλωση
- 9.3. Επιλέγουμε τη δημόσια-κοινωνική διαχείριση των απορριμμάτων

10. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

11. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

12. ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

13. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

- 13.1. Γυναίκες
- 13.2. Παιδί και παιδική εργασία
- 13.3. Μετανάστες/πρόσφυγες
- 13.4. ΑΜΕΑ
- 13.5. Άστεγοι
- 13.6. Σεξουαλικότητα
- 13.7. Στήριξη της συλλογικής παρέμβασης των πολιτών

14. ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ

15. ΜΕ ΥΓΕΙΑ

- 15.1. Πρόληψη
- 15.2. Μια ολοκληρωμένη διαχείριση της υγείας
- 15.3. Πρωτοβάθμια περίθαλψη
- 15.4. Θεσμός οικογενειακού γιατρού - πρόληψη
- 15.5. Θεσμός κοινωνικού γιατρού – κατοχύρωση και ανάπτυξη
- 15.6. Θεσμός νοσηλείας στο σπίτι – αναζωογόνηση και ανάπτυξη του
- 15.7. Η ψυχική υγεία
- 15.8. Απολογισμός
- 15.9. Ναρκωτικά -εξαρτήσεις

16. ΜΕ ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

16.1. Για ένα αειφόρο σχολείο και Αυτοδιοίκηση

16.2. Επαρκής και ποιοτική σχολική στέγη

17. ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΧΘΕΣΙΝΟΙ – ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

17.1. Ιστορική αναδρομή

17.2. Οι συνθήκες για μια ακόμη φορά έχουν αλλάξει

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για έναν Δήμο ισχυρό, διαφανή, συμμετοχικό, εξωστρεφή, πράσινο, αλληλέγγυο

Οι αυτοδιοικητικές εκλογές της 19ης Μαΐου 2019 θα διεξαχθούν στην ίδια δύσκολη περίοδο της χώρας που βιώνουμε από το 2010, όπου, παρά την τυπική «έξοδο» από τα Μνημόνια, ο οικονομικός έλεγχος των δανειστών της χώρας, δημιουργεί ένα ασφυκτικό πλαίσιο τόσο για τους πολίτες και το περιβάλλον όσο και για τους αυτοδιοικητικούς θεσμούς.

Η πρωτοφανής δημοσιονομική και οικονομική κρίση αποκάλυψε με τον πιο ανάγλυφο τρόπο τις ανεπάρκειες του πολιτικού συστήματος και ειδικότερα των κομμάτων που κυβέρνησαν τη χώρα μετά τη μεταπολίτευση. Το πελατειακό κράτος και οι καταστροφικές πολιτικές, που ακολούθησαν, οδήγησαν τη χώρα στην υπερχρέωση και την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική κρίση. Η παγκόσμια κρίση, που ξέσπασε το 2007 στις ΗΠΑ ως χρηματοοικονομική και απλώθηκε ταχύτατα παγκοσμίως ως κρίση των δημόσιων ελλειμμάτων και χρεών, επέτεινε και ανέδειξε τις αδυναμίες της χώρας, λειτουργώντας ως καταλύτης. Χώρες σαν την Ελλάδα, ως αδύνατος κρίκος της αλυσίδας, βίωσαν την κρίση με τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις αλλά και μέτρα κοινωνικά άδικα και αδιέξοδα. Παρά τη μικρή πτώση του δείκτη χρέους/ΑΕΠ, από 178,5% το 2016 σε 176,1% το 2017, αυτό αποκλείεται να φτάσει στο προβλεπόμενο από το ΔΝΤ επίπεδο του 130% για το 2020. Διαφαίνεται ότι θα οδηγηθούμε σε ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων και σε περιβαλλοντική υποβάθμιση, καθώς σε περίοδο κρίσεων τα πρώτα και «εύκολα» θύματα είναι πάντα οι πιο αδύναμοι κοινωνικά και οικονομικά πολίτες και το περιβάλλον.

Μια δημοτική διοίκηση θα πρέπει να έχει γνώση των δεδομένων αυτών και να επιδιώξει να ασκήσει κατάλληλες αλληλέγγυες και αειφόρες πολιτικές, να επιδιώξει την υπέρβαση των νεοφιλελεύθερων συνταγών, να μη διστάσει να συγκρουστεί με το διεφθαρμένο, πελατειακό πολιτικό σύστημα, την ανορθολογική και αντιπαραγωγική διαχείριση του δημόσιου τομέα και να αναζητήσει συμμαχίες και καλά παραδείγματα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Θα πρέπει να γίνει πλατιά συνείδηση ότι αυτό που κατέρρευσε είναι το συνολικό μοντέλο ανάπτυξης της χώρας, που στηρίχθηκε στη φτηνή και "βρώμικη" ενέργεια, την κερδοσκοπική εκμετάλλευση της γης (οικοπεδοποίηση) και στην καταστροφή του περιβάλλοντος με τον ανεξέλεγκτο τουρισμό, την υδροβόρα γεωργία και τις κατασκευές. Για να υπάρξει μια ρεαλιστική προοπτική αλλαγής της αναπτυξιακής πορείας της χώρας χρειάζεται μια οικολογική στροφή στην οικονομία, με κοινωνική αλληλεγγύη και προτεραιότητα στο περιβάλλον, την ποιότητα ζωής και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Η δημοτική διοίκηση θα πρέπει να υποστηρίξει μια οικονομία αποκεντρωμένη και εστιασμένη σε τοπικό επίπεδο, πιο εξισωτική, συλλογική και αλληλέγγυα και που να λαμβάνει υπόψη της το σύνολο των περιβαλλοντικών παραγόντων, αντί για λίγους και επιλεγμένους. Μια οικολογική και κοινωνική οικονομία, στο πλαίσιο της οποίας θα μπορούσαν να συρρικνωθούν ορισμένοι τομείς και να αναβαθμιστούν ποιοτικά και ποσοτικά άλλοι, μεταξύ των οποίων και εκείνοι που συνδέονται με παραγκωνισμένες

σήμερα αξίες μη χρηματικού τύπου. Μια οικονομία που θα σέβεται τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα και μπορεί να συνδεθεί με συμμετοχικούς δημοκρατικούς θεσμούς, δημοκρατική παιδεία και καλλιέργεια σχέσεων αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας.

Μια τέτοια προοπτική φαίνεται όχι μόνον εφικτή αλλά είναι και απολύτως αναγκαία. Η στροφή στην τοπικότητα και την αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών, ως έμμεσος τρόπος για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης, θέτει στο προσκήνιο την Αυτοδιοίκηση. Η Αυτοδιοίκηση είναι ένας προνομιακός χώρος για να δοκιμαστούν οι πράσινες λύσεις σε πολλούς τομείς: παραγωγή και κατανάλωση σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο (εγγύτητα δημόσιων υπηρεσιών, δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας, αναβίωση της τοπικής οικονομίας), ενίσχυση ανταλλακτικών συστημάτων (για παράδειγμα στους τομείς της διατροφής, των ενδυμάτων και των κατασκευών), αντιμετώπιση της επέκτασης των πόλεων σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος και της υπαίθρου και ενίσχυση της πράσινης και της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, ώστε να περιοριστούν οι κοινωνικές ανισότητες. Και υπάρχουν πολλά καλά παραδείγματα και επιμέρους εφαρμογές σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις.

Η μακροχρόνια παρουσία μιας συντηρητικής, φοβικής και διεφθαρμένης διοίκησης στον Δήμο Θεσσαλονίκης είχε σοβαρές συνέπειες στην οπισθοδρόμηση της πόλης. Η αντίδραση σε αυτή την κατάσταση έφερε μια διαφορετική διοίκηση τα τελευταία 8 χρόνια, πιο ανοιχτή και εξωστρεφή. Ωστόσο, η δυναμική της ξεθύμανε και «έμεινε από καύσιμα», με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να εφαρμοστούν καινοτόμες πολιτικές και να αντιμετωπιστούν προβλήματα της καθημερινότητας αλλά και να αναθαρρεύουν και πάλι φαινόμενα ρεβανσισμού και εθνολαϊκισμού. Είναι φανερό ότι στο Δημοτικό Συμβούλιο χρειάζεται ένας νέος άνεμος, νέες δυναμικές παρουσίες, που θα αντιμετωπίσουν τα χρονίζοντα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα της πόλης, θα υπερασπίσουν το ήθος και τη διαφάνεια, θα επηρεάσουν τις πολιτικές και θα εξασφαλίσουν στη Θεσσαλονίκη και τους πολίτες την προοπτική που τους αξίζει.

Το νέο εκλογικό σύστημα δίνει τη δυνατότητα αυξημένης παρουσίας, με περισσότερους εκλεγμένους συμβούλους και καθοριστική επίδραση στη διαμόρφωση των αυτοδιοικητικών πολιτικών και επιλογών. Επιδίωξη της «Οικολογίας – Αλληλεγγύης» είναι η ευρύτερη δυνατή συνάντηση ενεργών πολιτών και κινήσεων, που συγκλίνουν προγραμματικά προς μια αυτοδιοίκηση ισχυρή, διαφανή και συμμετοχική, υπερβαίνοντας τις κομματικές γραμμές και συγκροτώντας μια πειστική εναλλακτική λύση.

Στην προσπάθεια συσπείρωσης η «Οικολογία – Αλληλεγγύη» εκτιμά αλλά δεν αρκείται στην ενότητα του οικολογικού χώρου. Καταθέτει την πολύχρονη εμπειρία της από τη συλλογική ζωή και δράση στην πόλη και στην Περιφέρεια, τους αγώνες που έφεραν νίκες και στήριξαν έμπρακτα την κοινωνική αλληλεγγύη, το εναλλακτικό όραμα και τους τρόπους για να υλοποιηθεί με βάση τις προγραμματικές της προτάσεις. Η «Οικολογία – Αλληλεγγύη» γνωρίζει ότι τα αναπτυξιακά μοντέλα, που εφαρμόστηκαν μεταπολιτευτικά, αποδείχθηκαν λανθασμένα και αδιέξοδα και ότι χρειάζεται συνολική αναθεώρηση και ριζική ανατροπή τους. Η ανάγκη αλλαγής των κεντρικών και των ευρωπαϊκών πολιτικών, όμως, όχι μόνο δεν εμποδίζει την προσπάθεια για σημαντικές αλλαγές στις αυτοδιοικητικές πολιτικές αλλά επιβάλλει και την πιο έντονη προσπάθεια για **τοπικές συσπειρώσεις και νέες ελπιδοφόρες προοπτικές.**

2. ΜΕ ΝΕΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ – ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΟΙΚΗΣΟΥΜΕ

Η Αυτοδιοίκηση αποτελεί το φυσικό κύτταρο της δημόσιας ζωής. Η δραστηριοποίηση για τα τοπικά ζητήματα είναι η αφετηρία της ενεργοποίησής μας ως πολιτών για μια ισορροπημένη και βιώσιμη κοινωνία,

- που θα στηρίζεται:
  - στην αειφορία και στην τοπικότητα σε ό,τι αφορά την παραγωγή, και
  - στην κοινωνική αλληλεγγύη σε ό,τι αφορά τις ανθρώπινες σχέσεις,
- που θα θέτει ως άμεση προτεραιότητα την προστασία και την αναβάθμιση του φυσικού, του περιαστικού και του αστικού περιβάλλοντος, και
- που θα προωθεί τη συμμετοχή των πολιτών, ενισχύοντας τους άμεσους δημοκρατικούς θεσμούς.

Το οικολογικό όραμα για την αυτοδιοίκηση απαιτεί ισορροπημένη και βιώσιμη κοινωνία, με ζωντανή ύπαιθρο και συνεκτικές πόλεις σε ανθρώπινα μεγέθη.

Επιδιώκουμε μία Αυτοδιοίκηση με ευρείες αρμοδιότητες και άμεση συμμετοχή των πολιτών, με διαφανείς και αποκεντρωμένους θεσμούς, με ισχυρή κοινωνική συνοχή χωρίς αποκλεισμούς και με σχέσεις συνεργασίας τόσο μεταξύ των Δήμων, όσο και με την Περιφέρεια.

Διεκδικούμε μια **Αυτοδιοίκηση ισχυρή, βιώσιμη, διαφανή και συμμετοχική**, θωρακισμένη με το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα εξασφαλίζει τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ αυτής, κεντρική εξουσία περιορισμένη σε επιτελικό ρόλο, καθώς και μια νέα σχέση συνεργασίας μεταξύ τους.

Βασικοί άξονες της πολιτικής μας είναι οι εξής:

2.1. Με Δημοκρατία

Με την ψήφιση του νέου νομοθετικού πλαισίου για την Τοπική Αυτοδιοίκηση (πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»), τον Ιούλιο του 2018, υιοθετήθηκε η απλή αναλογική για την ανάδειξη των δημοτικών και περιφερειακών συμβούλων, αίτημα που θέταμε και εμείς τα προηγούμενα χρόνια. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα ορισμού αντι-Δημάρχων και αντι-Περιφερειάρχων από παρατάξεις της αντιπολίτευσης. Ωστόσο, για την εκλογή Δημάρχου επιλέχθηκε ένα σούπερ πλειοψηφικό σύστημα, όπου χρειάζεται πάνω από 50% των ψήφων για να υπάρξει εκλογή.

Επίσης, προβλέπεται θέση Δημοτικού Διαμεσολαβητή αντί για Συμπαραστάτη του Δημότη, χωρίς να έχει εξηγηθεί η αιτιολογία ή το γιατί θεωρούν ότι απέτυχε η προηγούμενη θέσμιση. Αντίθετα, υπάρχουν πολύ πετυχημένα παραδείγματα και μόνον η ενόχληση των αιρετών της εκάστοτε πλειοψηφίας από έναν θεσμό που δεν μπορούσαν να ελέγξουν όπως επιδίωκαν, φαίνεται να επέβαλε την αλλαγή.

Τέλος, σημαντική αλλαγή αποτελεί η ουσιαστική αυτονόμηση των τοπικών συμβουλίων, όπου καταρτίζονται ξεχωριστά ψηφοδέλτια, ακόμη και από παρατάξεις που δεν συμμετέχουν στην εκλογή του δημοτικού συμβουλίου.

Είναι σαφές ότι τα θέματα της ευρύτερης από τη σημερινή απαιτούμενης συναίνεσης μεταξύ των παρατάξεων των Δήμων για τη λήψη των αποφάσεων χρειάζονται μια νέα φιλοσοφία διαλόγου και συνεργασίας, στην οποία οφείλουμε να είμαστε διατεθειμένοι να συμβάλουμε. Οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης θα χρειαστεί να ξεβουλευτούν από την απόρριψη των πάντων και να καταθέσουν τεκμηριωμένη κριτική και προτάσεις, αλλά και να βοηθήσουν στη διαμόρφωση θετικών και συναινετικών αποφάσεων. Μια τέτοια ρύθμιση, όμως, αποτελεί δίκιο μαχαίρι και

χρειάζεται προσοχή, ώστε ούτε να μείνουν ακυβέρνητοι οι Δήμοι, αλλά ούτε και οι παρατάξεις της αντιπολίτευσης να μετατραπούν σε απλά δεκανίκια της πλειοψηφούσας παράταξης, μετά και από υπόγειες συναλλαγές.

Ωστόσο, ο Κλεισθένης αφήνει αρκετά κενά, που θα πρέπει να ξανασυζητηθούν. Έτσι, στην κατεύθυνση της περισσότερης δημοκρατίας, προτείνουμε να εξεταστούν μέτρα όπως:

- Η έμμεση εκλογή του Δημάρχου και των αντιδημάρχων από το Δημοτικό συμβούλιο (με δικλίδες ασφαλείας για την αποφυγή ακυβερνησίας) και οι οποίοι θα λογοδοτούν σ' αυτό.
- Όριο μέχρι δύο στις συνεχόμενες θητείες της διοίκησης.
- Ισότιμη και αλληλοσυμπληρούμενη σχέση των δύο βαθμών Αυτοδιοίκησης.

2.2. Με δημόσιο έλεγχο και διαφάνεια

Σε αρκετές περιπτώσεις, όπως συμβαίνει στην περίπτωση Δημάρχων με πολλαπλές θητείες, διαμορφώνεται μια νοοτροπία αυθαιρεσίας και αδιαφάνειας, αφού καλλιεργείται η λογική ότι ένας τοπικός άρχοντας κρίνεται αποκλειστικά από την ικανότητά του να επανεκλέγεται και να μη λογοδοτεί πουθενά. Αποτέλεσμα, στις εκθέσεις του Συνήγορου του Πολίτη οι Δήμοι και οι Περιφέρειες να κατέχουν την πρώτη θέση σε αναφορές για περιστατικά κακοδιοίκησης.

Μέτρα για περισσότερο δημόσιο έλεγχο και διαφάνεια που μπορούμε να πάρουμε σήμερα είναι:

- Τα δημοτικά μέσα ενημέρωσης και οι ιστοσελίδες να είναι ανοικτά στις απόψεις των δημοτών και των παρατάξεων, με έλεγχο για την τήρηση των κανόνων της αμεροληψίας.
- Ο Δημοτικός Συμπαραστάτης να είναι Ανεξάρτητη Αρχή, ως δημοτικό παράρτημα του Συνηγόρου του Πολίτη.
- Θεσμική κατοχύρωση της οικονομικής αυτοτέλειας της Αυτοδιοίκησης: μέρος των δημόσιων εσόδων να παραμένει στον Δήμο όπου εισπράχθηκε και με παράλληλη πρόβλεψη επιπλέον αναδιανομής προς τους φτωχότερους Δήμους.
- Οι επιπλέον χρηματοδοτήσεις να συνδέονται με την επιτυχία ή αποτυχία κάθε Δήμου σε συγκεκριμένους στόχους από το Επιχειρησιακό Περιβαλλοντικό του Πρόγραμμα και με κριτήρια αειφορίας.
- Δημοσιοποίηση των εκκαθαριστικών της Εφορίας των 3 τελευταίων ετών όλων των υποψηφίων για εκλογή σε αυτοδιοικητικές θέσεις.
- Δημόσια παρακολούθηση των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου μέσω διαδικτυακής τηλεόρασης (web tv) και υποχρεωτική δημοσίευση των πρακτικών. Παρουσίαση στην TV100 επιλεγμένων αποσπασμάτων -με ευθύνη των παρατάξεων- από τις συνεδριάσεις του ΔΣ.
- Υιοθέτηση του θεσμού των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στο πλαίσιο της υλοποίησης έργων της Αυτοδιοίκησης.

2.3. Με συμμετοχή των πολιτών

Η άμεση δημοκρατία με στόχο τη διαφάνεια μπορεί, επίσης, να ενισχυθεί με τη συμμετοχή των πολιτών σε ανοικτές θεματικές επιτροπές. Αυτή η συμμετοχή δεν δικαιώνει μόνο όσους πιστεύουν στις αξίες της άμεσης δημοκρατίας αλλά και

αναβαθμίζει τη λειτουργία των δομών και από καθαρά πρακτική άποψη, κατοχυρώνοντας μεγαλύτερο βαθμό διαφάνειας και δημόσιου ελέγχου, ανάλογο με το ποσοστό εκείνων που παρακολουθούν στενά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και εκπαιδεύοντας μεγάλο αριθμό πολιτών στη λειτουργία και τις απαιτήσεις της Αυτοδιοίκησης. Έτσι, αυξάνονται και οι πιθανότητες να προέλθουν από αυτούς στο μέλλον αιρετοί ικανοί και με πολυεπίπεδη μόρφωση .

Μέτρα για μεγαλύτερη συμμετοχικότητα, που μπορούμε να πάρουμε σήμερα, είναι:

- Οι πολίτες να ψηφίζουν εκεί όπου πραγματικά ζουν, ώστε να έχουν λόγο για τις αποφάσεις που επηρεάζουν την καθημερινή τους ζωή.
- Το παράβολο για την υποβολή υποψηφιότητας θα πρέπει να μειωθεί προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και να μην αντιμετωπίζεται η υποψηφιότητα ως ανεπιθύμητη επιβάρυνση των δημόσιων οικονομικών. Επίσης, να καλύπτεται μέρος τουλάχιστον των εξόδων εκτύπωσης των ψηφοδελτίων.
- Όλες οι αποφάσεις, οι συνεδριάσεις και οι διαδικασίες να είναι προσιτές στους πολίτες από το διαδίκτυο.
- Η διαβούλευση με τους πολίτες, είτε με διαδικτυακή μορφή είτε με χρήση σύγχρονης τεχνολογίας σε δημόσιους χώρους, να γίνει βασικό στοιχείο της λειτουργίας του Δήμου. Επίσης, να προβλεφθούν δημόσιες ακροάσεις και συμβούλια διαβούλευσης ανά έργο στον τόπο που εκτελούνται τα έργα, με ανοικτή συμμετοχή. Διαβούλευση σε όλα τα στάδια του έργου: προγραμματισμό, σχεδιασμό, εκτέλεση, παραλαβή.
- Διεξαγωγή τοπικών/περιφερειακών δημοψηφισμάτων που διασφαλίζουν την απευθείας συμμετοχή των πολιτών στις τοπικές τους υποθέσεις. Η συγκέντρωση υπογραφών ενός σημαντικού αλλά και ρεαλιστικού ποσοστού πολιτών πρέπει να αρκεί για τη διεξαγωγή τοπικού/περιφερειακού δημοψηφίσματος, αυστηρά για αρμοδιότητες του δήμου/περιφέρειας (π.χ. έργα τοπικής/περιφερειακής σημασίας). Χρειάζεται να ενεργοποιηθούν και οι διατάξεις που προβλέπουν υποχρεωτική συζήτηση στο δημοτικό ή διαμερισματικό συμβούλιο για αιτήματα ή προτάσεις 25 τουλάχιστον πολιτών. Απαραίτητη είναι επίσης η πρόβλεψη και για δημοψηφίσματα σε επίπεδο δημοτικού διαμερίσματος ή γειτονιάς.
- Οι συνοικιακές συνελεύσεις και τα συμβούλια γειτονιάς, που προβλέπονται ήδη από τη νομοθεσία χωρίς ουσιαστικά να λειτουργούν, χρειάζεται να αποκτήσουν πραγματική υπόσταση στα πλαίσια θεσμών όπως ο Συμμετοχικός Προϋπολογισμός για τις επενδύσεις και τα έργα του Δήμου ή τα Τοπικά Σχέδια Βιωσιμότητας (Agenda 21).
- Δημιουργία «Σχολείων τοπικής πολιτικής» για την ενδυνάμωση της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης, όπου θα γίνεται διαβούλευση μέσω της καθημερινής συμμετοχής των πολιτών σε συζητήσεις, αναγνώσεις και παρουσιάσεις (μαθήματα) των κατακτήσεων του κοινοτισμού, των εναλλακτικών πρακτικών συλλογικής δράσης σε κάθε γειτονιά, χώρους ελεύθερους ή διαθέσιμους για μικρές συγκεντρώσεις. Γνωριμία με τις πρακτικές μιας ευτυχισμένης και εύρωστης ζωής, για το ξεπέραςμα του ιδιοτελούς ωφελιμισμού, την προώθηση της πρόνοιας και της συμβιωτικότητας, τις πρακτικές και τις τακτικές της συλλογικής ευτυχίας, την ιδέα της απλής ζωής σε κοινόχρηστους χώρους, τη βελτίωση της ζωής μέσω της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.

Προτείνουμε τη μελέτη και υιοθέτηση των καινοτομιών που έχουν λειτουργήσει με επιτυχία σε άλλες πόλεις, όπως πχ στο Μόντρεαλ του Καναδά:

- Χάρτα δικαιωμάτων και ευθυνών των πολιτών

(http://ville.montreal.qc.ca/pls/portal/docs/page/charte_mtl_fr/media/documents/charte_montrealaise_grecque.pdf)

- Δικαίωμα πρωτοβουλίας για δημόσια διαβούλευση

(http://ville.montreal.qc.ca/pls/portal/docs/PAGE/DROIT_INITIATIVE_FR/MEDIA/DOCUMENTS/Right_of_initiative_Summary_ENG_2015.pdf)

- Επέκταση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, αιτήσεων και χρήσης ανοικτών στο κοινό δεδομένων (<http://donnees.ville.montreal.qc.ca/>)

2.4. Με ανοικτά δεδομένα και πρότυπα

Η «Οικολογία -Αλληλεγγύη» συντονίζεται και υποστηρίζει τους αγώνες για την ελευθερία του λόγου και της έκφρασης, την προστασία της προσωπικότητας, τον σεβασμό του προσωπικού απόρρητου, την ασφάλεια των επικοινωνιών, την πρόσβαση στη γνώση και τον πολιτισμό, την ενίσχυση των κοινών και του συλλογικού συμφέροντος. Αυτό σημαίνει και ότι ο Δήμος οφείλει να στηρίξει στόχους και αιτήματα όπως:

- ενίσχυση της Διαφάνειας και αναβάθμισης των εργαλείων δημοσιότητας, λογοδοσίας και κοινωνικού ελέγχου της δημοτικής διοίκησης,
- συστηματοποίηση της συμμετοχικότητας των πολιτών και της δημόσιας διαβούλευσης, μέσα από πρακτικές όπως ο συμμετοχικός προϋπολογισμός,
- χρήση ελεύθερου λογισμικού/λογισμικού ανοικτού κώδικα (ΕΛ/ ΛΑΚ) στις δημοτικές υπηρεσίες,
- δημιουργία δομών για ανοικτά δημόσια δεδομένα και πληροφορίες με την παράλληλη στήριξη των φορέων που ήδη στοχεύουν σε αυτό,
- ενίσχυση των ανοικτών (τεχνολογικών) πρότυπων που είναι απαραίτητα για την επίτευξη διαλειτουργικότητας στη δημοτική διοίκηση,
- προστασία του προσώπου απέναντι στην απεριόριστη συλλογή, αποθήκευση, χρήση και παραχώρηση των προσωπικών του δεδομένων (πληροφοριακός αυτοκαθορισμός),
- περιορισμό του κοπιράιτ (πνευματικά δικαιώματα) μόνο σε εμπορικές πράξεις, με συνέπεια την ελεύθερη και νόμιμη αντιγραφή και αναπαραγωγή υλικού για μη κερδοσκοπικούς ή μη εμπορικούς σκοπούς,
- απαγόρευση πατεντών σε λογισμικό και ζωντανούς οργανισμούς, σπόρους ή γονίδια και απελευθέρωσή τους στην Υγεία και τα φάρμακα στον ελάχιστο χρόνο,
- Εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του νόμου για τα ανοικτά δεδομένα ([N. 4305/2014](#), όπως κωδικοποιήθηκε με το [Π.Δ. 28/2015](#)) σύμφωνα με τον οποίο καθιερώθηκε η αρχή της εξ ορισμού ανοιχτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης της δημόσιας πληροφορίας αλλά και του άρθρου 58 του [N.4178/2013](#), που αφορά τα γεωχωρικά δεδομένα, σύμφωνα με το οποίο, “Τα δημόσια δεδομένα της ΕΚΧΑ Α.Ε. διατίθενται σε οποιονδήποτε τρίτο δωρεάν και με τις κατάλληλες ανοιχτές άδειες, εφόσον πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για μη εμπορικούς σκοπούς”,

- εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση ([N.3979/2011](#) και τροποποιήσεις του) και υλοποίηση των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η χώρα μας στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση.

3. Η ΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Η λειτουργία της πόλης είναι προβληματική και η αισθητική της υποβαθμισμένη. Οι κάτοικοι ασφυκτιούν στους τσιμεντένιους όγκους, αδυνατώντας να αναπτύξουν ικανοποιητικές κοινωνικές σχέσεις και χάνοντας όλο και περισσότερο την επαφή με το φυσικό περιβάλλον. Τα παιδιά, οι νέοι, οι ηλικιωμένοι αλλά και οι γυναίκες, τα άτομα με αναπηρίες και οι μετανάστες, οι πρόσφυγες, οι άνεργοι και άλλες μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες, ζουν σε μια πόλη εχθρική και ανοίκεια. Η πόλη δεν είναι γι' αυτούς.

Για να αντιστραφεί αυτή η ζοφερή κατάσταση, πρέπει να αντιμετωπιστεί διαφορετικά ο τρόπος που εξελίσσεται η πόλη. Στη θέση της εξαντλητικής εκμετάλλευσης του χώρου και των φυσικών πηγών πρέπει να βάλουμε **αιιφορικές κατευθύνσεις**:

- Μη εξάντληση των αποθεμάτων της οικοδομήσιμης γης, του πράσινου και των ανοικτών χώρων.
- Αξιολόγηση των κτισμάτων και του αστικού χώρου με βάση την κοινωνική και όχι την εμπορική τους αξία.
- Αξιοποίηση των επενδυμένων στο παρελθόν πόρων. Θα πρέπει να καταστρωθεί ένα σχέδιο ανάκτησης του ανενεργού κτηριακού δυναμικού, με μια ιδιαίτερη έμφαση στα παροπλισμένα και ανενεργά εργοστάσια, τα οποία θα μπορούσαν να αποδοθούν στους κατοίκους για συλλογικές δράσεις (συγκεντρώσεις, συζητήσεις, προβολές, κοινοτικά εργαστήρια, συνελεύσεις), με μια χαμηλή μηνιαία αποζημίωση, μετά από τον καθαρισμό και την οικοδομική ασφάλισή τους.
- Περιορισμό των ενεργοβόρων δραστηριοτήτων, με την ταυτόχρονη προώθηση των ήπιων μορφών ενέργειας και των μαζικών μεταφορών με φιλικά μέσα.
- Όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, κατοικία, πολιτισμός, αναψυχή, εργασία είναι ισότιμες και η πόλη πρέπει να τις εξυπηρετεί εξίσου.
- Άμεση έκδοση των διαταγμάτων για εφαρμογή των μειωμένων συντελεστών δόμησης που προβλέπονται από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο.
- Άμεσο πάγωμα των συντελεστών δόμησης στους τομείς που ο βαθμός κορεσμού έχει ξεπεράσει το 75%.
- Επανασχεδιασμός των προβληματικών περιοχών, με στόχο την εξασφάλιση των αδόμητων χώρων που έχουν απομείνει.
- Εφαρμογή μιας πολιτικής αστικών αναπλάσεων με μείωση του νέου δομημένου όγκου και επαναχρησιμοποίηση-αξιοποίηση του παλιού.

Στόχος θα πρέπει να είναι να αποτραπεί η υποβάθμιση μεγάλων τμημάτων της πόλης. Επίσης, στόχος επίσης πρέπει να είναι και η αποτροπή της ανεξέλεγκτης υποκατάστασης της κατοικίας και των άλλων λιγότερο προσοδοφόρων χρήσεων από εμπορικές και γραφειακές δραστηριότητες, που μέσω της αγοράς παίρνουν τη θέση των παλιών κτιρίων, ακριβώς επειδή οι τελευταίες είναι χρήσιμες αποδοτικότερες και επικρατούν στον ανταγωνισμό τους στον χώρο της πόλης.

Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η τεράστια εμπειρία των Πανεπιστημίων. Επίσης, μπορούν να γίνονται συνεχείς προσκλήσεις για τον σχεδιασμό των αδόμητων χώρων προβληματικών αστικών περιοχών από εργαστήρια τελειόφοιτων φοιτητών-φοιτητριών σε άτυπους διαγωνισμούς ή διαγωνισμούς με συμβολικά χρηματικά βραβεία. Οι σχολές αρχιτεκτόνων έχουν χιλιάδες ανέργους νέους/νέες σωστά εκπαιδευμένους/ες.

Και ενώ η πόλη έχει μείνει χωρίς κανένα σχέδιο αστικής ανάπτυξης, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ανακοίνωσε ότι «ολοκληρώνεται σύντομα» το πρώτο στάδιο διαβούλευσης με τους Δήμους του παραλιακού μετώπου της Θεσσαλονίκης και άλλους φορείς, για τον ειδικό χωρικό σχεδιασμό, ώστε «να καταγραφούν οι προθέσεις τους για τις χρήσεις που επιθυμούν στις περιοχές ευθύνης τους». Κανένας σχεδιασμός δηλαδή δεν υπάρχει αλλά μόνο καταγραφή προθέσεων και επιθυμιών. Γι' αυτό και έχουν καταγραφεί διάφορα αντιφατικά και αποσπασματικά περιστατικά, που αποδεικνύουν την έλλειψη σχεδιασμού:

- Η απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας να δρομολογήσει τη μίσθωση του εγκαταλειμμένου στρατοπέδου Ζιάκα στην ανώνυμη εταιρεία «Κεντρική Λαχαναγορά Θεσσαλονίκης», με σκοπό την εγκατάσταση κέντρου logistics.
- Η πρόταση για δημιουργία Μαρίνας σκαφών μπροστά από το ξενοδοχείο «Μακεδονία Παλλάς».
- Η χωροθέτηση και αδειοδότηση για την κατασκευή νέου πολυώροφου κτηρίου για το Μουσείο Ολοκαυτώματος, εντός του ιστορικού χώρου του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού, χωρίς να εξεταστεί η πρόταση ανακατασκευής (με επέκταση σε βάθος) του κτιρίου του σταθμού του Πιέτρο Αριγκόνι, που υπήρχε μέχρι το 1944 και από όπου στάλθηκαν οι εβραίοι συμπολίτες μας στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, ή η ανάπτυξη όλης της περιοχής, με τη συντήρηση των ιστορικών διατηρητέων μνημείων και του χώρου που τα περιβάλλει.
- Οι δηλώσεις του αναπλ. υπουργού ΥΠΕΝ, Σ. Φάμελλου, ότι υπάρχει ανάγκη ενοποίησης των σχεδιασμών, που αφορούν το θαλάσσιο μέτωπο και τον Θερμαϊκό Κόλπο και πως πρέπει, πλέον, να μπουν σε μια μητροπολιτική πλατφόρμα και οι ελεύθεροι χώροι και η ανάπτυξη.

Μετά από τόσες εξαγγελίες οι κυβερνώντες παραμένουν στο επίπεδο των γενικόλογων διαπιστώσεων και ερωτημάτων, για το ποιο είναι το εργαλείο σχεδιασμού της μητροπολιτικής ανάπτυξης της πόλης, ποιο είναι το επίπεδο σχεδιασμού, ποιος έχει την πρωτοβουλία, ποιος κάνει τον μητροπολιτικό σχεδιασμό των ελεύθερων και των δημόσιων χώρων στην πόλη. Και όλα αυτά, όταν ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου έχει καταργηθεί και η αρμοδιότητά του έχει μεταφερθεί στο Τμήμα Μητροπολιτικού Σχεδιασμού Θεσσαλονίκης, που υπάγεται στη Διεύθυνση Χωροταξίας της Γ.Γ. Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ!

Η «Οικολογία – Αλληλεγγύη» θέτει τα εξής **ερωτήματα**:

- Με ποιους φορείς διαβουλευεται η Περιφέρεια πέραν των Δήμων;
- Θα γίνει διαβούλευση και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών;
- Αφού καταγραφούν οι προθέσεις για τις χρήσεις που επιθυμούν στις περιοχές ευθύνης τους, ποια μέθοδος θα ακολουθηθεί για την κατάρτιση του ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού;
- Πως και από ποιόν θα αξιολογηθούν οι προτάσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά θέματα όπως η τύχη του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού και της δυτικής εισόδου, οι εκβολές του Δενδροπόταμου, η ακτή που διασώζεται κάτω από την οδό Σοφούλη; Θα προβλεφθεί η συνολική αντιμετώπισή τους ή θα κόβονται κομμάτι-κομμάτι και θα ξεπουλιούνται στην πιο προσοδοφόρα οικονομικά πρόταση;
- Θα προβλεφθεί κάποια διαδικασία ενοποίησης πράσινων χώρων και μνημείων πολιτισμού;

- Γιατί δεν εφαρμόζεται το «Στρατηγικό και επιχειρησιακό σχέδιο για το πράσινο στη Θεσσαλονίκη», που εκπονήθηκε το 2006, μέσω της συνεργασίας του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης με το ΑΠΘ;
- Θα ληφθούν υπόψη πολυάριθμες έρευνες σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο που έχουν γίνει στην περιοχή από πλευράς αρχιτεκτονικής τοπίου, χωροταξικού σχεδιασμού ή πολεοδομικής και περιβαλλοντικής ανασυγκρότησης;
- Θα αξιοποιηθούν μέσω ανοικτών διαγωνισμών οι ιδέες πληθώρας αξιόλογων νέων επιστημόνων της πόλης μας;
- Μέχρι να αποφασιστούν όλα αυτά, γιατί προχωρούν αυθαίρετες και αποσπασματικές αποφάσεις που υποβαθμίζουν το περιβάλλον της πόλης και την ποιότητα ζωής των κατοίκων;

Επίσης προτείνουμε:

- την παρακολούθηση του οικολογικού αποτυπώματος της πόλης,
- τον βιοκλιματικό ανασχεδιασμό κτηρίων,
- την ανάληψη σχεδιασμού για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και
- την ενσωμάτωση της πολιτικής κατοικίας και κοινωνικών αναγκών σε σχέση με τη δόμηση.

Η συμμετοχή του Δήμου Θεσσαλονίκης στο πρόγραμμα των «100 Ανθεκτικών Πόλεων» – 100 Resilient Cities pioneered by the Rockefeller Foundation (100RC), αποτελεί μια ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία, η οποία έχει αναδείξει ένα κείμενο στρατηγικής για την αστική ανθεκτικότητα έως το 2030:

<https://drive.google.com/file/d/0B1EGaz8zlp3dV1IIV3hhWDNIQXc/view>

Ωστόσο, πρέπει να δείξει απτά αποτελέσματα, ώστε να αποφύγει σαρκαστικές κριτικές του τύπου «ρεζίλι-city», οι οποίες ακούστηκαν μετά τις πλημμύρες που ακολούθησαν τις καταρακτώδεις βροχές του Μαΐου του 2018. Τότε, η Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης διαπίστωνε για μια ακόμη φορά ότι «οι πρώην κοίτες χειμάρρων πλημμύρισαν πρώτες» και ζητούσε ανασχεδιασμό του συστήματος αντιπλημμυρικής προστασίας: <https://goo.gl/m66Rpa>

4. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΚΑΙ ΗΧΗΤΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

4.1. Ατμοσφαιρική ρύπανση

Η Θεσσαλονίκη είναι από τις πόλεις της Ε.Ε. με την πιο ρυπασμένη ατμόσφαιρα. Πρόκειται για βαθύτατα πολιτικό φαινόμενο, που οφείλεται στις βασικές αναπτυξιακές επιλογές και στην έλλειψη σχεδιασμού και καταλήγει να έχει μεγάλες επιπτώσεις στη δημόσια υγεία. Τα τελευταία χρόνια αυξήθηκαν κατακόρυφα τα μικροσωματίδια από την καύση ακατάλληλης βιομάζας σε κάθε είδους ακατάλληλες και αυτοσχέδιες εστίες καύσης. Υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση στην Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμόσφαιρας, 2017:

Η νέα έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου «Ατμοσφαιρική ρύπανση: Η προστασία της υγείας μας παραμένει ανεπαρκής» (11-09-2018), αναφέρει πως η ατμοσφαιρική ρύπανση στην Ε.Ε αποτελεί την αιτία περίπου 400.000 πρόωρων θανάτων, με εξωτερικό κόστος των επιπτώσεων στην υγεία σε εκατοντάδες δις ευρώ. Τα αιωρούμενα σωματίδια, το διοξείδιο του αζώτου και το τροποσφαιρικό όζον είναι οι ατμοσφαιρικοί ρύποι που ευθύνονται για τους περισσότερους από τους εν λόγω πρόωρους θανάτους.

Δυστυχώς η χώρα μας και ειδικότερα η Θεσσαλονίκη δεν τηρεί τις προδιαγραφές για τη σωστή μέτρηση, ενημέρωση και προστασία των πολιτών από τη ρύπανση. Επιπλέον, τα όρια της Ε.Ε που θεσπίστηκαν πριν 20 χρόνια και αναμένεται η επικαιροποίησή τους, κρίνονται πλέον ανεπαρκή και σε τεράστια απόσταση από τα αυστηρότερα που έχει ορίσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας.

Για να αντιστραφεί αυτή η κατάσταση **προτείνουμε**:

- Εφαρμογή μητροπολιτικού σχεδίου δράσης, σε συνεργασία με την Περιφέρεια. Συντονισμός των σταθμών μέτρησης. Δημιουργία και εφαρμογή μηχανισμού λήψης εκτάκτων μέτρων, σε περιπτώσεις υπέρβασης των ορίων.
- Μείωση των μετακινήσεων και προτεραιότητα στα μέσα μαζικής μεταφοράς.
- Συγκοινωνιακό και μεταφορικό σχεδιασμό με μέσα μαζικής μεταφοράς και ειδικά σταθερής τροχιάς –μετρό, προαστιακό, τραμ- καθώς και θαλάσσια συγκοινωνία, που θα συνδέουν τους περιφερειακούς οικισμούς, το κέντρο, τα διοικητικά κέντρα και τους μεταφορικούς κόμβους μεταξύ τους. Ακόμη και η γραμμή του μετρό που κατασκευάζεται δεν θα μπορεί να εξυπηρετεί όλες τις γειτονίες του Δήμου.
- Προώθηση της ηλεκτροκίνησης των δημοτικών οχημάτων.
- Διευκόλυνση των μετακινήσεων με ποδήλατα, με τη δημιουργία ενός πλήρους δικτύου ποδηλατοδρόμων, αποκλειστικής κυκλοφορίας.
- Απαγκίστρωση από τα ορυκτά καύσιμα και στροφή στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας. Ενίσχυση της εξοικονόμησης ενέργειας και τις θερμικής απόδοσης των κτιρίων.
- Εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών και μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, με αντίστοιχα φορολογικά κίνητρα.
- Ουσιαστική προστασία, επέκταση και ανάδειξη των περιαστικών δασών.

4.2. Ηχορύπανση

Τα επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου στη Θεσσαλονίκη αυξάνονται κυρίως λόγω της αυξανόμενης κυκλοφοριακής κίνησης και των βιομηχανικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Σημαντικό πρόβλημα παρουσιάζεται στο παραθαλάσσιο μέτωπο.

Τα περισσότερα καταστήματα λειτουργούν με υπερβάσεις των ανώτατων επιτρεπόμενων ορίων ηχοστάθμης σε αυτά, με ανοιχτές πόρτες και παράθυρα για μεγάλο χρονικό διάστημα, τροποποιούν αυθαίρετα τις συνθήκες λειτουργίας τους, υπερβαίνουν τα ωράρια και, το κυριότερο, ο έλεγχος δεν γίνεται συστηματικά και τις κατάλληλες ώρες.

Η καταπολέμηση του θορύβου από την οδική **κυκλοφορία** επιβάλλει τα παρακάτω **μέτρα**:

- Έλεγχο Θορύβου Οχημάτων
- Κατασκευή Ηχοπετασμάτων-Κτιριακή Ηχοπροστασία
- Χαρτογράφηση και Παρακολούθηση του Θορύβου

Ο έλεγχος του θορύβου μικρών **μηχανολογιών** εγκαταστάσεων που είναι διάσπαρτες μέσα στον οικιστικό ιστό (κλιματιστικά, ψυκτικά, εξαεριστήρες, κλπ.) θα πρέπει να γίνει άμεσα με **μέτρα** όπως:

- Συστηματοποίηση του Ελέγχου του Θορύβου των Βιομηχανιών – Βιοτεχνιών και άλλων επαγγελματικών εγκαταστάσεων .
- Επιβολή των περιβαλλοντικών όρων που προσδιορίζονται από τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για τις εγκαταστάσεις και αναγραφή τους στην χορηγούμενη άδεια.
- Συστηματική Επιθεώρηση των Μεγάλων Εγκαταστάσεων ως προς τον θόρυβο, με συχνότητα το αργότερο κάθε 6 μήνες και χορήγηση πιστοποιητικού συμμόρφωσης με τους όρους περιβαλλοντικής προστασίας που τους έχουν τεθεί μέσω των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Οργάνωση των δημοτικών υπηρεσιών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραπόνων των πολιτών

5. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Οι Αστικές Συγκοινωνίες αποτελούν υποδομή με χαρακτήρα δημόσιου αγαθού, που παίζει σημαντικό ρόλο σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής μιας πόλης, με άμεσες επιπτώσεις στο περιβάλλον της και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Πρέπει, όμως, να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που ταλαιπωρούν καθημερινά τους επιβάτες, όπως τα ανεκτέλεστα προγραμματισμένα δρομολόγια, με αποτέλεσμα τον έντονο συνωστισμό στα λεωφορεία. Η αδυναμία να μπει κανείς στα λεωφορεία είναι σύνηθες πλέον φαινόμενο, με αποτέλεσμα ταλαιπωρία και μεγάλες καθυστερήσεις στις μετακινήσεις. Χρειάζεται, λοιπόν, άμεσος επαναπρογραμματισμός, ώστε να μοιράζονται τα ανεκτέλεστα δρομολόγια με ομαλό τρόπο. Επίσης, χρειάζεται προμήθεια νέων ηλεκτροκίνητων λεωφορείων (με πρόβλεψη για χρήση ανανεώσιμης ενέργειας) και διεξαγωγή νυκτερινών δρομολογίων.

Ένα άλλο πρόβλημα σχετίζεται με την εξίσωση των εισιτηρίων μέσα και έξω από τα λεωφορεία. Ενώ ως γενικό μέτρο είναι θετικό, είναι απαράδεκτο να χρησιμοποιείται για την έμμεση αύξηση της τιμής των εισιτηρίων μίας και δύο μετεπιβιβάσεων από 1,20€ και 1,50€ σε 2€ με την κατάργησή τους μέσα στα λεωφορεία. Τα εισιτήρια μετεπιβίβασης θα πρέπει να έχουν χρονική μόνο διάρκεια χωρίς περιορισμό μετεπιβιβάσεων. Επίσης είναι απαράδεκτο τα μηχανήματα να συνεχίζουν να μη δίνουν ρέστα!

Πρέπει να καθιερωθούν ημερήσια και εβδομαδιαία εισιτήρια. Να υπάρξει ειδική πολιτική τιμών στην έκδοση καρτών απεριορίστων διαδρομών για τα μέλη των οικογενειών (νοικοκυριών).

Ο Δήμος να επιδιώξει καθοριστική συμμετοχή στην αστική συγκοινωνία και τελικά να καλύψει τα κενά της με δημοτική συγκοινωνία. Να υπάρξει υπηρεσία του Δήμου για την κάλυψη των αναγκών μετακίνησης ανθρώπων με κινητικές δυσκολίες (αναπήρων, ηλικιωμένων) για την εξυπηρέτηση των βασικών τους αναγκών και την ανάγκη κοινωνικής συναναστροφής.

Το όραμα μιας γενικευμένης αυτοκίνησης είναι τεχνοκρατικό, ανέφικτο και ουτοπικό. Το όραμά μας για την ανάπτυξη ενός συνδυασμού εναλλακτικών μέσων μεταφοράς ατομικών και συλλογικών είναι ανθρώπινο, φιλικό στο περιβάλλον, άμεσα εφικτό και πραγματοποιήσιμο. Είναι οικονομικό στην κατασκευή και τη λειτουργία. Η παραπέρα αύξηση της χρήσης του Ι.Χ. θα οδηγήσει σε εκρηκτικές καταστάσεις. Είναι αναγκαίο πια να αλλάξουμε οριστικά τόσο τις προσωπικές μας επιλογές για τη μετακίνησή μας, όσο και τις επιλογές των απόψεων που θα υποστηρίξουμε για την επιβίωση αλλά και την αναβάθμιση της πόλης.

Προτείνουμε:

- Τον επανασχεδιασμό των γραμμών των αστικών συγκοινωνιών σε σχέση με τη λειτουργία του Μετρό, την αλλαγή των αναγκών και την αποσυμφόρηση του κέντρου από πολλαπλές γραμμές, με τη δημιουργία τακτικότερων κυκλικών γραμμών κορμού.
- Προμήθεια ηλεκτροκίνητων λεωφορείων και πρόβλεψη για χρήση ανανεώσιμης ενέργειας.
- Δημιουργία βασικού δικτύου νυκτερινών γραμμών, με έμφαση τις μέρες εξόδου της νεολαίας (ακόμα και με διπλάσιο εισιτήριο).
- Συνεπή και αξιόπιστη τήρηση του προγράμματος δρομολογίων (να λειτουργεί το σύστημα αναγγελίας θέσης σε όλα τα λεωφορεία)
- Επέκταση των λεωφορειόδρομων.

- Δημιουργία δημοτικών μέσων συγκοινωνίας, για την κάλυψη ειδικών και συμπληρωματικών αναγκών.
- Κατασκευή υπερυψωμένης γραμμής σταθερής τροχιάς, που θα φτάνει ως τη Σίνδο και τη Μηχανιώνα. Επίσης, περιαστική σιδηροδρομική σύνδεση με το Αεροδρόμιο, τη Χαλκιδική, τις Σέρρες και τα Γιαννιτσά. Από τον σχεδιασμό τους, οι γραμμές του Μετρό θα έπρεπε να ήταν συμβατές και να συνδέονταν με το δίκτυο των περιαστικών σιδηροδρόμων.
- Απόδοση δημόσιου χώρου σε πεζούς και ποδηλάτες (σε συνδυασμό με τα πράσινα δίκτυα και τους ποδηλατόδρομους).
- Επέκταση του δικτύου πεζοδρόμων στο ιστορικό κέντρο και σε ολόκληρο το πολεοδομικό συγκρότημα, συνδέοντας και αναδεικνύοντας τους αρχαιολογικούς χώρους και τα σημεία ενδιαφέροντος της πόλης.
- Δημιουργία δρόμων ήπιας κυκλοφορίας (woonerf) σε γειτονιές σε όλους τους Δήμους, με στόχο τη δημιουργία βασικών περιπατητικών και ποδηλατοδρομικών διαδρομών ενοποίησης του αστικού χώρου συμβάλλοντας στις ασφαλείς καθημερινές μετακινήσεις προς το σχολείο, την εργασία, την αναψυχή και για προσωπικές υποθέσεις.

Τα έργα κατασκευής του Μετρό έχουν καταδικάσει την πόλη σε χρόνια μιζέριας. Εάν επιλεγόταν η λύση του Τραμ, θα είχαμε εδώ και χρόνια ένα λειτουργικό και αξιόπιστο σύστημα μαζικής μεταφοράς, που θα είχε λύσει πολλαπλά προβλήματα. Ακόμη και τώρα όμως, θα μπορούσε να προωθηθεί συμπληρωματικά προς το Μετρό, ιδιαίτερα προς γειτονιές με μεγαλύτερο υψόμετρο και να συνδέεται με τις γραμμές του προαστιακού – περιαστικού σιδηροδρόμου.

Θα πρέπει βέβαια να δρομολογηθεί ταχύτατα και να εφαρμοστεί επιτέλους η λύση της αστικής θαλάσσιας συγκοινωνίας με σύγχρονα ταχύπλοα κατά μήκος της παραλίας και των ακτών του Θερμαϊκού, με ξεπέραςμα των γραφειοκρατικών αγκυλώσεων και αξιοποίηση των σχεδιαστικών προτάσεων που είχαν βραβευτεί πριν 20 χρόνια, στα πλαίσια της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας.

Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και ποδήλατα

Η Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης έχει πρωτοπορήσει στη διάδοση του ποδηλάτου στην πόλη, ήδη από την ίδρυση της το 1982. Οι προτάσεις που έχει καταθέσει το 1987 για ένα πλήρες δίκτυο ποδηλατοδρόμων παραμένουν ακόμη επίκαιρες, μιας και ένα μέρος τους μόνον έχει υλοποιηθεί.

Δυστυχώς, η διοίκηση Μπουτάρη έκανε ελάχιστα πράγματα σε σχέση με τη διευκόλυνση των μετακινήσεων με ποδήλατα. Ο ανεπαρκέστατος ποδηλατόδρομος που κατασκευάστηκε από την προηγούμενη διοίκηση εγκαταλείφθηκε χωρίς συντήρηση και μέριμνα, με αποτέλεσμα, σε πολλά σημεία, όπως στην οδό Δωδεκανήσου, να καταλαμβάνεται από σταθμευμένα αυτοκίνητα ή να χρησιμοποιείται για την κυκλοφορία αυτοκινήτων, όπως στην προέκταση της Αγίου Δημητρίου προς το Καυτατζόγλειο. Ακόμη και για τον ποδηλατόδρομο της νέας παραλίας, υπήρξαν ατελείωτες «ιδέες» για τη μεταφορά του στο πεζοδρόμιο της λεωφόρου Μ. Αλεξάνδρου, αποφεύγοντας οποιαδήποτε απόπειρα για κατάληψη οδοστρώματος από τα αυτοκίνητα, με ασφαλείς διαχωρισμένες λωρίδες. Και αυτά, την ίδια στιγμή που άλλες πόλεις της Ελλάδας διαθέτουν λειτουργικά δίκτυα. Η Καρδίτσα μάλιστα προβάλλεται ως «πόλη του ποδηλάτου», με ένα δίκτυο μήκους 7.300 μ. στον αστικό ιστό και 10.500 μ. περιαστικό.

Το μόνο ίσως νέο στοιχείο τα τελευταία 8 χρόνια ήταν η κατάρτιση ενός στρατηγικού σχεδίου για το 2030, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος URBACT III –

RESILIENT EUROPE, για επέκταση των υφιστάμενων ποδηλατικών υποδομών και την εξυπηρέτηση των αναγκών των ποδηλατών σε επίπεδο πόλης αλλά και σε μητροπολιτικό επίπεδο, με την κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης για την προώθηση της ποδηλατικής πολιτικής και κουλτούρας. Ωστόσο, αυτό το «Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για την προώθηση του ποδηλάτου για τη βελτίωση του βαθμού ανθεκτικότητας της κοινωνίας και της πόλης της Θεσσαλονίκης», που δόθηκε στη δημοσιότητα τον Μάρτιο του 2018, είναι μόνο μια πρώτη πολύ γενική και οραματική προσέγγιση, όπου υπάρχουν «μαύρες τρύπες», γραμμές χωρίς συνέχεια και περιοχές με υπερβολική κάλυψη. Χρειάζεται να εκπονηθεί κάτι αναλυτικότερο και σχεδιαστικά πιο ολοκληρωμένο.

<https://drive.google.com/file/d/1qDEFa95Uy4jIhh3-P6EL7oIXkdnc-4jC/view?usp=sharing>

Το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) του Δήμου Θεσσαλονίκης εξελίσσεται με πολύ αργούς ρυθμούς και ορίζοντα εικοσαετίας. Σχετικά με το ποδήλατο, δεν δίνεται η σημασία που πρέπει, με τη δημιουργία άμεσα ολοκληρωμένου ασφαλούς δικτύου ποδηλατόδρομων, ενιαίου συστήματος κοινόχρηστων ποδηλάτων, προτεραιότητα στους σηματοδότες και άλλα μέτρα για τη διευκόλυνση και αύξηση της ανταγωνιστικότητας χρήσης του.

Υπάρχουν περιορισμένες αναφορές για «αναβάθμιση» του «υφιστάμενου δικτύου» (το οποίο δεν υφίσταται ως τέτοιο), μερικές επεκτάσεις εδώ και εκεί, εφαρμογή κάποιου αδιευκρίνιστου τμήματος του ποδηλατικού δικτύου που εκπονήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος URBACT, και κάποιοι σταθμοί για “ηλεκτρικά ποδήλατα”(!). Σύμφωνα με εκπροσώπους του Δήμου, δεν μπορεί υλοποιηθεί η πλήρης εκδοχή του URBACT λόγω κόστους!

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως δεν μελετήθηκε καθόλου η κατάσταση της αέριας ρύπανσης και οι προβλεπόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των σεναρίων του ΣΒΑΚ στη δημόσια υγεία και στην Κλιματική Αλλαγή. Αυτή ακριβώς η έλλειψη οδηγεί το ΣΒΑΚ σε μια χαλαρή και μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση της κατάστασης ως ένα πρόβλημα απλά κυκλοφοριακού χρόνου, φόρτου, ταχύτητα μετακίνησης, εύρεσης στάθμευσης, και ίσως ταλαιπωρίας και αισθητικής. Πάντως σίγουρα όχι ως ενός θέματος κατεπείγοντος για την άμεση προστασία της δημόσιας υγείας, αλλά και την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών.

Δυστυχώς, είναι εμφανής μια έλλειψη ενημέρωσης για το τι είναι η Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα από τη συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων στη διαβούλευση του ΣΒΑΚ, με αποτέλεσμα να ακούγονται σχεδόν φοβικές απόψεις για την περίπτωση αλλαγής νοοτροπίας στον τρόπο μετακίνησης.

Όλα τα Σενάρια του ΣΒΑΚ είναι ανεπαρκή και αυτό ξεκινά από την εισαγωγή, γιατί στις "Απαιτήσεις Σχεδιασμού Βιώσιμης Κινητικότητας Θεσσαλονίκης" δεν περιλαμβάνεται συγκεκριμένα το Ποδήλατο και αυτό καταλήγει και στην πράξη να μην περιγράφεται ολοκληρωμένα το ποδηλατικό δίκτυο που υλοποιούν τα σενάρια. Τοποθετούνται κάποιοι ποδηλατόδρομοι στο κέντρο, στις οδούς Παπάφη, Συνδίκια και Μπότσαρη, χωρίς να δημιουργείται δίκτυο που ενώνει τις γειτονιές με το κέντρο, μεταξύ τους και με τους όμορους δήμους.

Γι' αυτό **προτείνουμε:**

1) Αναβάθμιση του σχεδίου URBACT, με ανάλυση χρονικών σταδίων εφαρμογής και εξέταση εναλλακτικών σεναρίων προτεραιοτήτων. Για παράδειγμα, θα πρέπει να ξεκινήσει η υλοποίηση από μεγάλες κεντρικές αρτηρίες ή από το δευτερεύον οδικό δίκτυο; Θα πρέπει να περάσουν ορισμένες διαδρομές μέσα από χώρους πρασίνου και πάρκα ή όχι;

2) Πρόβλεψη για κατασκευή προστατευμένων ποδηλατόδρομων αποκλειστικής χρήσης, ασφαλτοστρωμένων, διπλής κατεύθυνσης, με μόνιμη διαχωριστική νησίδα μεγάλου ύψους για την αποφυγή παράνομης στάθμευσης και κίνησης άλλων

οχημάτων. Τα υλικά κατασκευής της διαχωριστικής νησίδας θα πρέπει να εξεταστούν ιδιαίτερα και να αφορούν και φυσικά στοιχεία, όπως θάμνους, δέντρα, κ.ά.

3) Αναβάθμιση της διαβούλευσης του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, με γρηγορότερους ρυθμούς, συχνότερες συνεδριάσεις και πιο σφιχτά χρονοδιαγράμματα. Να ενταχθούν και ενημερωτικές συνεδριάσεις για τους συμμετέχοντες σχετικά με τους στόχους και τις προϋποθέσεις της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

4) Ευρύτερη πεζοδρόμηση του ιστορικού κέντρου και κέντρων γειτονιών.

5) 30χλμ προκαθορισμένο όριο ταχύτητας στους δρόμους της πόλης για τα μηχανοκίνητα. Το οποίο μπορεί να πλαισιωθεί από ανυψωμένες διαβάσεις ώστε να γίνεται πιο διακριτό.

6) Συνδυαστική μετακίνηση. Να προβλέπεται η μεταφορά ποδηλάτου σε όλα τα ΜΜΜ.

7) Προτεραιότητα στα ποδήλατα με έξυπνα φανάρια που πρασινίζουν νωρίτερα από τα μηχανοκίνητα,.

8) Μετατροπή των σηματοδοτών και STOP, σε παραχώρηση προτεραιότητας για τους ποδηλάτες.

9) Δημιουργία ειδικής ομάδας εργασίας για το ποδήλατο, πριν την τελική σύνταξη του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, για να υπάρχει ουσιαστική συμμετοχή στην διαβούλευση.

6. ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

6.1. Αστικό πράσινο

Το αστικό πράσινο αποτελεί ένα βασικό παράγοντα βελτίωσης της ποιότητας ζωής σε μια πόλη, προσφέροντας στους πολίτες προστασία από τη ρύπανση του περιβάλλοντος, οξυγόνο, αναψυχή, αισθητική απόλαυση και υγιεινότερες συνθήκες διαβίωσης.

Η επιφάνεια αστικού πράσινου (πάρκα και δενδροστοιχίες) στη Θεσσαλονίκη είναι έξι φορές μικρότερη από τα ελάχιστα διεθνώς αποδεκτά όρια. Υπάρχουν όμως συνοικίες με 15 ως 20 φορές μικρότερη επιφάνεια (Κάτω Τούμπα, Ανάληψη, Ξηροκρήνη). Με πρόσχημα την ικανοποίηση κυκλοφοριακών ή κοινωνικών αναγκών, ακόμη και το ελάχιστο αυτό πράσινο καταστρέφεται. Παρά τις διακηρύξεις, οι κρατικοί και δημοτικοί άρχοντες υλοποιούν πολιτική μείωσης του πράσινου.

Οι συνέπειες είναι η επιδείνωση του αστικού μικροκλίματος, με αύξηση της θερμοκρασίας κατά τη θερμή εποχή, περισσότερο νέφος και αισθητική υποβάθμιση της πόλης.

Αλλά ούτε η διαχείριση όσων χώρων έχουν απομείνει είναι η ορθή, με αποτέλεσμα την υποβάθμισή τους. Τα δέντρα κλαδεύονται με απαράδεκτα αυστηρό τρόπο, ενώ πλακοστρώσεις και επεμβάσεις τσιμέντου καταστρέφουν το χαρακτήρα τους, με πιο πρόσφατο παράδειγμα την ανάπλαση του παραλιακού μετώπου που πρόσθεσε περισσότερο τσιμέντο και μάρμαρο σε βάρος του χώματος και των δέντρων. Επίσης, δεν υπάρχει μια ενιαία αντιμετώπιση και διαχείριση, αλλά οι πράσινοι χώροι θεωρούνται ως απομονωμένες νησίδες λίγο-πολύ «αναξιοποίητες» και γι' αυτό κατά καιρούς «αξιοποιούνται» με τη «φύτευση» κάποιου κτιρίου ή για τη στάθμευση αυτοκινήτων. Γενικά, οι πράσινοι χώροι αντιμετωπίζονται με εχθρότητα και δεν θεωρούνται ως στοιχείο αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των πολιτών. Η πόλη αναπτύσσεται, τόσο σε έκταση όσο και σε πυκνότητα, σε βάρος του πράσινου, των δασών και της υπαίθρου.

Θέλοντας να αναδείξουμε την αναγκαιότητα μιας διαφορετικής αντιμετώπισης του ενδοαστικού πράσινου ως αναπόσπαστου συστατικού μιας υγιούς και εύρυθμης πόλης, αλληλένδετου με την ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών της, **προτείνουμε την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση και διαχείριση των πράσινων χώρων** της Θεσσαλονίκης. Ενώ μέχρι σήμερα η πόλη θεωρούνταν ως ένα συμπαγές αστικό σώμα με λίγο πράσινο, πρέπει να αναδειχτεί η λογική της διασποράς μικρότερων αστικών ενοτήτων (και ιδανικά γειτονιών) μέσα σε ένα ενοποιημένο δίκτυο βλάστησης υψηλής οικολογικής και αναψυχικής αξίας. Αντί η πόλη να εισδύει αργά και καταστροφικά στα γύρω δάση, προτείνουμε να δημιουργηθούν διάδρομοι/προεκτάσεις του δάσους μέσα στην ίδια την πόλη.

Επιπλέον, η συνολική αυτή θεώρηση του ενδοαστικού πράσινου δεν πρέπει να αγνοήσει την ιστορία της πόλης και ιδιαίτερα τα πολιτιστικά της μνημεία και κτίρια, που αναδεικνύουν μια πολιτιστική πορεία ανά τους αιώνες. Έτσι, προβλέπουμε την **ένταξη πολιτιστικών μνημείων, με ανάδειξη του περιβάλλοντος χώρου τους, μέσα στο πράσινο δίκτυο** που προαναφέρθηκε. Κάτι παρόμοιο αποτελεί και το σχέδιο ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων στην Αθήνα, εμπνευστής του οποίου ήταν ο αείμνηστος Α. Τρίτσης. Ωστόσο, εκείνο εντοπίζεται μόνο στο κέντρο της πόλης.

Η Θεσσαλονίκη δεν μπορεί να παραμείνει η μεγαλούπολη με τη μικρότερη αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο. Θέλουμε μια πόλη όπου η φύση θα επιστρέφει εντός της, που θα διαχειρίζεται με σύνεση τους ενεργειακούς και φυσικούς της πόρους, και θα διαθέτει δίκαια τα δημόσια αγαθά της.

Ιδιαίτερα οξύ πρόβλημα αποτελεί, πλέον, και για την Θεσσαλονίκη η **θερμική ρύπανση** (ημερήσιοι και νυκτερινοί καύσωνες) που ταλαιπωρεί κάθε καλοκαίρι την πόλη. Η κύρια λύση είναι η εκτεταμένη δημιουργία πάρκων σε στρατηγικά σημεία και η εκμετάλλευση της θαλάσσιας αύρας του Θερμαϊκού και των αέριων ρευμάτων του δροσερού αέρα που έρχεται από το δάσος του Σείχ Σου. Πρέπει να διαμορφώσουμε ένα συγκεκριμένο μακροπρόθεσμο **πρόγραμμα απόκτησης και φύτευσης άκτιστων οικοπέδων, ακόμα και κατεδαφίσεων οικοδομικών τετραγώνων και δημιουργίας χώρων πρασίνου** σε επιλεγμένα σημεία πυκνοδομημένων συνοικιών.

Τα μικρά αλλά πολυάριθμα αυτά πάρκα θα έχουν διπλό κοινωνικό ρόλο: τη μείωση της θερμορρύπανσης, της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου αλλά και την εξασφάλιση αναψυχής κοντά στην κατοικία, κάτι που θα ενισχύσει την αίσθηση της γειτονιάς και της φροντίδας του δημόσιου χώρου δίπλα στο σπίτι μας, που έχει εκλείψει τα τελευταία χρόνια από την πόλη μας.

Παρακάτω εστιάζουμε στην πρόταση για **ένα δίκτυο ενδοαστικού πρασίνου**.

Κύριοι άξονες του δεν μπορούν παρά να είναι:

- α) το Σείχ Σου, που αγκαλιάζει με τις προστατευτικές του ιδιότητες την πόλη και
- β) το θαλάσσιο μέτωπο, με το παραλιακό πάρκο.

Άξονες διεύθυνσης του πρασίνου μέσα στην πόλη μπορούν να αποτελέσουν τα αγνοημένα και υποβαθμισμένα σήμερα ρέματα, όπως και ο μεγάλος χώρος στο κέντρο της πόλης (ΑΠΘ, ΔΕΘ, ΧΑΝΘ), που έτσι κι αλλιώς αποτελεί διακριτό όριο της ανατολικής από την κεντρική Θεσσαλονίκη.

6.1.1. Περιοχή κεντρικής Θεσσαλονίκης

Κύρια πρόταση εδώ αποτελεί η δημιουργία πολιτιστικού πάρκου με την απομάκρυνση της ΔΕΘ και του Γ' Σώματος Στρατού και την ενοποίηση και φύτευση των ανοικτών χώρων. Παλιότερη πρότασή μας για χωροθέτηση του Δημαρχείου στο Στρατηγείο δυστυχώς αγνοήθηκε – αντίθετα, προκρίθηκε η ανέγερση του Δημαρχείου στο πρώην Πάρκο Τσιρογιάννη, η οποία οδήγησε στην απώλεια ενός ακόμη πολύτιμου πρασίνου χώρου.

Ο συγκεκριμένος χώρος, ωστόσο, δε θα πρέπει να θεωρηθεί στα όποια σχέδια απομονωμένος και αποσπασμένος από τις γειτονικές περιοχές. Βορείως βρίσκονται οι πράσινοι χώροι του ΑΠΘ, οι οποίοι πιέζονται ασφυκτικά από την οικοδόμηση νέων πτερύγων σχολών και από την πυκνή στάθμευση. Η περιοχή αυτή θα πρέπει να αποσυμφορηθεί, με αποκέντρωση των σχολών, αποτροπή της πρόσβασης αυτοκινήτων με κυκλοφορία mini bus και ανάπλαση ορισμένων περιοχών. Τους χώρους του ΑΠΘ περιβάλλουν τα πάρκα της οδού Μελενίκου, της Ροτόντας (και καθέτως όλης της διαδρομής έως την πλατεία Ιπποδρομίου), του Τελλόγλειου Ιδρύματος και του Καυταντζογλείου. Διαγωνίως εφάπτονται και δύο περιοχές που θα μπορούσαν να αποτελέσουν ενοποιητικούς διαδρόμους με το Σείχ Σου:

α) Η περιοχή Ευαγγελίστριας-Αγίου Παύλου (Νεκροταφεία, Νοσοκομείο 'Άγιος Δημήτριος', ανατολικό βυζαντινό τείχος, Κήποι του Πασά, Αγίασμα Αγίου Παύλου, χειμάρρος Αγίου Παύλου). Σε μικρή απόσταση βρίσκονται και οι πράσινοι διάδρομοι που ξεκινούν από τον πύργο του Τριγωνίου και ακολουθούν τα βόρεια τείχη και το Επταπύργιο.

β) Η εναπομείνασα κοίτη του χειμάρρου των 40 Εκκλησιών (οδός Γ' Σεπτεμβρίου), που φτάνει έως το Καυτατζόγλειο και το βοηθητικό γήπεδο του Ηρακλή.

Νοτίως της ΔΕΘ και του Γ' Σ.Σ. βρίσκονται οι πράσινοι χώροι του Βυζαντινού Μουσείου, του εξαιρετικού πάρκου του Πεδίου του Άρεως απέναντι από το κτίριο της ΕΡΤ3, του Αρχαιολογικού Μουσείου και της Πλατείας ΧΑΝΘ. Λίγο πιο νότια

βρίσκονται τα πάρκα του Θεάτρου Κήπου και του Λευκού Πύργου. Οι προαναφερθέντες χώροι διασπώνται από δρόμους και κυρίως από διαμπερείς οδούς μεγάλης κυκλοφορίας (π.χ. Εγνατία, Λεωφόρο Στρατού, Μεγ. Αλεξάνδρου). Στις τελευταίες θα μπορούσαν να εξεταστούν υπέργειες διαβάσεις (φυτεμένες με χαμηλή βλάστηση). Αλλά και χωρίς συνδέσεις άμεσου χαρακτήρα, η γειννίαση όλων αυτών των χώρων καθιστά αναγκαία τη συνολική θεώρησή τους.

Η πεζοδρόμηση και δένδροφύτευση της Λεωφόρου Νίκης μπορεί να αποτελέσει ενοποιητικό διάδρομο για την Πλατεία Αριστοτέλους (έως τη ρωμαϊκή αγορά) και την Πλατεία Ελευθερίας. Η κυριαρχία της πλακόστρωσης στην Πλατεία Αριστοτέλους, σε ένα χώρο σχεδόν στερημένο από δέντρα, θα πρέπει να επανεξεταστεί.

6.1.2. Παραλιακό μέτωπο

Τον Ιούνιο του 2018 εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Κ. Μακεδονίας η υποβολή πρότασης για Ειδικό Χωρικό Σχέδιο για την ενοποίηση, ανάδειξη και αξιοποίηση του παραλιακού μετώπου της Θεσσαλονίκης. Υπολογίζεται ότι σε ένα χρόνο θα έχει εκπονηθεί το Ειδικό Χωρικό Σχέδιο, το οποίο μετά θα γίνει Προεδρικό Διάταγμα και θα έχει πολύ συγκεκριμένες χρήσεις για όλη την παραλία, προκειμένου με ενιαίο σχεδιασμό να γίνουν όλες οι απαιτούμενες παρεμβάσεις, ώστε από μια περιοχή εγκαταλειμμένη σε πολλά σημεία, με αποσπασματικές παρεμβάσεις σε άλλα και με πολλά προβλήματα, να γίνει το νέο «σημείο» αναφοράς για την πόλη.

Όμως το αρχικό σχέδιο της Περιφέρειας είναι επίσης αποσπασματικό, δεν αξιοποιεί παλιότερες σχετικές μελέτες, όπως το «Στρατηγικό και επιχειρησιακό σχέδιο για το πράσινο στη Θεσσαλονίκη» του 2006, ή τον διαγωνισμό του 1997 για το θαλάσσιο μέτωπο, ενώ δίνει δυσανάλογη έμφαση στη μεγαλύτερη πολεοδομική αξιοποίηση ελεύθερων και πράσινων χώρων, όπως για παράδειγμα οι εκβολές του Δενδροποτάμου, για εμπορικούς σκοπούς.

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης θα πρέπει να πιέσει ώστε η συγκεκριμένη πρωτοβουλία να περιλάβει εκτεταμένο διάλογο και διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, να έχει ενιαίο σχεδιαστικό χαρακτήρα με συγκεκριμένο όραμα, να αποτελέσει το έναυσμα για τη δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου πρασίνου στο πολεοδομικό συγκρότημα, αλλά και στους επιμέρους Δήμους, να αξιοποιήσει παλιότερες μελέτες, πανεπιστημιακές εργασίες και φοιτητικές προτάσεις μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου.

Το πάρκο της νέας παραλίας θα πρέπει να ενοποιηθεί, μέσω μιας πεζοδρομημένης Λεωφόρου Νίκης και των αναβαθμισμένων πλατειών Αριστοτέλους και Ελευθερίας, με το λιμάνι της πόλης. Η περιοχή του λιμανιού είναι μια σχεδόν φαλακρή περιοχή, που δεν δικαιολογείται με τους λόγους μετακίνησης των φορτίων. Ωστόσο, στη βόρεια πλευρά (προς την οδό Κουντουριώτου), όπου κυριαρχείται από έναν αντιαισθητικό τοίχο, θα μπορούσε να εγκατασταθεί μια ζώνη πρασίνου με δέντρα και φυτοφράχτες, χωρίς να προκαλέσει κανένα πρόβλημα στις λειτουργίες του χώρου. Εφαπτόμενος σ' αυτή την περιοχή βρίσκεται και ο ιστορικός χώρος του Τοπ Χανέ (πίσω από τα Δικαστήρια) και του νοτιοδυτικού βυζαντινού τείχους, που φτάνει έως την Πλατεία Βαρδαρίου, όπως και η (ιστορική) δένδροστοιχία της οδού Αναγεννήσεως και ο παλιός σιδηροδρομικός σταθμός, όπου θα μπορούσε να ανακατασκευαστεί το κτίριο του Πιέτρο Αριγκόνι, ώστε να φιλοξενήσει το Μουσείο Ολοκαταυτώματος, χωρίς την κατασκευή νέου πολυώροφου κτηρίου.

Η περιοχή μεταξύ της δυτικής εισόδου ΠΑΘΕ της πόλης και της 26ης Οκτωβρίου (κόμβος ΚΤΕΛ, κόμβος Δικαστηρίων) αλλά και ολόκληρο το συγγενές τμήμα του λιμένα θα μπορούσαν να συνενωθούν σε ένα μητροπολιτικό πάρκο (το δυτικό πάρκο), με διάβαση από γραμμή τραμ (ΚΤΕΛ-Λευκός Πύργος επί της παλιάς παραλίας –Λεωφόρος Νίκης) και αστικά λεωφορεία. Συντήρηση διατήρηση όλων των

υπαρχόντων κτισμάτων σε χώρους μαθητείας και πολυμέσων για την επιστήμη και την τεχνολογία. Το 70% του χώρου σε πλήρη και ποικίλη φύτευση. Σύνδεση του οικοπέδου της έκθεσης με το Πανεπιστήμιο με υπέργεια πεζογέφυρα, που θα φυτευτεί με θάμνους.

6.1.3. Περιοχή Τριανδρίας και ΥΦΑΝΕΤ

Αξιόλογο στοιχείο εδώ αποτελεί η κοίτη του χειμάρρου της περιοχής (ρέμα ΥΦΑΝΕΤ). Ο συγκεκριμένος χειμάρρος κατεβαίνει από το Σείχ Σου (όπου υπάρχει και αξιόλογη διαδρομή από ειδικά διαμορφωμένο μονοπάτι), αλλά αποκόπτεται από την Περιφερειακή Οδό (και τη δημιουργία κόμβου). Η ροή του συνεχίζεται από εκείνο το σημείο στην Περιφερειακή Τάφρο σε τσιμεντένια κοίτη. Ωστόσο, νοτίως της Περιφερειακής η φυσική του κοίτη συνεχίζεται, υποβαθμισμένη σε αρκετά σημεία και διατηρώντας αξιόλογα στοιχεία σε άλλα. Η ιδιαίτερα δύσκολη διάσχιση της Περιφερειακής από τους πεζούς περιπατητές και επισκέπτες του δάσους θα μπορούσε να υποβοηθηθεί στο σημείο αυτό με υπόγεια διάβαση. Κάτω (νότια) από την Περιφερειακή η κοίτη του χειμάρρου συνεχίζει στα σύνορα της Τριανδρίας (οδός Ορτανσίας), αλλά με βαριά υποβάθμιση αφού υπάρχουν γήπεδα κλειστά και ανοικτά, αυθαίρετη δόμηση και «σχέδια ανάπτυξης» των τοπικών ΟΤΑ. Ωστόσο, αρκετή φυσική βλάστηση επιμένει να φύεται εδώ, ενώ συντηρείται και ενδιαφέρουσα ορνιθοπανίδα. Αξιόλογο χαρακτηριστικό θεωρείται και το λοφάκι, όπου πραγματοποιούνται σημαντικές αρχαιολογικές ανασκαφές και διατηρεί ακόμη ορισμένα πευκάκια. Η παράλληλη ανάδειξη των αρχαιοτήτων και του γειτονικού χειμάρρου, από όπου υδρευόταν κατά την αρχαιότητα ο προϊστορικός οικισμός, θα είχε πολλαπλά οφέλη.

Χαμηλότερα, η συνέχεια του ρέματος έχει αποκοπεί από την κατασκευή δρόμου (διασταύρωση με Λαμπράκη στην παλιά περιοχή «γεφυράκι») και «βοηθητικών εγκαταστάσεων» (π.χ. μικρού ανοικτού γηπέδου μπάσκετ), αλλά παραμένει μια εξαιρετικά σημαντική νησίδα της παλιάς κοίτης με εξαιρετική βλάστηση δίπλα ακριβώς από το παλιό εργοστάσιο της ΥΦΑΝΕΤ.

Οι μέχρι σήμερα διοικήσεις της πόλης δεν έχουν κάνει τίποτε για τη συντήρηση, ανάδειξη και επανάχρηση της ΥΦΑΝΕΤ ως χώρου πολιτισμού και ποτέ δεν έχουν μιλήσει για την ταυτόχρονη και συνδυασμένη αναβάθμιση και ανάδειξη της γειτονικής παρόχθιας βλάστησης. Η κατάληψη που έχει γίνει στον χώρο του εργοστασίου από ελευθεριακές ομάδες ίσως θα μπορούσε να αποτελέσει έναν πυρήνα διαλόγου για μια πιο ευφάνταστη προσπάθεια συντήρησης και ανάδειξης του γενικότερου συνόλου.

6.1.4. Περιοχή Κρουονερίου και Περιφερειακή Τάφρος

Ο χειμάρρος του Κρουονερίου, που από το Σείχ Σου περνά κάτω από την Περιφερειακή, δέχεται τα νερά από το ρέμα της ΥΦΑΝΕΤ μέσω της Περιφερειακής Τάφρου και συνεχίζει προς την πόλη από την ομώνυμη συνοικία (Οδός Πολυγνώτου) σε χωμάτινη κοίτη. Περνά κάτω από την οδό Λαμπράκη (εκεί σώζεται το γεφυράκι) και συνδέεται με την κύρια Περιφερειακή Τάφρο (τσιμεντένια κοίτη) στην οδό Δήμου Τσέλιου. Λίγο πιο κάτω συμβάλλει στην Τάφρο και το Ελαιόρεμα και οι άλλοι κλάδοι του Μεγάλου Ρέματος. Τελικώς, τα νερά οδηγούνται στο Θερμαϊκό μέσω των εκβολών της Τάφρου στην περιοχή του Φοίνικα. Ολόκληρη η διαδρομή της κοίτης του ρέματος Κρουονερίου και της Περιφερειακής Τάφρου θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε μια εξαιρετική ζώνη πράσινου και να αποτελέσει μια σημαντική οικολογική δίοδο, αλλά και όαση ζωής μέσα στην πόλη. Επίσης, θα μπορούσε να επανεξετασθεί η σκοπιμότητα της τσιμεντένιας κοίτης, υπό το πρίσμα άλλων εναλλακτικών λύσεων πιο φιλικών για το περιβάλλον που έχουν εφαρμοστεί σε άλλες χώρες.

6.1.5. Περιοχή Ελαιορέματος

Η περιοχή αυτή βρίσκεται στα όρια του Σείχ Σου προς το Πανόραμα και εισδύει έως τα σύνορα των Δήμων Θεσσαλονίκης και Πυλαίας, όπου σώζεται μεγάλο τμήμα της κοίτης του Μεγάλου Ρέματος. Αυτή μπορεί να προστατευθεί, να δενδροφυτευθεί, να σταματήσει η παροχέτευση των απόνερων και να αναδειχθεί.

6.1.6. Περιοχή Αλατίни

Από το ρέμα του Ντεπώ (χείμαρρος Αλατίни) διασώζεται ένα τμήμα κοντά στη Βίλλα Μπιάνκα και δίπλα στο 21ο Γυμνάσιο. Στην ενότητα αυτή μπορεί να θεωρηθεί και ο χώρος του εργοστασίου Αλατίни, ο οποίος μπορεί να αναπτυχθεί σε χώρο πρασίνου και πολιτισμού, εάν επικρατήσουν λιγότερο καταστροφικές και τσιμεντοποιητικές λογικές. Νοτιότερα, οι χώροι του Ποσειδωνίου και του Μεγάλου Μουσικής μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες ενοποίησης με το πράσινο του παραλιακού μετώπου. Οι υποβαθμισμένοι από την πυκνή στάθμευση ελεύθεροι χώροι αυτών των περιοχών θα μπορούσαν να ανακουφιστούν και να αναβαθμιστούν με την κατασκευή υπόγειου παρκινγκ σε κάποιον από τους χώρους του εργοστασίου Αλατίни.

6.2. Ελεύθεροι χώροι

Μέσα στο ασφυκτικό αστικό περιβάλλον που αναπτύχθηκε άναρχα χωρίς την πρόνοια για ύπαρξη χώρων για δημόσια χρήση, οποιοσδήποτε ελεύθερος χώρος υπάρχει στην πόλη μας είναι πολύτιμος.

Προτείνουμε:

- Λεπτομερή καταγραφή και χαρτογράφηση των υπαρχόντων και των εν δυνάμει ελεύθερων χώρων του Δήμου.
- Κατάστρωση σχεδίου διεκδίκησης και πιθανής απαλλοτρίωσης βιομηχανικών χώρων που μένουν αναξιοποίητοι από τους ιδιοκτήτες τους (εργοστάσια Φιξ, Υφανέτ, Αλατίни, Πύργοι της Ευτυχίας, κα.)
- Διασύνδεση των ελεύθερων χώρων μεταξύ τους και με άλλες σημαντικές κοινωνικές υποδομές μέσω πάρκων, πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων και δρόμων ήπιας κυκλοφορίας, ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη μετακίνηση των πολιτών.
- Θεσμοθέτηση της «χάρτας πρασίνου», που θα περιλαμβάνει όλα τα δίκτυα των ελεύθερων χώρων, τις ακτές, τα μητροπολιτικά και περιαστικά πάρκα.
- Δημιουργία μητροπολιτικού φορέα σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης της χάρτας πρασίνου και των ελεύθερων χώρων που έχουν μείνει στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης.
- Στρατηγικό σχεδιασμό για την ανάπλαση της ευρύτερης περιοχής που περιλαμβάνει τον χώρο της ΔΕΘ, το Γ' Σώμα Στρατού, τα μουσεία, το δημαρχείο κλπ., με κυρίαρχο στόχο τη δημιουργία ανοικτών κοινόχρηστων χώρων.
- Παράλληλες επεμβάσεις στη γύρω δομημένη περιοχή και τη δημιουργία δικτύων πεζοδρόμων και δρόμων ήπιας κυκλοφορίας, ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη μετακίνηση πεζών και η σύνδεση του μητροπολιτικού πάρκου με το θαλάσσιο μέτωπο, το περιαστικό πάρκο και τους υπόλοιπους ελεύθερους χώρους στον αστικό ιστό.

- Να αποκεντρωθούν οι σημαντικές διοικητικές, εκπαιδευτικές, νοσηλευτικές και αθλητικές εγκαταστάσεις εντός του αστικού ιστού του πολεοδομικού συγκροτήματος, χωρίς όμως να δομηθούν οι σημερινές εγκαταστάσεις.
- Οι ελάχιστοι ελεύθεροι χώροι μέσα ή δίπλα στον οικιστικό ιστό – ΔΕΘ, χώροι λιμανιού και παραλίας– να ορισθούν ως δημόσιοι ελεύθεροι χώροι και χώροι πρασίνου με παιδικές χαρές και ανοικτές εγκαταστάσεις αθλοπαιδιών και αναψυχής, με τη μετατροπή του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος σε πολιτιστικές εγκαταστάσεις.

6.3. Διαχειριστικές παρατηρήσεις

Το δίκτυο πράσινων χώρων της Θεσσαλονίκης θα πρέπει να έχει κατά το δυνατόν ενιαία διαχείριση και να μην αποτελείται από διάσπαρτα πάρκα διαφορετικού χαρακτήρα. Κατά το μεγαλύτερο μέρος μπορεί να αποτελείται από τοπικά είδη της βλαστητικής ζώνης στην οποία εντάσσεται η Θεσσαλονίκη, δηλαδή αείφυλλα-σκληρόφυλλα (π.χ. αριές, κορομηλιές, δάφνες, μυρτιές, άγριες και ήμερες αμυγδαλιές), λίγα μεσογειακά κωνοφόρα (πεύκα, κυπαρίσσια), αλλά και αζωνική υδροχαρή βλάστηση (πλατάνια, ιτιές). Παρόμοιο παράδειγμα χρήσης της τοπικής βλάστησης έχουμε στην Αθήνα, στον πράσινο χώρο της Ακρόπολης και της αρχαίας αγοράς, με ελιές, χαρουπιές, μυρτιές, δάφνες, αλογοθύμαρα, κουτσουπιές, ροδιές, κ.ά. Την επιλογή αυτή βέβαια την έκανε ο περίφημος αρχιτέκτονας Δ. Πικιώνης. Θα μπορούσε άραγε να φανταστεί κάποιος την Ακρόπολη να ξεπηδά μέσα από ένα πυκνοφυτεμένο μονότονο πευκώνα;

Η σύνθεση μεγάλου μέρους των πράσινων χώρων από ένα μίγμα τοπικών ειδών μπορεί να λειτουργήσει και εκπαιδευτικά για τα παιδιά της πόλης που δε γνωρίζουν πώς είναι η φυσική βλάστηση του τόπου στον οποίο ζουν και μεγαλώνουν. Ωστόσο, μπορούν να υπάρχουν και άλλοι, απομονωμένοι λίγο ή πολύ χώροι, με βλάστηση διαφορετικής σύνθεσης, προσφέροντας διαφορετικές και ίσως σε ορισμένες περιπτώσεις εξειδικευμένες απεικονίσεις τεχνητών προκηπίων (π.χ. τριανταφυλλώνες).

Η συντήρηση ιδιαίτερα των δένδρων θα πρέπει να γίνεται με στόχο τη διατήρηση της φυσικής τους κώμης και γι' αυτό τα κλαδέματα θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο.

Δεν θα πρέπει τα πάντα να σκεπάζονται με πλάκες πεζοδρομίου. Αυτή η εχθρότητα προς το χώμα και το έδαφος πρέπει να πάψει. Η εικόνα ενός δέντρου να παλεύει να επεκτείνει τις ρίζες του από τον εξαιρετικά περιορισμένο χώρο που του άφησε η πλακόστρωση είναι αντιπροσωπευτική της εχθρότητας προς το πράσινο μέσα στην πόλη.

Προτείνουμε:

- Συμμετοχή-εκπροσώπηση περιβαλλοντικών και οικολογικών οργανώσεων στη διαμόρφωση, αλλά και συμβουλευτικά στον τρόπο διαχείρισης του ενιαίου πράσινου δικτύου της Θεσσαλονίκης.
- Πλαισίωση από εναλλακτικές δραστηριότητες που να αποφέρουν έσοδα για την υποστήριξή του. Παράδειγμα τέτοιων δραστηριοτήτων αποτελούν οι οργανωμένες ξεναγήσεις σε μονοπάτια πολιτιστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και η είσοδος σε αναπαλαιωμένους και διαμορφωμένους χώρους πολιτισμού.

Επί μέρους και βραχυπρόθεσμες **προτάσεις** μπορούν να είναι:

- Να διατηρηθεί το υπάρχον πράσινο και η φυσική διαμόρφωση των ρεμάτων, με παράλληλο καθαρισμό και προστασία τους.

- Να φυτευτούν όλοι οι χώροι οι χαρακτηρισμένοι ως προκήπια και οι ακάλυπτοι χώροι των πολυκατοικιών.
- Δέσμευση όλων των ελεύθερων χώρων που βρίσκονται μέσα στο πολεοδομικό συγκρότημα.
- Να μην ανεγείρονται κτίρια για οποιαδήποτε χρήση σε ελεύθερους ή και πράσινους χώρους.
- Τα πέραν κάθε αμφισβήτησης υπό κατεδάφιση παλιά κτίρια να δίνουν τη θέση τους σε χώρους πράσινου.
- Να καταβληθεί κάθε προσπάθεια αύξησης της παρόδιας βλάστησης σε όλους τους δρόμους της πόλης.
- Να δοθούν κίνητρα (όπως η μείωση των δημοτικών τελών για κάποια χρόνια) για να φυτευτούν ταράτσες και δώματα.

Να υιοθετηθεί μια **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΦΥΤΕΥΣΗΣ**: Φύτευση κάθε ελάχιστου, μικρού και μεγαλύτερου εμβαδού με ποικιλίες δένδρων και εθελοντική συμμετοχή των κατοίκων στην επίβλεψη και την προστασία τους. Δενδροφύτευση όλων των ανοικτών χώρων σε συνδυασμό με ικανό δημόσιο εξοπλισμό (καθίσματα, καθιστικά) ώστε να υποστηρίζονται μικρές συγκεντρώσεις-συζητήσεις-συναντήσεις. Φυτεύουμε δένδρα γιατί χρειαζόμαστε τη σκιά τους για τις συναντήσεις μας, τις συζητήσεις, τα μικρά συλλογικά γεύματα την ημέρα και το απόγευμα.

Να υποστηριχτούν οι αυτοδιαχειριζόμενοι κήποι της πόλης, όπως αυτός που δημιουργήθηκε από την Πρωτοβουλία Κατοίκων της οδού Σβώλου.

6.4 Περιαστικό Δάσος Σείχ Σου

Είναι γνωστό ότι μέχρι τώρα το Σείχ Σου έχει προστατευθεί σχεδόν μόνον εξαιτίας των οικολογικών προσπαθειών και των δικαστικών αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας που πέτυχαν οι οικολογικές οργανώσεις. Η απόφαση 21/2005 του Αρείου Πάγου δεν επιτρέπει αλλαγή χρήσης των αναδασωτέων εκτάσεων αλλά δίνει τη δυνατότητα διεκδίκησης αποζημίωσης των ιδιωτών ιδιοκτητών από το Δημόσιο.

Δυστυχώς όλες οι προτάσεις που είχαμε καταθέσει έγκαιρα, παραμένουν ακόμη ανεφάρμοστα αιτήματα ενώ η κριτική μας επιβεβαιώνεται τραγικά. Η μεγαλύτερη απειλή για το δάσος εξακολουθεί να υφίσταται. Οι διεκδικήσεις φτάνουν μέχρι και τη μισή έκταση του Σείχ Σου, αντί για οριστική ρύθμιση του ιδιοκτησιακού.

Επιπλέον:

- Η διαχείριση των τεχνητά φυτεμένων εκτάσεων είναι ανεπαρκής, όπως και οι πόροι που διατίθενται από την κεντρική διοίκηση γι' αυτόν τον σκοπό.
- Τα προγράμματα βιολογικής καταπολέμησης της κάμπιας έχουν περισταλεί, με αποτέλεσμα πολλά ξερά δέντρα, τα οποία δεν απομακρύνονται, με αποτέλεσμα τη συσσώρευση καύσιμης ύλης.
- Περίφραξη του δάσους δεν έχει γίνει και επιτρέπεται η ελεύθερη πρόσβαση οχημάτων σε πολλά σημεία.

Προτείνουμε:

- Να ιδρυθεί ενιαίος Φορέα Διαχείρισης και προστασίας του Δάσους-Πάρκου.
- Να εκπονηθεί μελέτη οικολογικής διαχείρισης και προστασίας, με στόχο τη μετάβαση του δάσους σε μια μορφή όσο το δυνατόν πιο φυσική.

- Να αποκατασταθεί η πρόσβαση των πεζών που διακόπτει ο περιφερειακός δρόμος με υπόγειες και εναέριες διαβάσεις. Να συντηρηθούν και να βελτιωθούν τα μονοπάτια και να αποκλειστεί η πρόσβαση στα Ι.Χ.
- Να σταματήσει κάθε προσπάθεια για οικοπεδοποίηση του Σείχ Σου και να εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα που θα κατοχυρώνει τον ενιαίο και δημόσιο χαρακτήρα του και την ανάγκη προστασίας του. Χαρακτηρισμός του δάσους ως προστατευτικού, σύμφωνα με τον δασικό νόμο.
- Οι επιβεβαιωμένα νόμιμες ιδιοκτησίες να αποζημιωθούν, σύμφωνα και με την απόφαση του Αρείου Πάγου (21/2005).
- Καταστροφή των αυθαίρετων περιφράξεων και ολοκλήρωση της εξωτερικής περίφραξης των 30.000 στρεμμάτων του δάσους.
- Να απαγορευτεί κάθε άλλη μη-ήπια παρέμβαση, περιλαμβανομένων και των κάθε είδους δρόμων, χώρων αναψυχής, τεράστιων φραγμάτων, χώρων στάθμευσης, αναψυκτηρίων κτλ. Όχι στην κατασκευή και άλλων δρόμων ταχείας κυκλοφορίας που θα οδηγήσουν στο οριστικό τέλος του το Σείχ Σου.
- Να εξασφαλισθεί η οικολογική σύνδεση του Χορτιάτη με το Σείχ Σου.
- Να ενεργοποιηθεί το σχέδιο ενοποίησης και αναβάθμισης του περιαστικού δασικού τόξου από το Γαλλικό ποταμό μέχρι το Ν. Ρύσιο.

Όμως όλα αυτά δεν αρκούν. Το πνεύμα της «ιδιωτικοποίησης» συλλογικών αγαθών συναντιέται με την ολιγωρία της Πολιτείας να υπερασπίσει τα δάση μας και να τα θωρακίσει νομοθετικά. Είναι φανερό οι εμπρηστές και οι καταπατητές ενθαρρύνονται μόνο αν οι πολίτες μείνουν αδρανείς.

7. ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

7.1. Νέο ενεργειακό μοντέλο

7.1.1. Ενέργεια

Η Αυτοδιοίκηση έχει καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια για αλλαγή του ενεργειακού μας μοντέλου για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αλλά ταυτόχρονα και για την προστασία της δημόσιας υγείας, τη δημιουργία βιώσιμων πόλεων, την ενεργειακή ανεξαρτησία, τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας.

Στρατηγική μας επιδίωξη είναι η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε επίπεδα συμβατά με τις απαιτήσεις της βιωσιμότητας και η παραγωγή ενέργειας **από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), στη μικρότερη δυνατή απόσταση από τους τόπους κατανάλωσής της**. Ο στρατηγικός στόχος για μείωση κατανάλωσης ενέργειας και εκπομπών ρύπων θα πρέπει να χαρακτηρίζεται με ολοκληρωμένο τρόπο όλες τις επιμέρους πολιτικές του Δήμου.

Κάθε κίνηση στις ΑΠΕ θα πρέπει να υλοποιείται με κατάλληλο και προσεκτικό σχεδιασμό ώστε να ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, να μεγιστοποιεί τις ωφέλειες για το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία και να μην οδηγεί σε απαξίωση των ανανεώσιμων πηγών και σε προβλήματα. Πρέπει να τεθεί άμεσα σε διαβούλευση η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ), να υιοθετηθούν σε τοπικό επίπεδο οι δεσμεύσεις για μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και να σχεδιαστούν μέτρα για την επίτευξη αυτών των δεσμεύσεων, με στρατηγικό στόχο τις μηδενικές εκπομπές.

Οι βασικοί άξονες της πολιτικής μας στον τομέα της ενέργειας είναι:

- Μετατροπή των δημόσιων κτιρίων σε κτίρια μηδενικού ενεργειακού ισοζυγίου.
- Τεχνική υποστήριξη προς τους πολίτες για ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και εγκατάσταση οικιακών συστημάτων ΑΠΕ.
- Σύνταξη ενεργειακά βέλτιστων οικοδομικών κανονισμών.
- Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων, όπου μπορεί ο Δήμος να συμμετέχει μόνος του ή σε συνεργασία με άλλους Δήμους.
- Πολιτική πράσινων προμηθειών.
- Εγκατάσταση έργων ΑΠΕ μεσαίας κλίμακας από Ενεργειακές Κοινότητες, στις οποίες θα συμμετέχει και ο Δήμος. Έμφαση θα μπορούσε να δοθεί στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ στα δημοτικά κτήρια και στα σχολεία του Δήμου. Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εγκατάστασης μικρών ανεμογεννητριών, φωτοβολταϊκών συστημάτων και ηλιακών συστημάτων θέρμανσης στα δημοτικά κτήρια θα έχει ουσιαστική συμβολή στη διείσδυση των ΑΠΕ στο τοπικό ενεργειακό ισοζύγιο, θα ενισχύσει την επιχειρηματικότητα στην πόλη και θα εξασφαλίσει στον Δήμο σημαντικά πρόσθετα έσοδα. Το παράδειγμα του φωτοβολταϊκού συστήματος που εγκαταστάθηκε με τη συνεργασία της Greenpeace το 2017 στο 18^ο Λύκειο Θεσσαλονίκης «Εμμανουήλ Κριαράς» και παράγει ηλεκτρικό ρεύμα που θα καλύπτει τις ενεργειακές ανάγκες μίας κοινωνικής δομής του Δήμου (Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας και των Παιδιών τους), που βρίσκεται σε διαφορετικό σημείο της πόλης, αποτελεί παράδειγμα «εικονικής αυτοπαραγωγής ηλιακής ενέργειας» (virtual net-metering) που πρέπει να πολλαπλασιαστεί.

Χρειαζόμαστε ένα **Δημοτικό Σχέδιο Δράσης για τη Βιώσιμη Ενέργεια**. Το σχέδιο αυτό θα περιλάβει την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, τον καθορισμό μεσοπρόθεσμων και ενδιάμεσων στόχων, επιμέρους μέτρα και πολιτικές μέσα από διαβούλευση, ένα μηχανισμό παρακολούθησης και επαλήθευσης των αποτελεσμάτων, καθώς και αξιολόγηση για να επανακαθοριστούν τα μέτρα και οι στόχοι.

Μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα στον τομέα της ενέργειας:

- Πρόγραμμα για εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια. Ο Δήμος μπορεί να αναζητήσει ευρωπαϊκούς πόρους για επιδότηση μέρους της δαπάνης και να μεσολαβήσει για χαμηλότοκη μακροχρόνια δανειοδότηση του υπόλοιπου. Επίσης, μπορούν να εξεταστούν επιπλέον επιλογές, όπως «πράσινων ομολόγων» ή στήριξη συνεταιριστικών εγχειρημάτων ενεργειακών υπηρεσιών.
- Πρότυπα εξοικονόμησης και ορθολογικής αξιοποίησης της ενέργειας με ενεργειακές παρεμβάσεις σε όλα τα κτίρια και εγκαταστάσεις του Δήμου.
- Προώθηση της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής και εφαρμογών όπως τα φωτοβολταϊκά για θέρμανση/ψύξη τόσο σε οικονομικό, όσο και σε πολεοδομικό και αδειοδοτικό επίπεδο.
- Πρόγραμμα για «πράσινες στέγες και προσόψεις» σε κατοικίες και δημόσια κτίρια.
- Πρόγραμμα για «ηλιακές στέγες» με εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε ταράτσες κτιρίων. Παροχή πληροφόρησης, τεχνικής υποστήριξης και κινήτρων.
- Προμήθειες ηλεκτροκίνητων δημοτικών οχημάτων (με ενέργεια που θα παράγεται από ανανεώσιμες πηγές). Με πολύ μικρό πρόσθετο κόστος στον κύκλο ζωής παρέχονται πολλαπλά οφέλη.
- Συνεργασία Δήμου με φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για ενεργειακές παρεμβάσεις σε μεγάλα κτιριακά συγκροτήματα, με μελέτες θερμομόνωσης και πιθανής συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού, με ορισμό Ενεργειακών Υπευθύνων και καθορισμό δεσμευτικών στόχων.
- Συμμετοχή του Δήμου σε παραγωγικές μονάδες αιολικής και ηλιακής ενέργειας Ενεργειακών Κοινοτήτων.

Παράλληλα, όμως, υπάρχουν και άλλα **πεδία για επείγουσες παρεμβάσεις**:

- Συμμετοχή σε όλα τα σχετικά διεθνή δίκτυα κατά της κλιματικής αλλαγής, με συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων.
- Εξοπλισμός όλων των σηματοδοτών με λυχνίες LED που εξοικονομούν ενέργεια μέχρι 85%. Εφαρμογές ενεργειακής εξοικονόμησης και στον φωτισμό των δρόμων.
- Εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για πρακτικά θέματα εξοικονόμησης, σε συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλους φορείς.
- Σύνδεση με τις πολιτικές του Δήμου και σε άλλους τομείς που επηρεάζουν την κατανάλωση ενέργειας, όπως η χωροταξία, το κυκλοφοριακό, η ανακύκλωση, το πράσινο, ακόμα και η υγεία.

- Ενεργοποίηση των πολιτών, μέσω της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, για την ενημέρωση σε καταναλωτικά θέματα, ώστε να μπορούν να επιλέγουν για τις αγορές τους προϊόντα και υπηρεσίες φιλικότερες προς το περιβάλλον.
- Παραγωγή βιοαερίου από αστικά απόβλητα, υπολείμματα κλαδέσεων, χρησιμοποιημένα μαγειρικά λάδια από καταστήματα φαγητού και απορρίμματα χωρίς επιβλαβείς δήθεν λύσεις όπως η καύση. Γι' αυτό μπορούν να υπάρχουν ιδιαίτερα προγράμματα συλλογής υπολειμμάτων κλαδέσεων και χρησιμοποιημένων μαγειρικών λαδιών.
- Θέσπιση κανονισμών για τα όρια εκπομπών από συσκευές θέρμανσης που χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη τη βιομάζα (ξύλο, πέλετ, μπρικότες κλπ).

7.1.2. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, για την οποία έχει δεσμευτεί και η χώρα μας με τη συμφωνία του Παρισιού και η Θεσσαλονίκη με το «Σύμφωνο Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια», αλλά και με τη δημιουργία του «Δικτύου Ελληνικών Πράσινων Πόλεων», το οποίο φαίνεται να βρίσκεται σε εγκατάλειψη, απαιτεί ακόμη αυστηρότερα και δραστικότερα μέτρα λόγω των νέων δεδομένων θερμοκρασίας στόχου 1.5⁰ C.

Η Θεσσαλονίκη πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες της στην κοινή υπόθεση της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, τις συνέπειες της οποίας βιώνουμε με τα ακραία καιρικά φαινόμενα σε όλο τον πλανήτη. Μπορεί το πρόβλημα να είναι παγκόσμιο, ο Δήμος όμως, με συγκεκριμένες παρεμβάσεις, έχει τη δυνατότητα να περιορίσει τις επιπτώσεις του και να βελτιώσει την κατάσταση στην πόλη.

Κεντρικό ρόλο στη συμβολή του Δήμου στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θα έχει η αναβάθμιση του σημερινού γραφείου Ενέργειας, με αναλυτική καταγραφή των ενεργειακών καταναλώσεων και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην πόλη, αναβάθμιση του σχεδιασμού για την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών που επηρεάζουν το κλίμα, και συντονισμό των δράσεων για την εφαρμογή του.

Τα ζητήματα της ενέργειας έχουν διπλή όψη: από τη μια η οικονομική μας επιβάρυνση για ενέργεια που μπορούμε να εξοικονομήσουμε, από την άλλη οι επιπτώσεις στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και το κλίμα. Είναι ώρα να ακολουθήσει και η Θεσσαλονίκη.

Βασικοί στόχοι είναι η ενεργειακή θωράκιση του υφιστάμενου κτηριακού αποθέματος, ιδίως των παλαιότερων πολυκατοικιών, και η ευρεία αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα δημοτικά κτήρια πρέπει να δώσουν το καλό παράδειγμα.

7.2. Νερό, ένα αγαθό σε ανεπάρκεια

Το σημαντικότερο ζητούμενο είναι να αποτραπεί η πώληση της ΕΥΑΘ ΑΕ, η οποία προσφέρει υπηρεσίες ύδρευσης/αποχέτευσης σε 11 από τους 14 δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης.

Οι βασικοί καταναλωτές του νερού που διαθέτει σήμερα η ΕΥΑΘ είναι οι κάτοικοι του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης και αρκετές από τις τοπικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες. Οι τελευταίες καταναλώνουν το 30% περίπου της συνολικής ποσότητας νερού, που αντιστοιχεί σε 50.000 κ.μ. ημερησίως

Οι απώλειες νερού από το δίκτυο της ΕΥΑΘ εκτιμάται ότι φτάνουν μέχρι και 25%. Αν η εταιρεία περάσει σε ιδιωτικά χέρια, όπως έχει δείξει και η ευρωπαϊκή, αλλά και η

παγκόσμια εμπειρία, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα οι απώλειες αυτές να αυξηθούν αλλά και να μειωθούν οι επενδύσεις σε έργα συντήρησης και εκσυγχρονισμού του δικτύου, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα του νερού.

Το πρόβλημα της εξάντλησης των υδροφορέων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά, με φορείς διαχείρισης νερού ανά λεκάνη απορροής (ή υδατικό διαμέρισμα), σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2000/60 για το νερό. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνδυαστικά τα ζητήματα της ύδρευσης, της άρδευσης, της βιομηχανικής χρήσης.

Το πρόβλημα του νερού σήμερα είναι ένα πρόβλημα βαθύτατα πολιτικό. Απαιτείται μια συνολική, ολοκληρωμένη και συνδυασμένη επέμβαση σε όλα τα μέτωπα και τους τομείς, γεγονός που απαιτεί σχεδιασμό και συγκρότηση οργανωμένου στρατηγικού σχεδίου. Μπορεί με βεβαιότητα πια να αποδειχθεί ότι τα ελλειμματικά ισοζύγια προσφοράς και ζήτησης του νερού, όπου εμφανίζονται, αντανακλούν πολύ περισσότερο το έλλειμμα πολιτικής και πολύ λιγότερο το έλλειμμα νερού αυτό καθαυτό!

7.2.1. Η ΕΥΑΘ και η μετοχοποίησή της

Η Εταιρεία Ύδρευσης Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης -ΕΥΑΘ ΑΕ είναι υπεύθυνη για την υδροδότηση του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και τη συγκέντρωση και μεταφορά των αστικών λυμάτων στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Προήλθε από τη συγχώνευση το 1998 του Οργανισμού Υδρεύσεως Θεσσαλονίκης (ΟΥΘ) και του Οργανισμού Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΟΑΘ). Διαθέτει:

- μέση ημερήσια παροχή νερού 250.000 κ.μ.
- μέση ημερήσια επεξεργασία λυμάτων 170.000 κ.μ.
- μήκος αγωγών δικτύου υδρεύσεως 1.800 χλμ. χωρίς τον Αλιάκμονα. Μήκος αγωγών δικτύου αποχέτευσης 1600 χλμ.

Το νερό είναι ένα κατ' εξοχήν κοινωνικό αγαθό. Σήμερα έχουμε συνειδητοποιήσει ότι το νερό δεν είναι ανεξάντλητο και ότι δεν είναι δωρεάν. Κατά συνέπεια η ποιοτική και ποσοτική διαχείρισή του αποτελεί εξέχον ζήτημα, κατά κύριο λόγο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η μετοχοποίηση της ΕΥΑΘ ΑΕ δεν γίνεται αποδεκτή από ευρύ φάσμα φορέων, μεταξύ των οποίων και το ΤΕΕ/ΤΚΜ, το οποίο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι αυτή:

- δεν διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον.
- δεν δημιουργεί προϋποθέσεις ώστε τα ιδιωτικά κεφάλαια μέσω της μετοχοποίησης να συμμετέχουν επενδυτικά στη δημιουργία και επέκταση των υφισταμένων υποδομών προς όφελος της εθνικής οικονομίας και του κοινωνικού συνόλου.
- Το νομικό σχήμα, ΕΥΑΘ ΑΕ, δεν αναλαμβάνει κατ' ουσία κανένα επιχειρηματικό ρίσκο. Αντιθέτως το Δημόσιο μέσω της ΕΥΑΘ Παγίων καλείται να διαχειριστεί τυπικά ένα τεράστιο απόθεμα παγίων χωρίς την απαραίτητη στελέχωση. Υπό αυτές τις συνθήκες, την ίδια στιγμή εκχωρεί ουσιαστικά την ευθύνη της διαχείρισής τους σε τρίτο, την ΕΥΑΘ Α.Ε.

Εντέλει, δεν βελτιώνεται η υπάρχουσα κατάσταση στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούνται ερωτηματικά για την αποτελεσματικότητα των νομικών σχημάτων.

7.2.2. Το ζήτημα της πώλησης της ΕΥΑΘ

Η ΕΥΑΘ έχει περάσει στο υπερταμείο και στον προϋπολογισμό του 2018 έχει προβλεφθεί έσοδο 35 εκ. ευρώ από την πώληση του 23%. Η πώληση της εταιρείας δεν μπορεί να στηριχθεί σε επιχειρήματα για μείωση των ελλειμμάτων, αφού η εταιρεία δεν έχει ελλείμματα αλλά κέρδη. Τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μεσοπρόθεσμα, η ιδιωτικοποίηση της εταιρείας δεν θα συμβάλει τελικά στη μείωση του δημόσιου χρέους. Η ΕΥΑΘ είναι ένας υγιής οργανισμός με μεγάλα κέρδη και αποθεματικό 65 εκατ. €.

Η «Οικολογία - Αλληλεγγύη» υποστηρίζει ότι το νερό είναι δημόσιο αναπαλλοτρίωτο αγαθό απαραίτητο για τη ζωή, στο οποίο πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι οι πολίτες ανεξαρτήτως της οικονομικής τους κατάστασης και δεν πρέπει να αποτελεί πηγή κέρδους. Όπως έχει αποδειχθεί από την ευρωπαϊκή και παγκόσμια εμπειρία, η ιδιωτικοποίηση του νερού είναι ένα αποτυχημένο μοντέλο και δεν είναι προς όφελος των κοινωνιών, καθώς οδηγεί σε σημαντική αύξηση της τιμής του, αλλά και επιδείνωση της ποιότητας του. Αντιθέτως πρέπει να αυξηθεί ο δημόσιος έλεγχος και η συμμετοχή των πολιτών στις εταιρίες ύδρευσης και αποχέτευσης με γνώμονα πάντα τη βιωσιμότητα του φυσικού πόρου, καθώς πρόκειται πάνω από όλα για ένα περιβαλλοντικό αγαθό που οφείλουμε να το διαχειριζόμαστε με σύνεση.

7.2.3. Συνολική προσέγγιση του προβλήματος της εξάντλησης των υδροφορέων

Οι βασικοί καταναλωτές του νερού που διαθέτει σήμερα η ΕΥΑΘ είναι οι κάτοικοι του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης και αρκετές από τις τοπικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες. Οι τελευταίες καταναλώνουν το 30% περίπου της συνολικής ποσότητας νερού, που αντιστοιχεί σε 50.000 κ.μ. ημερησίως. Ολοκληρωμένα στοιχεία για την κατανάλωση νερού από τη βιομηχανία δεν υπάρχουν. Γεγονός όμως είναι ότι οι περισσότερες από αυτές χρησιμοποιούν ιδιαίτερα υδροβόρα και απαρχαιωμένη τεχνολογία και μέχρι στιγμής ελάχιστα έχουν γίνει για την ανακύκλωση του νερού. Επίσης, είναι γνωστό ότι αρκετές βιομηχανίες στην ευρύτερη περιοχή χρησιμοποιούν δικές τους γεωτρήσεις χωρίς καμία επιβάρυνση, ταπεινώνοντας έτσι τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα.

Το πρόβλημα της εξάντλησης των υδροφορέων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά, με φορείς διαχείρισης νερού ανά λεκάνη απορροής (ή υδατικό διαμέρισμα), σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2000/60 για το νερό. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνδυαστικά τα ζητήματα της ύδρευσης, της άρδευσης και της βιομηχανικής χρήσης.

Η αύξηση του πληθυσμού, η αλλαγή των συνηθειών διαβίωσης, η εντατικοποίηση των ρυθμών της ανάπτυξης και η εφαρμογή σύγχρονων υδροβόρων τεχνολογικών μέσων και μεθόδων, σε συνδυασμό με την παραδοχή της έστω σταθερής στο χρόνο, αν όχι φθίνουσας εντέλει (λόγω και του «φαινομένου του θερμοκηπίου») διαθέσιμης ποσότητας νερού, δημιουργούν δύο αντιφατικές τάσεις: συνεχή μείωση των κατά κεφαλή διαθέσιμων υδατικών πόρων από τη μία, εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού, και διαρκή αύξηση των κατά κεφαλή απαιτήσεων από την άλλη.

Η επέκταση και η εντατικοποίηση των αρδεύσεων στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, με την εισαγωγή των σύγχρονων υδροβόρων καλλιεργειών και την εφαρμογή σπάταλων σε νερό αρδευτικών μεθόδων στον αγροτικό τομέα, που είναι και ο μεγαλύτερος χρήστης με συμμετοχή 85% στην ετήσια κατανάλωση νερού στη χώρα μας, καθώς και οι αυξημένες σε νερό απαιτήσεις επεξεργασίας των προϊόντων στον βιομηχανικό τομέα, ο οποίος αν και δεν συμμετέχει σημαντικά στην κατανάλωση εντούτοις συμβάλλει καθοριστικά στη ρύπανση του νερού (που είναι κι αυτή μια μορφή υποβάθμισης και άρα καταστροφής των υδατικών αποθεμάτων), επαληθεύουν τη μεγάλη αλλαγή που έχει επιτελεσθεί τα τελευταία χρόνια. Κατά τον

20ό αιώνα, εκτιμάται ότι οι απαιτήσεις σε νερό δεκαπλασιάστηκαν κατά μέσον όρο περίπου κατά τη διάρκειά του, γεγονός που σημαίνει ότι η αύξηση της ζήτησης του νερού ήταν κατά μέσον όρο τρεις φορές πιο γρήγορη από την αντίστοιχη αύξηση του πληθυσμού.

Ο αρνητικός ρόλος της τεχνολογίας έγκειται κυρίως σε αυτό που ονομάστηκε «ψευδαίσθηση της αφθονίας». Βοήθησε δηλαδή η τεχνολογία στην καλλιέργεια μιας αντίληψης για την αντιμετώπιση των υδατικών προβλημάτων, η οποία εν πολλοίς στηρίχθηκε μονότονα σε αυτό που ονομάστηκε διαχείριση της φυσικής προσφοράς του νερού. Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή, ως σήμερα η επιδίωξη εξαντλείται στη διαρκή αναζήτηση νέων πηγών νερού σε συνδυασμό με τον σχεδιασμό νέων υδραυλικών έργων για την κάλυψη των διαρκώς αυξανόμενων υδατικών αναγκών, οι οποίες θεωρήθηκαν πάντοτε περίπου δεδομένες. Σήμερα, όμως, είναι πλέον φανερό το αδιέξοδο στο οποίο οδηγεί αυτή η αντιμετώπιση, δεδομένου ότι ενώ οι ανάγκες σε νερό αυξάνονται διαρκώς, τα υδατικά αποθέματα, παραμένουν στην καλύτερη περίπτωση σταθερά στον χρόνο, αν δεν μειώνονται κιάλας λόγω εξάντλησης ή ποιοτικής υποβάθμισης

Το πρόβλημα του νερού είναι ένα πρόβλημα βαθύτατα πολιτικό. Η υπόθεση της διευθέτησης του ισοζυγίου προσφοράς και ζήτησης του νερού είναι μια υπόθεση σύνθετη που εμπλέκει, εκτός από φυσικές και τεχνολογικές, και μία σειρά από οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Εδώ ακριβώς συνίσταται η δυσκολία στην αντιμετώπισή του. Απαιτείται δηλαδή συνολική, ολοκληρωμένη και συνδυασμένη επέμβαση σε όλα τα μέτωπα και τους τομείς, γεγονός που απαιτεί σχεδιασμό και συγκρότηση οργανωμένου στρατηγικού σχεδίου. Μπορεί με βεβαιότητα πια να αποδειχθεί ότι τα ελλειμματικά ισοζύγια προσφοράς και ζήτησης του νερού, όπου εμφανίζονται, αντανακλούν πολύ περισσότερο το έλλειμμα πολιτικής και πολύ λιγότερο το έλλειμμα νερού αυτό καθαυτό!

Δέκα χρόνια μετά την ψήφιση του του νόμου 3199/03 για τη διαχείριση και προστασία των υδάτων της χώρας τον Νοέμβριο του 2003 (σε εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή Οδηγία-πλαίσιο για το νερό), η ορθή εφαρμογή του νόμου αποτελεί ακόμα ζητούμενο **για την επίτευξη των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης για την αξιοποίηση του υδατικού δυναμικού της χώρας.**

7.2.4. Το νερό είναι δημόσιο αγαθό σε ανεπάρκεια και όχι εμπόρευμα!

Η ΕΥΑΘ είναι περιουσία της ελληνικής κοινωνίας, αφού έχει «στηθεί» με χρήματα των πολιτών, τους οποίους και προορίζεται να εξυπηρετεί.

Η βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων δεν εξασφαλίζεται από μια ιδιωτική εταιρεία, που θα θεωρεί καλύτερους πελάτες της όσους καταναλώνουν περισσότερο. Ιδιαίτερα σήμερα που η κλιματική αλλαγή, οι καθημερινές ανάγκες του πληθυσμού, αλλά και οι απαιτήσεις της αγροτικής παραγωγής και των τουριστικών υπηρεσιών καθιστούν το νερό εξαιρετικά πολύτιμο, καμία εκχώρηση-ιδιωτικοποίηση φυσικών πόρων όπως το νερό δεν δικαιολογείται.

Στο ιστορικό Δημοψήφισμα της 18ης Μάη 2014 για την ΕΥΑΘ, όλοι μαζί Πολίτες, Κινήματα του Νερού, Αυτοδιοίκηση και εργαζόμενοι, όλη η κοινωνία της πόλης σε μια ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΟΧΙ, δώσαμε μια ηχηρή απάντηση σε όσους επιχειρούσαν την ιδιωτικοποίηση. Ήταν μια χρυσή σελίδα στην ιστορία της πόλης μας, που σηματοδότησε τη Θεσσαλονίκη στον παγκόσμιο χάρτη των αγώνων για το Νερό. Σήμερα, η πόλη πρέπει και πάλι να ενωθεί πάνω στο ζωτικό θέμα του Νερού, προς δύο κατευθύνσεις: α) την αποτροπή κάθε προσπάθειας ιδιωτικοποίησής του και β) τη διαμόρφωση της ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΤΟΥ ΝΑΙ πάνω σε μια κοινή πρόταση ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ, για να περάσει το Νερό συνεργατικά στα

χέρια των πολιτών. Πιστεύουμε ότι αυτή πρέπει να είναι η απάντηση μας σε μια επερχόμενη διαδικασία ιδιωτικοποίησης του Νερού.

Η «Οικολογία - Αλληλεγγύη» υποστηρίζει την Πρωτοβουλία των 54 φορέων και οργανώσεων για την υιοθέτηση και από τον Δήμο Θεσσαλονίκης του διεθνώς αποδεδειγμένα πιο επιτυχημένο μοντέλο διαχείρισης του Νερού, με **πρωτοβάθμιους μη κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς νερού σε κάθε υδροδοτούμενο Δήμο της πόλης**, η Ένωση των οποίων θα διοικεί την ΕΥΑΘ των πολιτών, των εργαζομένων και της Αυτοδιοίκησης της πόλης, με σκοπό την παροχή υψηλής ποιότητας νερού στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις με χαμηλές τιμές, προστασία του περιβάλλοντος, δημοκρατική λειτουργία και κοινωνική δικαιοσύνη.

Σε ό,τι αφορά την **εξοικονόμηση και ορθολογική χρήση του νερού**, ο Δήμος μπορεί και πρέπει να συμβάλει ουσιαστικά:

- Στη στήριξη του κοινωνικού χαρακτήρα της ΕΥΑΘ, ώστε να αποφεύγεται η ενθάρρυνση ή και ανταμοιβή της υψηλής κατανάλωσης, με παρεμβάσεις στην τιμολογιακή πολιτική που πρέπει να ενθαρρύνει την εξοικονόμηση νερού χωρίς να ρίχνει όλο το βάρος στα φτωχότερα νοικοκυριά.
- Με τακτικό έλεγχο για διαρροές νερού σε χώρους ευθύνης του.
- Με παράλληλο δίκτυο για επαναχρησιμοποίηση του νερού από τον βιολογικό καθαρισμό ή και εκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων των ρεμάτων της πόλης για χρήσεις μη πόσιμου νερού.
- Με ενημερωτικές εκστρατείες σε πρακτικά θέματα εξοικονόμησης νερού, σε συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις.
- Με επιδότηση για αλλαγή οικιακών υδραυλικών συσκευών με άλλες χαμηλότερης κατανάλωσης.
- Με ειδικό δημοτικό τέλος σε όλες τις μη κοινόχρηστες πισίνες που υπάρχουν στην πόλη.

7.3. Λιμάνι Θεσσαλονίκης

Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης είναι το δεύτερο σημαντικότερο πανελλαδικά μετά το λιμάνι του Πειραιά. Αποτελεί τη θαλάσσια διέξοδο της Βαλκανικής και της κεντροευρωπαϊκής ενδοχώρας προς την ανατολική Μεσόγειο, αλλά και βασικό κόμβο από και προς τον Εύξεινο Πόντο.

Το λιμάνι εγκαταλείφθηκε εσκεμμένα στην υποβάθμιση και στην απαξίωση για να πουληθεί φτηνότερα.

Ακόμη και σήμερα, που έχει περάσει σε ιδιωτικά χέρια, για το λιμάνι της Θεσσαλονίκης **διεκδικούμε** τα εξής:

- Εξασφάλιση του κοινωνικού ελέγχου των λειτουργιών του λιμανιού, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία ενός συμμετοχικού οργάνου διαβούλευσης.
- Εκσυγχρονισμό και εξασφάλιση συνδυασμένων εμπορευματικών μεταφορών με οδικές και σιδηροδρομικές συνδέσεις.
- Μεγαλύτερο άνοιγμα του λιμανιού στους πολίτες.
- Αντιμετώπιση των ζητημάτων ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα «χύδην» φορτία και τυχόν διαρροών από τη μεταφορά τοξικών αποβλήτων.

8. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

8.1. Κοινωνική δικαιοσύνη και στήριξη εναλλακτικών λύσεων

Χρειάζονται ριζικές αλλαγές προκειμένου να δημιουργηθεί μια άλλη οικονομία που να είναι ταυτόχρονα πιο δίκαιη και αποτελεσματική: δίκαιη γιατί θα είναι στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι των πλασματικών δεικτών· αποτελεσματική γιατί θα διορθώσει τα μειονεκτήματα του σημερινού μοντέλου, ιδιαίτερα την αυξανόμενη ανεργία, τη φορολογική ασυλία, την εξάρτηση της πραγματικής οικονομίας από την εικονική και το κυνήγι του βραχυπρόθεσμου κέρδους σε βάρος της βιωσιμότητας.

Αγωνιζόμαστε για μια οικονομία που αρνείται ότι η αγορά και το κέρδος έχουν προτεραιότητα. Μια οικονομία βασισμένη στην αλληλεγγύη, την υπεράσπιση και διεύρυνση των συλλογικών αγαθών. Είμαστε σε απόλυτη αντίθεση με την κυρίαρχη λογική της οικονομικής μεγέθυνσης.

Για να στραφεί η οικονομία του Δήμου Θεσσαλονίκης σε **πράσινη κατεύθυνση**, που είναι και το ζητούμενό μας, πρέπει στο κέντρο των οικονομικών δραστηριοτήτων να βρίσκεται η **βιώσιμη διαχείριση και η μακροχρόνια προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου**, καθώς και η επίτευξη της **κοινωνικής συνοχής**, ώστε να μειωθούν οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες.

Με την προώθηση της τοπικής παραγωγής και κατανάλωσης, ο Δήμος θα κατορθώσει να επανακτήσει την αυτονομία και τη δυνατότητα αυτοκαθορισμού, ενώ παράλληλα θα απολαμβάνει προϊόντα ποιότητας.

Τα μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα για την οικονομική αυτονομία του Δήμου είναι:

- Πράσινες και αλληλέγγυες προμήθειες με κριτήρια περιβαλλοντικά (βιολογικά, τοπικά προϊόντα) και κοινωνικά (δίκαιο εμπόριο, δίκαιες εργασιακές συνθήκες, συνεταιρισμοί).
- Υποστήριξη των εναλλακτικών νομισματικών συστημάτων, ώστε να αποτελέσουν δίκτυ ασφαλείας στην οικονομική, δημοσιονομική και χρηματιστηριακή κρίση.
- Υποστήριξη μη χρηματικών συστημάτων ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών: τοπικά ανταλλακτικά συστήματα μεταξύ των πολιτών.

Τα μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα για τον μετασχηματισμό της οικονομίας, ώστε να δημιουργηθούν νέες ισορροπίες, πιο αλληλέγγυες, δημοκρατικές και οικολογικές, περιλαμβάνουν:

- Δημοτικό σχέδιο δημιουργίας θέσεων εργασίας σε πολλούς τομείς, όπως εξοικονόμηση ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υπηρεσίες βοήθειας στο σπίτι, συντήρηση, επιδιόρθωση, ανακύκλωση, μαζικές μεταφορές, προστασία της φύσης. Θέσεις εργασίας σταθερές, που δεν μεταφέρονται σε τρίτες χώρες και που αντιστέκονται στα χτυπήματα της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.
- Πρόγραμμα μετασχηματισμού των τομέων της οικονομίας και των σχέσεων εργασίας, με στόχο τη **μετάβαση**:
  - ✓ από τον βιομηχανικό τουρισμό στον υπεύθυνο τουρισμό, με στήριξη του ποιοτικού και οικολογικού τουρισμού.
  - ✓ από τη συνεχή εισαγωγή άχρηστων, αναλώσιμων και ακριβών συσκευών στην κατασκευή αντικειμένων ποιότητας και διάρκειας.
  - ✓ από τα γιγαντιαία πολυκαταστήματα των προαστίων στα μαγαζιά της γειτονιάς.

- ✓ από την εκμετάλλευση μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων στην προώθηση τοπικών-οικολογικών υλικών.
- ✓ από τον αποκλεισμό και την ανεργία –ιδιαίτερα των κατηγοριών που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα εμπόδια πρόσβασης στην αγορά εργασίας, όπως είναι οι γυναίκες και οι νέοι– στην κοινωνία της πλήρους δραστηριότητας.
- Οριοθέτηση της διαχείρισης των επιδοτήσεων με κριτήριο τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος, τη δημοκρατική διαχείριση των επιχειρήσεων, τη συμβολή ή όχι στην κλιματική αλλαγή, τις εργασιακές σχέσεις, τις διακρίσεις ή όχι, και με προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις.

Δίνουμε **προτεραιότητα** στην καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ πολιτών και περιοχών με τη δημιουργία ποιοτικών υπηρεσιών σε όλο τον Δήμο, με τις εξής πολιτικές:

- Προώθηση **νέων τρόπων εργασίας**:
  - ✓ με τη μετατροπή των επιχειρήσεων σε κοινωνικές και/ή αυτοδιαχειριζόμενες, συνεταιρισμούς, οργανώσεις αλληλοβοήθειας.
  - ✓ εβδομάδα 32 ωρών και τεσσάρων ημερών χωρίς να θιγούν εργασιακά δικαιώματα.
  - ✓ δημιουργία πόλων συνεργασίας και καινοτομίας.
  - ✓ προγράμματα οικολογικής βιομηχανίας
  - ✓ δημιουργία χώρων τηλε-εργασίας
  - ✓ δημιουργία τοπικής πράσινης ετικέτας (label) κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνων επιχειρήσεων.
- **Κοινωνική δικαιοσύνη** και αναδιανομή του πλούτου:
  - ✓ δωρεάν παροχή ορισμένων υπηρεσιών στους φτωχότερους, όπως στις καντίνες σχολείων και με δωρεάν μετακίνηση στα μέσα μαζικής μεταφοράς για τους ανέργους.
  - ✓ εξασφάλιση αξιοπρεπούς στέγης για όλους, με κοινωνικές κατοικίες σε κάθε Δήμο ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των κατοικιών.

8.2. Δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης των απορριμμάτων και των νερών, με **μέτρα** όπως:

- Απλοποίηση και αποσαφήνιση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για νέους τομείς και δράσεις που αφορούν στην πράσινη και νεανική επιχειρηματικότητα.
- Κίνητρα για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας ελαχιστοποίησης της κατανάλωσης ενέργειας και άλλων πόρων στα κτίρια, καθώς και υπέρ της εφαρμογής της τεχνογνωσίας αυτής στα κατασκευαστικά έργα, αλλά και στον οικιακό τομέα.
- Γενναία και στοχευμένη υποστήριξη της έρευνας για ενεργειακές τεχνολογίες αιχμής, προσανατολισμένες στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Προγράμματα εκπαίδευσης-κατάρτισης και ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων.
- Ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των «πράσινων» και καινοτόμων επιχειρήσεων με τη στήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών στις χώρες της Βαλκανικής, της Μαύρης Θάλασσας

και της Μεσογείου, μέσα από ολοκληρωμένα προγράμματα προβολής και προώθησης.

- Δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου υποστήριξης για νέες συνεργασίες, αναζήτηση εξειδικευμένης πληροφορίας, εκπόνηση προγραμμάτων συλλογικής προώθησης «πράσινων» προϊόντων και ανταλλαγή εμπειριών.
- Προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας για την παροχή ενεργειακών συμβουλών και υπηρεσιών που λειτουργούν στην κατεύθυνση της εξοικονόμησης ενέργειας.
- Διευκόλυνση πρόσβασης σε κεφάλαια μέσω συστήματος εγγυοδοσίας τραπεζικών δανείων και διασύνδεση των «πράσινων» επιχειρήσεων με τον κορμό και τα εργαλεία του τραπεζικού συστήματος,
- Συστηματική στροφή του Δήμου στις «πράσινες» προμήθειες και τις περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις.

8.3. Προσαρμογή των υφιστάμενων επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα, με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον και αύξηση των ανταγωνιστικών τους πλεονεκτημάτων στην παγκόσμια αγορά.

- Δημιουργία δικτύων δομών στήριξης τα οποία θα περιλαμβάνουν Κέντρα Ανάπτυξης Πράσινων Επιχειρήσεων, Ενιαία Σημεία Επικοινωνίας και Πληροφόρησης, Λειτουργική Ηλεκτρονική Διασύνδεση, Παρατηρητήριο για τις «πράσινες» επιχειρήσεις, εξειδικευμένα μητρώα, συμβούλων, ειδικά για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και διάδοση καλών πρακτικών.
- Εκσυγχρονισμός υφισταμένων επιχειρήσεων για την εισαγωγή περιβαλλοντικών προτύπων και συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων, που συνδέονται με την προβολή, προώθηση και αξιοποίηση των τοπικών περιβαλλοντικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

8.4. Αστική Γεωργία-Περιαστικές καλλιέργειες

Αστική γεωργία είναι η πρακτική της καλλιέργειας, επεξεργασίας και διανομής τροφίμων μέσα ή γύρω από την πόλη. Μπορεί να περιλαμβάνει επίσης κτηνοτροφία, υδατοκαλλιέργειες, δασοκομία και κηπουρική, ενώ οι δραστηριότητες αυτές εμφανίζονται και σε περιαστικές περιοχές. Στη Θεσσαλονίκη ομάδες πολιτών τα τελευταία χρόνια εμφανίστηκαν σε ανεκμετάλλετους χώρους των πρώην στρατοπέδων της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης και ξεκίνησαν την συλλογική καλλιέργεια γης με βάση τις αρχές της βιολογικής, βιοδυναμικής ή φυσικής καλλιέργειας ή άλλες αρχές για την παραγωγή καθαρών, ασφαλών και χρήσιμων για τον ανθρώπινο οργανισμό τροφίμων συμβάλλοντας στην διατροφική αυτάρκειά τους και στην τοπικοποίηση της παραγωγής. Τέτοιες πρωτοβουλίες οι οποίες επιπρόσθετα στοχεύουν στην προαγωγή σχέσεων αλληλεγγύης και η δημιουργία αντιδομών, που χτίζονται στη βάση της κοινωνικής αυτοθέσμησης και αυτοοργάνωσης θα πρέπει να στηριχθούν από το δήμο και να παραχωρηθούν στους πολίτες που συμμετέχουν σε τέτοιες πρωτοβουλίες δημοτικές ή ακόμα και ιδιωτικές εκτάσεις που μένουν ανεκμετάλλετες και συνήθως μετατρέπονται σε εστίες μόλυνσης.

8.5. Μεταποίηση

Ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων εστιάζει στη μείωση του κόστους παραγωγής και όχι στην ποιότητα, επωνυμία και αποκλειστικότητα του προϊόντος.

Η μεταποίηση δεν μπορεί να ασκείται με όρους περασμένων δεκαετιών, δηλαδή με επίκεντρο τη βραχυπρόθεσμη κερδοσκοπία, την αποφυγή επενδύσεων για εκσυγχρονισμό και καινοτομία, την αποχή από κάθε έννοια αειφορίας οπουδήποτε αυτή δεν επιβάλλεται και δεν ελέγχεται, τη στρεβλή χρήση των οικονομικών κινήτρων.

Η Κεντρική Μακεδονία -και εντός αυτής και ο Δήμος Θεσσαλονίκης- πλήττεται βαρύτερα από την ανεργία και την αποβιομηχάνιση και χρειάζονται ορθολογικά κίνητρα για νέους επιχειρηματίες, στροφή των παλιών επιχειρήσεων σε νέες μεθόδους και αρχές κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης, αλλά και αυστηρότατοι έλεγχοι σε κάθε επίπεδο: προστασία του περιβάλλοντος, εξασφάλιση και διατήρηση θέσεων εργασίας, εξωστρέφεια, εφαρμογή καινοτομίας.

Πιο συγκεκριμένα, **χρειαζόμαστε:**

- **Καινοτομία** σε όλες τις μορφές επιχειρηματικότητας και σε όλους τους τομείς παραγωγής προϊόντος, έργου, υπηρεσίας:
- **Σύγχρονη Διοίκηση**, με μείωση της γραφειοκρατίας, ανεξάρτητη, αποκεντρωμένη και ικανή, ώστε να μπορεί να ασκεί έλεγχο, εφοδιασμένη με σύγχρονο, εύχρηστο και απλό θεσμικό πλαίσιο που δε θα ευνοεί την αυθαιρεσία.
- **Ενίσχυση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, αλλά και της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας**, με έμφαση σε δράσεις νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.

Προτείνουμε επίσης:

- τη δημιουργία χώρων τηλε-εργασίας
- τη θέσπιση τοπικής πράσινης ετικέτας (label) για να ξεχωρίζουν οι κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις.
- Μετεγκατάσταση των διάσπαρτων μικρο-βιοτεχνιών σε ελεγχόμενες περιοχές,
- Βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων.
- Δημοκρατία στον βιομηχανικό σχεδιασμό: Οι πολίτες θα πρέπει να διαθέτουν το δικαίωμα να γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους που προκύπτουν από κάθε βιομηχανική δραστηριότητα, το δικαίωμα ελέγχου των βιομηχανιών, το δικαίωμα να αποφασίζουν για την εγκατάσταση ή απομάκρυνση μιας βιομηχανίας στην/από την περιοχή τους, αλλά και το δικαίωμα να είναι πολιτικοί ενάγοντες σε μια δίκη εναντίον μίας βιομηχανίας που ρυπαίνει.
- Συνεργασία με κοινωνικές οργανώσεις και ομάδες ενδιαφέροντος με σκοπό την ανεύρεση ιδεών και προτάσεων που αφορούν την πράσινη επιχειρηματικότητα.
- Χτίσιμο νέας εταιρικής κουλτούρας, άμεσα προσανατολισμένης σε πράσινες μεθόδους λειτουργίας, μέσα από στοχοθέτηση, παροχή κινήτρων, εκπαίδευση και χρήση κατάλληλων μεθόδων παραγωγής και διάθεσης προϊόντων.
- Εκπαίδευση των καταναλωτών με επικοινωνιακά μηνύματα τα οποία να συνδέουν τα φιλικά προς το περιβάλλον χαρακτηριστικά του προϊόντος με την αξία και τα οφέλη που αυτοί αναζητούν.

- Πιστοποίηση των πράσινων προϊόντων με τη βοήθεια ανεξάρτητου και έγκυρου φορέα για την απόκτηση περιβαλλοντικού λογότυπου και εκπαίδευση των καταναλωτών σχετικά με τη σημασία της πιστοποίησης.
- Βελτίωση της επικοινωνίας με τους καταναλωτές και διαρκή πληροφόρηση για καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης, π.χ. γραμμή επικοινωνίας ή εκπαιδευτικές ιστοσελίδες.

8.6. Κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία

Η «Οικολογία - Αλληλεγγύη» στηρίζει τα εγχειρήματα κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας (ΚΑΛΟ) δηλ. όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που διεξάγονται από συλλογικές πρωτοβουλίες και εμφορούνται από τις ακόλουθες αρχές:

- Δίνουν προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών και της ευρύτερης κοινότητας και όχι στο κέρδος
- Έχουν αυτόνομη διοίκηση (αποφασίζουν αυτόνομα τον τρόπο λειτουργίας τους)
- Εφαρμόζουν δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων (με βάση την αρχή κάθε μέλος-μία ψήφος, ανεξάρτητα από τη συνεισφορά του κάθε μέλους στο κεφάλαιο)
- Τα κέρδη προκύπτουν από τα μη μέλη, ενώ από τα μέλη προκύπτει “πλεόνασμα”. Στα μέλη επιστρέφεται το πλεόνασμα, ενώ στις μερίδες δεν επιστρέφονται ούτε κέρδη ούτε πλεόνασμα.

Τα εγχειρήματα της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας τοποθετούνται ανάμεσα στο κράτος και την αγορά και δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα σε τομείς όπως η κοινωνική προστασία, οι υπηρεσίες υγείας, τα απορρίμματα, η ενέργεια, η γεωργική παραγωγή, η κατανάλωση, η συλλογική εργασία, η βιοτεχνία, η στέγαση, οι προμήθειες, οι υπηρεσίες της γειτονιάς, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, καθώς και ο πολιτισμός, ο αθλητισμός και η αναψυχή.

Γνωρίζουμε ότι μέσα στις συνθήκες της κρίσης, το έργο των δημοτικών αρχών είναι πολύ πιο δύσκολο. Σίγουρα, αρκετά ζητήματα μπορούν να λυθούν και χωρίς λεφτά. Αρκεί να μπουν και **οι πολίτες στο προσκήνιο**, να στηριχτούν πρωτοβουλίες και **δίκτυα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας** και να μπορέσουμε με αισιοδοξία να βάλουμε σήμερα τις βάσεις για να αναβαθμίσουμε τις γειτονιές μας, να ανασυγκροτήσουμε τα δημοτικά μας διαμερίσματα, να ξαναφτιάξουμε τις ζωές μας.

Πολιτική προτεραιότητα της «Οικολογίας - Αλληλεγγύης» είναι να στηρίζει αυτό το μοντέλο του “τρίτου τομέα” της ΚΑΛΟ, που συνδέεται στενά με το σύστημα των πράσινων αξιών: βιώσιμη οικονομία, συμμετοχική δημοκρατία, κοινωνική συνοχή, προστασία περιβάλλοντος, συλλογική και ατομική υπευθυνότητα. Η ανάγκη προώθησης της ΚΑΛΟ είναι ακόμα πιο επιτακτική τώρα που ζούμε την κρίση στην οποία έχουν περιέλθει και ο δημόσιος τομέας (πελατειακές σχέσεις, διαφθορά, σπατάλη πόρων, όχι τελικό όφελος για τον πολίτη) αλλά και ο ιδιωτικός τομέας (συμμετοχή στη διαπλοκή – πελατειακές σχέσεις, μη τήρηση κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών δεσμεύσεων). Η ανάπτυξη της ΚΑΛΟ είναι μία λύση διεξόδου για τους άνεργους, τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, την τοπική οικονομία και τις μεγάλες κοινωνικές και περιβαλλοντικές ελλείψεις.

Πολύ ενθαρρυντικές προσπάθειες ξεκίνησαν ήδη στην ελληνική περιφέρεια και στην πόλη μας κι εμείς από την πλευρά μας **στηρίζουμε** από την αρχή τη δυναμική αυτή με μια σειρά ενεργειών και πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο. Συνεισφέρουμε στην **πληροφόρηση**, μεταφορά καλών πρακτικών και εμπειριών, συνεργασία και δικτύωση καθώς και στη δημιουργία θεσμών και εργαλείων που θα συμβάλλουν στην

άνθιση των εγχειρημάτων ΚΑΛΟ αλλά και θα προστατέψουν την ποιότητα των πρωτοβουλιών που ξεφυτρώνουν, έτσι ώστε κάθε προσπάθεια να εξελίσσεται με βάση τις δικές της επιλογές και τις ιδιαίτερες συνθήκες της Θεσσαλονίκης σε ένα πετυχημένο παράδειγμα και για άλλες πρωτοβουλίες.

Ωστόσο, παρά την ανάπτυξη του τομέα, παρατηρούνται σημαντικές αδυναμίες ως προς την ανάπτυξή της, ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας μπορεί να γίνει ένας σημαντικός **πυλώνας της οικονομικής ανασυγκρότησης της πόλης και της χώρας**, που θα ενισχύει τόσο την απασχόληση όσο και την ποιότητα ζωής στις **γειτονιές της πόλης μας** και μπορεί να καλύψει τους οικονομικούς και κοινωνικούς σκοπούς που δεν καλύπτονται από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Προτείνουμε:

- τη δημιουργία δημοτικών θεσμών συμβουλευτικής, στήριξης και δικτύωσης εγχειρημάτων ΚΑΛΟ
- πιλοτική λειτουργία «θερμοκοιτίδας» ΚΑΛΟ

8.7. Τουρισμός

Η ορθή, εκ πρώτης όψεως, ενίσχυση του τουριστικού τομέα της Θεσσαλονίκης μπορεί να οδηγήσει σε στρεβλώσεις και σοβαρές επιπτώσεις στις λειτουργίες της πόλης. Παρά την ανησυχία για την εμφάνιση του φαινομένου του «υπερ-τουρισμού», στελέχη της Παγκόσμιας Τράπεζας που γνωρίζουν την κατάσταση που αναπτύσσεται στη Θεσσαλονίκη, προσβλέπουν δυστυχώς προς την κατεύθυνση της δημιουργίας μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων πρώτης τάξης (<https://goo.gl/Es1Njd>).

Εμείς, αντίθετα, πιστεύουμε ότι χρειάζεται μια **επανεξέταση του σημερινού μοντέλου**, με βάση τις αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, που είναι:

- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να ακολουθήσουν μια υγιή και παραγωγική ζωή σε αρμονία με τη φύση.
- Να συνεισφέρει στη διατήρηση, προστασία και αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων.
- Να βασίζεται σε βιώσιμα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα.
- Να συνιστά η περιβαλλοντική προστασία ένα υποχρεωτικό κριτήριο των σχεδίων τουριστικής ανάπτυξης.
- Να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα της τουριστικής ανάπτυξης με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων πολιτών στις αποφάσεις σχεδιασμού, προσαρμοσμένες στα τοπικά δεδομένα.
- Να αναγνωρίζει και να υποστηρίζει η τουριστική ανάπτυξη την ταυτότητα, τον πολιτισμό και τα ενδιαφέροντα του ντόπιου πληθυσμού.

Για να υπάρξει σχέση ισορροπίας μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος, που θα εξυπηρετεί και τις αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, χρειάζεται να θεσπισθούν ειδικές πολιτικές και να παρθούν συγκεκριμένα μέτρα:

- Θα πρέπει να προσδιοριστεί η τουριστική φέρουσα ικανότητα ή **τουριστική χωρητικότητα**.
- Κατά την εκπόνηση των χωροταξικών σχεδίων και ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία καθορισμού των χρήσεων γης και την κατανομή των τουριστικών και λοιπών δραστηριοτήτων στο χώρο, να τηρούνται οι αναγκαίες ισορροπίες ανάμεσα στον τουρισμό και το περιβάλλον.

- Να αναδειχθούν και να προβληθούν τα φυσικά πολιτιστικά και οικολογικά στοιχεία που αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού συμβατών με το περιβάλλον.
- Οι προβλεπόμενες Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) πρέπει να αποκτήσουν ουσιαστικό περιεχόμενο και προπάντων να εφαρμόζονται.
- Προσδιορισμένα κίνητρα μπορούν να εφαρμοστούν για την απόσυρση κτιρίων που προσβάλλουν την αισθητική σε μητροπολιτικές περιοχές.
- Να θεσπιστεί ειδικό τέλος υπέρ της ανάπτυξης δικτύου πράσινων και ελεύθερων χώρων της πόλης.
- Να συσταθεί **Συμβούλιο Περιβάλλοντος**, που θα συντονίζει τις ενέργειες όλων των φορέων και οργανώσεων που εμπλέκονται στα θέματα του περιβάλλοντος και θα καθορίζει μια ενιαία πολιτική που θα βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Συμβούλιο αυτό δε θα συντονίζει μόνο, αλλά θα πρέπει και να ελέγχει αν οι φορείς αναλαμβάνουν τις ευθύνες που τους ανήκουν.

9. 9. ΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΠΕΤΑΜΑ!

9.1. Ούτε θάψιμο ούτε κάψιμο!

Το πρόβλημα των σκουπιδιών δεν λύνεται οριστικά με εργολάβους και μεγάλα έργα. Ο ΧΥΤΑ Μαυροράχης έδειξε τα όρια και τις αδυναμίες αυτής της νοοτροπίας. Το πρόβλημα δεν λύνεται ούτε με εργοστάσια καύσης, όπως υποστηρίζει η διοίκηση του Δήμου Θεσσαλονίκης αλλά και άλλοι, όπως ο ΦΟΔΣΑ, με την «ενεργειακή Εγνατία», διότι:

- για να πετύχουν τα εργοστάσια αυτά, πρέπει πρώτα να αποτύχουν οι πολιτικές μείωσης, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και λιπασματοποίησης των απορριμμάτων
- εκπέμπονται αέριοι ρύποι, μέταλλα, διοξίνες και φουράνια (τοξικές ουσίες, που μπορούν να προκαλέσουν μεταλλάξεις και τερατογενέσεις), καθώς και πολυαρωματικές ενώσεις (ουσίες καρκινογόνες και μεταλλαξιογόνες)
- παρά την υπάρχουσα τεχνολογία αντιρύπανσης, καμία εγγύηση δεν υπάρχει για 100% απόδοση, ούτε βέβαια για την αποφυγή ατυχήματος. Η καύση απορριμμάτων είναι υπεύθυνη στο μεγαλύτερο ποσοστό παγκόσμια για τις εκπομπές διοξινών και φουρανίων
- η λειτουργία τους από ιδιωτική επιχείρηση είναι πολλές φορές ακριβότερη από τη λύση της ανακύκλωσης από δημόσιο ή αυτοδιοικητικό φορέα ή άλλο φορέα της τοπικής κοινωνίας
- οδηγεί σε οικονομικά και περιβαλλοντικά βάρη, που πληρώνουν οι πολίτες (διαμέσου των υπέρογκα αυξημένων δημοτικών τελών για τη διαχείριση των απορριμμάτων και των φόρων που αντιστοιχούν στο κόστος της περιβαλλοντικής βλάβης) και σε κέρδη για την επιχείρηση, που θα αναλάβει τη διαχείριση των απορριμμάτων
- σχεδιάζονται εργοστάσια, που για να λειτουργήσουν με το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος, θα εισάγουν απορρίμματα από το εξωτερικό, μετατρέποντας έτσι την Ελλάδα σε σκουπιδότοπο της Ευρώπης
- για να πετύχουν τα εργοστάσια αυτά, πρέπει πρώτα να αποτύχουν οι πολιτικές μείωσης, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και λιπασματοποίησης των απορριμμάτων

9.2. Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Ανακύκλωση

Εκείνο που χρειάζεται είναι η ενεργοποίηση του κάθε κάτοικου αυτής της πόλης, για την εφαρμογή των καλύτερων λύσεων, με κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, που είναι με σειρά προτεραιότητας:

- 1) η πρόληψη-μείωση,
- 2) η επαναχρησιμοποίηση και
- 3) η ανακύκλωση-λιπασματοποίηση των απορριμμάτων.

Οι τρεις αυτές λύσεις (σε συνδυασμό) είναι οι φθηνότερες, προστατεύουν το περιβάλλον, μπορούν να υλοποιηθούν από τις τοπικές κοινωνίες και τα οφέλη να τα καρπωθεί η κοινωνία και όχι οι κερδοσκόποι. Για να υπάρξουν καλά αποτελέσματα, ωστόσο, απαιτείται η συμμετοχή των πολιτών.

Είναι σαφές ότι έχουμε καθυστερήσει στην ανακύκλωση. Στοχεύουμε σε μια κοινωνία ΜΗΔΕΝΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ και προτείνουμε την υιοθέτηση ως στόχο τη **μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων κατά 80-90% μέσα στην επόμενη δεκαετία**. Ο στόχος αυτός είναι εφικτός.

Γι' αυτό **προτείνουμε:**

- Αποκεντρωμένη κοινωνική διαχείριση των απορριμμάτων, σε συνεργασία με τα εγχειρήματα ΚΑΛΟ, για την ανάπτυξη πράσινων θέσεων εργασίας σε δραστηριότητες επαναχρησιμοποίησης, κομποστοποίησης, ανακύκλωσης.
- Περιφερειακούς σχεδιασμούς που θα ενσωματώνουν πλήρως τις απαιτήσεις του νέου Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΕΣΔΑ). Ταχύτερες διαδικασίες δημιουργίας Πράσινων Σημείων.
- Μεγάλη έμφαση στα προγράμματα δημοτικής κομποστοποίησης.
- Κλείσιμο και αποκατάσταση όσων ανεξέλεγκτων χωματερών εξακολουθούν να υφίστανται.
- Εφαρμογή της αρχής «Πληρώνω ανάλογα με τα απόβλητα που παράγω» σε κάθε παραγωγό αποβλήτων. Τα νοικοκυριά να χρεώνονται τα τέλη καθαριότητας ανάλογα με την ποσότητα των απορριμμάτων τους και όχι ανάλογα με τα τετραγωνικά του σπιτιού τους, αλλά και να ανταμείβονται για τα απορρίμματα που ανακυκλώνουν.
- Οι Δήμοι να πληρώνουν τέλη στους χώρους τελικής διάθεσης ανάλογα με τον όγκο των απορριμμάτων που καταλήγουν σε ταφή. Μια Κοινή Υπουργική Απόφαση να ρυθμίζει ότι οι Δήμοι που θα κάνουν τη μεγαλύτερη ανακύκλωση, θα πληρώνουν λιγότερα τέλη στον ΦοΔΣΑ της περιοχής τους, ενώ οι Δήμοι που θα επιλέγουν την ταφή των απορριμμάτων τους, θα πληρώνουν περισσότερα. Στοχεύουμε στο να είναι ο Δήμος Θεσσαλονίκης πρωτοπόρος στην εφαρμογή μιας τέτοιας της ρύθμισης.
- Να δοθεί στους Δήμους νέος πρότυπος κανονισμός καθαριότητας, με υποχρεωτική διαλογή στην πηγή και των οργανικών.
- Η χρηματοδότηση των Δήμων να είναι ανάλογη με τα ποσοστά μείωσης των απορριμμάτων τους.
- Δέσμευση του Δήμου Θεσσαλονίκης ότι δεν θα προωθήσει την καύση των απορριμμάτων.
- Διαμόρφωση ενός Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων μετά από διαβούλευση με επαγγελματικούς/ επιστημονικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών, με εφαρμογή της αρχής της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και την στροφή σε καθαρές παραγωγικές διεργασίες για λιγότερα ή καθόλου επικίνδυνα απόβλητα. Δεσμευτικοί ποσοτικοί στόχοι και χρονοδιαγράμματα μείωσης επικίνδυνων αποβλήτων. Αποτελεσματικός έλεγχος ΟΛΩΝ των παραγωγών επικίνδυνων αποβλήτων με ενδυνάμωση των περιφερειακών ελεγκτικών υπηρεσιών αλλά και μέσω της ΕΥΕΠ.

9.3. Επιλέγουμε τη δημόσια-κοινωνική διαχείριση των απορριμμάτων

Η κυρίαρχη μορφή ιδιωτικοποίησης της διαχείρισης των απορριμμάτων είναι το μοντέλο της σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), κατά το οποίο ένα μέρος των υποδομών ή/και της διαχείρισης ανήκει στο δημόσιο (κράτος ή τοπική αυτοδιοίκηση) και ένα άλλο μέρος στον ιδιωτικό τομέα.

Σ' αυτήν την περίπτωση υπάρχει εκμετάλλευση του περικλειόμενου πλούτου των απορριμμάτων που ανήκει στους πολίτες, εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης που ενσωματώνεται στο νέο πλούτο που παράγεται με τη διαχείριση-επεξεργασία των απορριμμάτων και ιδιοποίηση της παραγόμενης νέας υπεραξίας από τους όποιους ιδιοκτήτες της όποιας επιχείρησης και διαχειριστές της υπεραξίας. Οικονομικά, το κόστος της διαχείρισης των απορριμμάτων ανεβαίνει για να καλυφθούν τα επιχειρηματικά κέρδη (η εμπειρία απέδειξε ότι οι ΣΔΙΤ κοστίζουν πάντα πολύ ακριβότερα) και κοινωνικά, είναι οι πολίτες που καλούνται να πληρώσουν και πάλι τον λογαριασμό. Κατά συνέπεια, ακυρώνεται η δυνατότητα κοινωνικά δίκαιης κατανομής του παραγόμενου πλούτου.

Η επιχειρούμενη ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης των απορριμμάτων δεν είναι τυχαία, αλλά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επιχειρούμενης ιδιωτικοποίησης κοινωνικών αγαθών, φυσικών πόρων και τομέων στρατηγικής σημασίας για την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον (όπως είναι επίσης η ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, οι σιδηροδρομικές μεταφορές, η ύδρευση κλπ) στα πλαίσια του νεοφιλελευθερισμού.

Στον αντίποδα της ιδιωτικοποίησης, βρίσκεται το μοντέλο δημόσιας-κοινωνικής διαχείρισης των απορριμμάτων, κατά το οποίο η συνολική διαχείριση (συμπεριλαμβανομένων των υποδομών) στηρίζεται στη συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων (κράτος ή τοπική αυτοδιοίκηση), συνεταιρισμών (κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας και άμεσης δημοκρατίας), εργατικών σωματείων και άλλων συλλογικοτήτων μιας κοινότητας, δίνοντας προτεραιότητα στον κοινωνικό έλεγχο, στη συμμετοχή των πολιτών και στις διαδικασίες δημοκρατικού προγραμματισμού (λαϊκές συνελεύσεις όπου εκεί λαμβάνονται όλες οι αποφάσεις).

Μια διαχείριση των αστικών στερεών απορριμμάτων με το χαμηλότερο κόστος, με τις περισσότερες νέες θέσεις εργασίας, με την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος και με κοινωνικά δίκαιη κατανομή του παραγόμενου πλούτου είναι εφικτή, όταν πρόκειται για δημόσια-κοινωνική διαχείριση, αποκεντρωμένη (σε επίπεδο δήμου ή διαχειριστικής ενότητας δήμων, με μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις) και ολοκληρωμένη, δηλαδή, όταν βασίζεται στους τρεις άξονες: μείωση-πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση-λιπασματοποίηση, έτσι ώστε μια πολύ μικρή - έως μηδενική - ποσότητα αδρανών απορριμμάτων να καταλήγει σε χώρο υγειονομικής ταφής υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ).

10. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Η ανάπτυξη της σύγχρονης πόλης δεν έδειξε κανένα ενδιαφέρον για τα κτίρια παλαιότερων εποχών και τα αρχαία και βυζαντινά μνημεία της. Μ' αυτόν τον τρόπο τα μνημεία της πόλης ασφυκτιούν και δεν συμβάλλουν στην αναγνώριση της ιστορίας και της παράδοσης από τους πολίτες, τους κατοίκους της πόλης και τους επισκέπτες της.

Η διατήρηση παλαιών ιστορικών κτισμάτων και μνημείων επιτρέπει στον πολίτη να ταυτιστεί με την πόλη του, να την αναγνωρίζει. Η αναγνώριση τον βοηθά να μην αποξενώνεται από τον τόπο του. Για να μπορέσει όμως να αναγνωρίζει τα μνημεία της πόλης του θα πρέπει να μάθει γι' αυτά, να τ' αγαπήσει.

Προστασία είναι να τα κάνουμε γνωστά και αγαπητά.

Είναι υποκρισία να υποστηρίζεται από το κράτος ότι προστατεύεται η αρχιτεκτονική κληρονομιά όταν τα διατηρητέα κτίρια που ανήκουν σε ιδιώτες δεν ενισχύονται από κανενός είδους σοβαρή οικονομική ενίσχυση, ώστε να αποκατασταθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν και αφήνονται να καταρρέουν καθημερινά.

Γι' αυτό χρειάζεται να προωθηθεί στο κοινωνικό σύνολο η σημασία της δημόσιας και ιδιωτικής επένδυσης στην πολιτιστική κληρονομιά, με **μέτρα** όπως:

- Ανταποδοτικά οφέλη σε περίοδο υποαπασχόλησης με τη δημιουργία δραστηριοτήτων με ιδιαίτερα αυξημένη εργασιακή συμμετοχή σε σχέση με το επενδυμένο κεφάλαιο.
- Εξοικονόμηση δαπανών για την επιδότηση της ανεργίας, λόγω διατήρησης της απασχόλησης ή δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.
- Ανακύκλωση του κεφαλαίου των κονδυλίων που διατίθενται από τον προϋπολογισμό των κεντρικών περιφερειακών και τοπικών αρχών.
- Να επιδιωχθεί η ανάπτυξη μιας ενεργητικής πολιτικής διατάξεων και οικονομικών κινήτρων για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μεταξύ των οποίων: ενεργητική πολιτική όπου είναι δυνατόν, μετατροπής παλαιών κτιρίων σε νέες χρήσεις στα πλαίσια προγραμμάτων κάλυψης στεγαστικών αναγκών και λειτουργιών κοινής ωφέλειας στο βαθμό που μια τέτοια πολιτική συμβιβάζεται με την αρχιτεκτονική των κτιρίων.
- Σημαντικά μνημεία παρέμειναν εργοτάξια κλειστά και χωρίς την άμεση προοπτική συνέχισης. Άλλα εξακολουθούν να βρίσκονται χωρίς συγκεκριμένα προγράμματα ολοκλήρωσης (αρχαιότητες πλατείας Διοικητηρίου, οδού Απελλού, βυζαντινά τείχη) και άλλα είναι σε κατάσταση πλήρους εγκατάλειψης. Στην τελευταία κατηγορία ανήκουν και τα ίχνη των βυζαντινών νερόμυλων στις παρυφές της πόλης και μέσα στα εναπομείναντα ρέματα.
- Δραστικές παρεμβάσεις για επανένταξη –και αύξηση κατά περίπτωση– του πρασίνου και ενσωμάτωση με διατήρηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, αποσπασμένων μεταξύ τους, ιστορικών τόπων, σε ευρύτερες περιοχές με έλλειψη συνεκτικού ιστού (από Σταυρούπολη έως Πυλαία).

Αγωνιζόμαστε να επανασυμφιλιωθεί η πόλη με την ιστορία της, το πράσινο και το νερό.

11. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το ότι η Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζει οξύτατο στεγαστικό πρόβλημα είναι γνωστό σε όλους μας. Όπως είναι εξίσου γνωστό ότι καμιά δημοτική αρχή τα τελευταία χρόνια δεν ενδιαφέρθηκε να προτείνει έστω κάποιες λύσεις. Το «παράδοξο» είναι ότι, ενώ η πόλη μας τις τελευταίες δεκαετίες, προ κρίσης, γνώρισε οργιαστική δόμηση και επέκταση –σε σημείο που θα λέγαμε πως τελούσε κυριολεκτικά υπό εργολαβικό καθεστώς– το πρόβλημα έγινε ολοένα και πιο ασφυκτικό.

Το στεγαστικό πρόβλημα συνίσταται τόσο στη χαμηλή ποιότητα των κατοικιών, όσο και στις υψηλές τιμές αγοράς και ενοικίασης. Και αυτοί που κυρίως το υφίστανται είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι φοιτητές από την επαρχία, οι εργάτες και όσοι δουλεύουν σε περιστασιακές δουλειές και βεβαίως πρώτα απ' όλα οι άστεγοι. Την ίδια στιγμή στο κέντρο της πόλης υπάρχουν πάμπολλα διαμερίσματα, κατοικίες και δημόσια κτίρια εγκαταλελειμμένα και αχρησιμοποίητα.

Την κατάσταση έχει επιδεινώσει η μεγάλη διάδοση του AirBnB.

Επιπλέον, γνωρίζουμε πως προτάσεις για «επέκταση της πόλης», «οικοδόμηση κάθε ελεύθερου χώρου» και «οικιστική αξιοποίηση των περιστασιακών δασών» όχι μόνο αδιέξοδες και υποκινούμενες είναι, αλλά και η τυχόν υλοποίησή τους θα κάνει ακόμη πιο αμφισβητήσιμη τη βιωσιμότητα της πόλης.

Με βάση όλα τα παραπάνω, θεωρούμε απαραίτητη την ανάπτυξη μιας στεγαστικής πολιτικής, η οποία θα παίρνει υπόψη της αυτά τα δεδομένα και δε θα άγεται από μικροπολιτικά και οικονομικά συμφέροντα.

Με αυτές τις σκέψεις, καταθέτουμε τις δικές μας **προτάσεις**:

- Πρόγραμμα χαρτογράφησης των ανεκμετάλλετων-ανενεργών κατοικιών.
- Εξέταση για την ένταξη σε χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα της επιχορήγησης αυτών των κατοικιών, ώστε να εγκατασταθούν πρόσφυγες, άστεγοι, φοιτητές, άνεργοι.
- Ενίσχυση Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων που έχουν ως άμεσο στόχο τους να παρέχουν κοινωνικές και συλλογικές λύσεις στη στέγαση.
- Ενίσχυση του Δήμου προς τα προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, με παροχή πληροφοριών και πρόσθετων κινήτρων.
- Προστασία της πρώτης κατοικίας από κατασχέσεις λόγω χρεών.

12. ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Θα πρέπει να βρεθεί κοινός βηματισμός με τις στοχεύσεις της Μητροπολιτικής Επιτροπής της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, αλλά και με τους άλλους Δήμους του Πολεοδομικού Συγκροτήματος για θέματα όπως:

- Η διαμόρφωση δικτύου πράσινων και ελεύθερων χώρων.
- Η διαμόρφωση του παραλιακού μετώπου.
- Η χωροταξική οργάνωση του αστικού και περιαστικού πλέγματος των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και η λειτουργική τους επικοινωνία με γειτονικά αστικά κέντρα.
- Διαφύλαξη της Θεσσαλονίκης από θεομηνίες και η λήψη των αναγκαίων μέτρων για αντισεισμική και αντιπλημμυρική προστασία και ο εξοπλισμός της με τα απαραίτητα δίκτυα υποδομής.

13. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Για μας, συμπολίτες μας είναι όλοι/ες όσοι/ες μοιράζονται μαζί μας τον τόπο που ζούμε, ανεξάρτητα από καταγωγή, ιθαγένεια, θρήσκευμα, ηλικία, φύλο, αναπηρία, αγοραστική δύναμη, κοινωνική θέση, πολιτισμική ταυτότητα, σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και ταυτότητα κοινωνικού φύλου.

Αγωνιζόμαστε για την κατάργηση όλων των διακρίσεων, των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων, των αποκλεισμών και την εξάλειψη κάθε είδους βίας, λεκτικής, σωματικής και ψυχολογικής και διεκδικούμε ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα για όλες και όλους.

Δεν αρκεί η ανεκτικότητα, η φιλευσπλαχνία, η ελεημοσύνη και τα αποσπασματικά μέτρα που πολλές φορές προσβάλλουν τους/τις συμπολίτες/τισες μας.

Οφείλουμε να δημιουργήσουμε εκείνες τις συνθήκες που θα επιτρέπουν την ενδυνάμωση, την αυτονομία, την πλήρη πολιτική και κοινωνική συμμετοχή όλων.

Η Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία γι' αυτό.

Βασικός άξονας της πολιτικής μας είναι:

Όχι στις διακρίσεις και τους αποκλεισμούς οποιασδήποτε κοινωνικής ομάδας, όπως γυναίκες, παιδιά, μετανάστες, άτομα με ειδικές ανάγκες, άστεγοι.

13.1. Γυναίκες

Η βία κατά των γυναικών (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική βία και παρενόχληση, καταναγκαστική πορνεία) έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως κατάφωρη παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως κοινωνικό πρόβλημα το οποίο μαστίζει όλες τις κοινωνίες. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξυμένο και στη χώρα μας και κλιμακώθηκε σημαντικά στα χρόνια της κρίσης ακόμη και στην πιο ακραία του εκδοχή καθώς μετράμε εκατοντάδες δολοφονίες γυναικών στην τελευταία δεκαετία, θύματα ενδοοικογενειακής, συντροφικής βίας, και χιλιάδες κρούσματα σεξουαλικής βίας ενώ ταυτόχρονα οι δομές υποστήριξης των γυναικών παραμένουν υποτυπώδεις καθώς λειτουργεί ουσιαστικά μία μόνο ολοκληρωμένη δομή στη Θεσσαλονίκη (ψηφισμά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 1986 προβλέπει την λειτουργία ενός ξενώνα κατοπιημένων γυναικών ανά 10.000 κατοίκους)

Οι μετανάστριες συμπολίτισσές μας εκτός από τις προαναφερόμενες μορφές βίας πολλές φορές αντιμετωπίζουν και την καταναγκαστική πορνεία καθώς συνιστούν την κύρια κοινωνική ομάδα από όπου προέρχονται τα περισσότερα θύματα trafficking.

Στην ήδη ζοφερή εικόνα τα τελευταία χρόνια έρχονται να προστεθούν και οι γυναίκες πρόσφυγες και η έμφυλη βία που υφίστανται (κυρίως σεξουαλική και συνήθως στους χώρους φιλοξενίας) Τα ιδιαίτερα προβλήματα που έχουν οι γυναίκες και τα κορίτσια ειδικά στα καμπς και αφορούν τη σωματική ή τη σεξουαλική βία συνιστούν ένα πολύ σημαντικό ζήτημα το οποίο είναι δυστυχώς χαμηλά στις προτεραιότητες των φορέων και των υπηρεσιών που ασχολούνται με το προσφυγικό. Έχουν ήδη καταγγελθεί εκατοντάδες περιστατικά επίσημα αλλά γνωρίζουμε (από οργανώσεις που έχουν ασχοληθεί με το θέμα) ότι αυτά είναι πολλαπλάσια κάνοντας έτσι τη διαβίωση των γυναικών στους χώρους φιλοξενίας αν όχι πιο επικίνδυνη αλλά σίγουρα το ίδιο επισφαλή με το ταξίδι τους προς την Ευρώπη.

Στα μέτρα που μπορούν να ληφθούν σήμερα περιλαμβάνονται:

- **δομές στήριξης θυμάτων έμφυλης βίας**, αντίστοιχες σε αριθμό με τις αυξημένες ανάγκες των γυναικών, με πλήρη ψυχολογική, νομική και επαγγελματική υποστήριξη

- επαρκώς και κατάλληλα στελεχωμένοι –με εξειδικευμένο προσωπικό– **ξενώνες φιλοξενίας για τα θύματα trafficking**.
- **δομές/γραφεία μέσα στους χώρους φιλοξενίας προσφύγων** με ανάλογο στελεχιακό προσωπικό (διερμηνείς, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς) το οποίο θα ασχολείται αποκλειστικά με τις ανάγκες των γυναικών και το πρόβλημα της έμφυλης βίας. Γνωρίζουμε ότι έχουν προσληφθεί μέσω των δήμων δεκάδες κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι/ες σε πολλές περιπτώσεις λόγω της έλλειψης προγραμματισμού και συγκεκριμένου σχεδίου μένουν αναξιοποίητοι/ες. Θεωρούμε επιτακτική την ανάγκη για άμεση εκπαίδευση μέρους αυτών (σίγουρα κάποιοι/ες έχουν ήδη σχετική εκπαίδευση και εμπειρία) και κατάρτιση στα ζητήματα της βίας κατά των γυναικών ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει μία υπηρεσία αποκλειστικά για την υποδοχή, ενημέρωση, φροντίδα και στήριξη αλλά και τον εντοπισμό των γυναικών που υφίστανται βία (σωματική, σεξουαλική) μέσα στους χώρους υποδοχής.
- **διαχωρισμός των καταλυμάτων και των χώρων υγιεινής** στα καμπς με βάση το φύλο σε συνδυασμό με επαρκή φωτισμό και φύλαξη.
- **Ασφαλείς δημόσιοι χώροι.** Η πόλη πρέπει να είναι προσβάσιμη και ασφαλής για όλους τους ανθρώπους που την κατοικούν. Και σε μια πόλη όπου πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούν να κυκλοφορούν και να απολαμβάνουν τον δημόσιο χώρο χωρίς το φόβο της βίας ή της παρενόχλησης. Για τους λόγους αυτούς ο σχεδιασμός και η υλοποίηση έργων στους δημόσιους χώρους θα πρέπει πάντα να λαμβάνει υπόψη τους την ιδιαίτερη οπτική και θέση των γυναικών. Οι δρόμοι, τα πάρκα, οι στάσεις λεωφορείων, οι χώροι άθλησης, οι πλατείες, οι χώροι στάθμευσης κλπ θα πρέπει να έχουν τα εξής χαρακτηριστικά: εύκολη πρόσβαση, πλήρη ορατότητα του χώρου, εύκολη κίνηση μέσα στο χώρο, καλό φωτισμό και σήμανση, εγγύτητα με άλλους δημόσιους χώρους και εύκολη πρόσβαση στα ΜΜΜ
- **Συνεχής επιμόρφωση και εκπαίδευση** των εργαζόμενων όλων των υπηρεσιών και των επαγγελματικών κλάδων με τις οποίες έρχονται σε επαφή οι γυναίκες θύματα βίας (από την αστυνομία, το δικαστικό σώμα και το προσωπικό των νοσοκομείων μέχρι τους οδηγούς στα ΜΜΜ με σκοπό την ευκολότερη αναγνώριση και αντιμετώπιση των κρουσμάτων της παρενόχλησης μέσα στα λεωφορεία τα οποία παρουσιάζουν έξαρση)
- **Καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** για την έμφυλη βία και συνεχή προβολή των δομών στήριξης.

13.2. Παιδί και παιδική εργασία

Στη χώρα μας 150.000 παιδιά κάτω των 18 ετών εργάζονται στην πλειονότητά τους κάτω από άθλιες συνθήκες: στο δρόμο (επαιτεία), πορνεία ή εξαναγκαστική εργασία. Η εργασία ανηλίκων αντιστοιχεί στο 30% του εργατικού δυναμικού.

Η ανέχεια, ο ρατσισμός και η προκατάληψη απέναντι σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες (μετανάστες, πρόσφυγες, τσιγγάνοι) και οι εκπαιδευτικές ανισότητες συνιστούν πρωταρχικούς παράγοντες στη γέννηση του φαινομένου της παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης. Η παιδική εργασία (όπως αναδεικνύεται στις σχετικές έρευνες) συσχετίζεται άμεσα με τη μαθητική διαρροή, η οποία εξακολουθεί σε πολλούς ορεινούς νομούς να κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα, καθώς πολλά παιδιά στην υποχρεωτική ακόμη εκπαίδευση αναγκάζονται ή εξαναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο για να συνεισφέρουν στο οικογενειακό εισόδημα.

Μέτρα που μπορούν να ληφθούν σήμερα είναι:

- Δημιουργία δομών υποστήριξης των παιδιών αυτών, αλλά και των οικογενειών τους.
- Στήριξη των ΜΚΟ οι οποίες δραστηριοποιούνται στους τομείς εξάλειψης της παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης .
- Διασφάλιση της ισορροπημένης ανάπτυξης όλων των παιδιών, ελεύθεροι ανοιχτοί χώροι, παιδότοποι, χώροι για αθλητικές και άλλες δραστηριότητες παιδιών και εφήβων.

Στις γειτονιές υπάρχει πάντα χώρος για τα παιδιά. Η όλη αντίληψη μας για την διαχείριση του Δήμου διέπεται από την έννοια της διαγενεακής δικαιοσύνης. Προτάσσοντας το περιβάλλον και τα συλλογικά αγαθά, υπερασπιζόμαστε τα δικαιώματα των επόμενων γενεών. Όμως τα παιδιά δεν είναι μόνο οι ενήλικες πολίτες του αύριο, αλλά και δημότες του σήμερα με ιδιαίτερες ανάγκες που μόνο τα ίδια γνωρίζουν. Για αυτό το λόγο, στο πρόγραμμα για την διακυβέρνηση του Δήμου Θεσσαλονίκης, τα παιδιά αποκτούν λόγο στις αποφάσεις που τα αφορούν. Δίνουμε βάρος στην στήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας (σχετικό κεφάλαιο) δεν ξεχνάμε ότι τα παιδιά αποτελούν μια από τις ευάλωτες ομάδες της κοινωνίας στις συνέπειες της κρίσης, για αυτό υπάρχουν και σχετικές μέριμνες στα κεφάλαια για την επισιτιστική κρίση και την ψυχολογική στήριξη. Οι παρακάτω προτάσεις εισάγουν μια νέα αντίληψη για το πως ο δήμος μπορεί να συμβάλλει στην καλύτερη ανάπτυξη, πνευματική και σωματική, όλων των παιδιών:

1. Δημιουργία χώρων "εκπαίδευσης" ποδηλάτου και οδικής συμπεριφοράς. Δωρεάν εκπαίδευση με ωριαία παραχώρηση παιδικών ποδηλάτων σε συγκεκριμένα σημεία στην πόλη.
2. Δημιουργία δρόμων με μειωμένη ταχύτητα οχημάτων (υπερυψώσεις οδών)
3. Σύνδεση χώρων αθλητισμού και αναψυχής με δίκτυο ποδηλατοδρόμων.
4. Παιδική χαρά ειδική για παιδιά με κινητικά προβλήματα ή άλλες δυσκολίες..
5. Παιδική χαρά για μωρά
6. Παιδική χαρά - "κήπος", όπου τα παιδιά θα απασχολούνται παίζοντας με τη φύση, ανάλογα και με την εποχή
7. Γνωριμία των παιδιών με τα ζώα - Όμιλοι - Εκπαιδευτές θα γνωρίζουν στα παιδιά τα ζώα. Τα παιδιά θα παίζουν / απασχολούνται με τα ζώα, ώστε να μαθαίνουν να τα αγαπούν και να τα φροντίζουν.
8. Χώροι καλλιτεχνικής / οικολογικής απασχόλησης παιδιών (ανακύκλωση / επαναχρησιμοποίηση / ζωγραφική / πηλός).
9. Δωρεάν εξετάσεις υγείας παιδιών στα ιατρεία του Δήμου
10. "Εκπαίδευση" θηλασμού - Δωρεάν ενημερωτικές συναντήσεις υποψήφιων μητέρων με συμβούλους γαλουχίας / θηλασμού
11. Καταστήματα φιλικά στο θηλασμό "bf spots".
12. Εκπαίδευση γονέων στα δικαιώματα των παιδιών
13. Μηνιαίες συναντήσεις - περίπατοι μητέρων με καρότσια και με άτομα με ειδικές ικανότητες (ΑΜΕΑ), ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες σχετικά.
14. Πρόνοια - εξασφάλιση του δικαιώματος όλων των παιδιών στην εκπαίδευση και με υποστήριξη των γονέων.
15. Στήριξη προγραμμάτων παιδικού αθλητισμού - Δωρεάν παραχώρηση δημοτικών χώρων άθλησης.

13.3. Μετανάστες/Πρόσφυγες

Στοιχείο πλούτου της ελληνικής ιστορίας είναι ο κοσμοπολιτισμός, η ανεκτικότητα και η δυνατότητα ένταξης της διαφορετικότητας, στοιχεία αναγνωρισμένα από την περίοδο της αρχαιότητας.

Το ζήτημα των μεταναστών/μεταναστριών και της ένταξής τους στις κοινωνίες υποδοχής αποτελεί μια από τις δυσκολότερες προκλήσεις για κάθε τοπική κοινωνία.

Ξενοφοβία και ρατσισμός, συνδυαζόμενα έντεχνα με το σοβαρότατο πρόβλημα της ανεργίας, μαζί και με τον ισχυρισμό ότι «Οι ξένοι μάς παίρνουν τις δουλειές», έχουν δημιουργήσει μια επικίνδυνα εκρηκτική κατάσταση. Από την άλλη, διαπιστώνεται ότι ένα από τα σοβαρά προβλήματα ανάμεσα στους Έλληνες και τις Ελληνίδες πολίτες και τους μετανάστες/μετανάστριες είναι η έλλειψη πληροφόρησης, επαφής και αλληλογνωριμίας. Η ομαλή κοινωνική ένταξη τους ωστόσο, μπορεί να επιφέρει πολλαπλά και αμφίδρομα θετικά αποτελέσματα τόσο για τους ίδιους/ίδιες όσο και για την τοπική κοινωνία υποδοχής. Οι μετανάστες, οι μετανάστριες, οι αιτούντες και οι αιτούσες και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, μέσω της πρόσβασης τους στην τοπική αγορά εργασίας και των πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας.

Στις δύσκολες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που ζούμε, παρεμβάσεις μέσα από την Αυτοδιοίκηση –τη «δημοκρατία της βάσης»– μπορούν να οδηγήσουν σε μια ειρηνική και ανεκτική κοινωνία, χωρίς διακρίσεις, χωρίς φόβο για το διαφορετικό. Να γίνει κάθε δήμος, κάθε περιφέρεια και όλη η χώρα πραγματικό κέντρο ειρήνης και φιλίας των λαών. Να γίνει από όλους κατανοητό ότι οι μεταναστευτικές ροές δεν ελέγχονται με τη Frontex και ακόμη λιγότερο με πογκρόμ, επιχειρήσεις «σκούπα», επιλεκτικές συλλήψεις, απελάσεις προσφύγων, φριχτά κρατητήρια, στρατόπεδα συγκέντρωσης, απάνθρωπη και υποτιμητική συμπεριφορά προς τους ξένους.

Πραγματικά βιώσιμη λύση του μεταναστευτικού προβλήματος είναι ο περιορισμός των οικονομικών ανισοτήτων, της εκμετάλλευσης και των αδικιών που χωρίζουν τις φτωχές χώρες του πλανήτη από τις πλούσιες –ακόμα και τις δοκιμαζόμενες από την πρόσφατη οικονομική κρίση.

Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στην:

-Ουσιαστική λειτουργία του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών/τριών (Σ.Ε.Μ) για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών/μεταναστριών στην τοπική κοινωνία, την προώθηση της συμμετοχής στα κοινά καθώς και της επίλυσης των προβλημάτων. Στο πλαίσιο αυτό να γίνουν προσπάθειες για καλύτερη σύνδεση με συλλόγους μεταναστών/τριων, δικαιούχους διεθνούς προστασίας κ.α. και να παρθούν μέτρα για διευκόλυνση λειτουργίας των συλλόγων αυτών με παραχώρηση χώρων, νομική στήριξη κ.α.

-Σύνδεση του Σ.Ε.Μ. με το Κέντρο Ένταξης Μεταναστών/τριών (Κ.Ε.Μ) ως τοπικό σημείο αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών τρίτων χωρών με όλα τα κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες που παρέχονται στο Δήμο. Να υπάρχει δικτύωση με ανάλογους ευρωπαϊκούς θεσμούς στα πλαίσια της ανταλλαγής «καλών πρακτικών». Ανάλογη σύνδεση να υπάρχει και με άλλους Δήμους στο εθνικό επίπεδο.

-Ο Δήμος να έχει την πρωτοβουλία κινήσεων και το συντονισμό για τη δράση πολλών ΜΚΟ που ασχολούνται με θέματα ένταξης. Να γίνουν προσπάθειες για εμπλοκή και συνεργασία όλων των φορέων της πόλης (κοινωνία των πολιτών, ακαδημαϊκή κοινότητα, εκκλησία, πολιτιστικοί φορείς, επαγγελματικά, οικονομικά, τεχνικά επιμελητήρια κ.α). Πολύ σημαντικές είναι οι παρεμβάσεις σε επίπεδο γειτονιάς.

Στο πλαίσιο τόσο της εθνικής όσο και της ευρωπαϊκής πολιτικής για την υποδοχή και την ένταξη να εντείνονται οι προσπάθειες για συμπληρωματική χρήση των σχετικών ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων έτσι ώστε να αξιοποιηθούν οι διαφορετικές δυνατότητες χρηματοδότησης.

Να υπάρχει στενή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Επίσης, με βάση την εμπειρία στο πεδίο, **προτείνουμε:**

- Προγράμματα εκπαιδευτικά, αποδοχής της διαφορετικότητας, ξεκινώντας από τους δημοτικούς παιδικούς σταθμούς και σε σχολεία κτλ.
- Διαπολιτισμική επικοινωνία μέσα από οργάνωση εκδηλώσεων
- Μαθήματα δωρεάν, ελληνικής γλώσσας και εξοικείωση με την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό. Στήριξη τέτοιων αυτοοργανωμένων δράσεων.
- Επιμόρφωση των μεταναστών/τριών για να έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν προγράμματα επαγγελματικής αποκατάστασης.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για την καταπολέμηση της ξеноφοβίας και ρατσισμού μέσα από δρώμενα, εκθέσεις, φεστιβάλ παραδοσιακών χωρών από τις χώρες τους κτλ.
- Βήμα στον δημόσιο διάλογο, εκπομπή στη γλώσσα τους στο δημοτικό ραδιόφωνο.
- Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης και διερμηνείας σε όλες τις υπηρεσίες του Δήμου που δέχονται πρόσφυγες και μετανάστες (ληξιαρχείο, ΚΕΠ, Δημοτικά Ιατρεία κλπ)
- Ένταξη μεταναστών και προσφύγων στις εθελοντικές δράσεις του Δήμου με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης, τη βελτίωση της αυτοεκτίμησής τους κλπ.
- Στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας των μεταναστών και προσφύγων μέσω παροχής συμβουλευτικής στήριξης, υπηρεσιών θερμοκοιτίδας κλπ
- Στήριξη του άστεγου πληθυσμού των προσφύγων μέσω της παροχής βασικών υποστηρικτικών υπηρεσιών (κοινωνικά λουτρά, κοινωνικά πλυντήρια κλπ)
- Ο σκοπός πρέπει να είναι η ομαλή ένταξή τους και όχι η αφομοίωσή τους.

13.4. ΑΜΕΑ

Οι πόλεις μας και οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες είναι απροσπέλαστες και μη προσβάσιμες στους ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, προβλήματα όρασης ή άλλη αναπηρία, όπως και στους ηλικιωμένους. Τους οδηγούν σχεδόν νομοτελειακά στον κοινωνικό αποκλεισμό με όλες τις παράπλευρες ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις που αυτός συνεπάγεται.

Το ότι αυτοί οι συμπολίτες μας ζούνε σε μη προσβάσιμο περιβάλλον καταδεικνύεται από το γεγονός ότι το 50% των ανθρώπων αυτών δε συμμετέχει σε ψυχαγωγικές, πολιτιστικές ή αθλητικές δραστηριότητες.

Μέτρα που μπορούν να ληφθούν σήμερα:

- Να γίνουν οι απαραίτητες μετατροπές και προσθήκες, ώστε όλοι οι δημόσιοι χώροι και τα δημόσια κτίρια –υπηρεσίες, σχολεία, χώροι ψυχαγωγίας,

πολιτισμού και άθλησης, μέσα μαζικής μεταφοράς– να είναι προσβάσιμα για όλους τους ανθρώπους με αναπηρία.

- Να δοθούν ίσες ευκαιρίες για πρόσβαση στην εκπαίδευση, την περίθαλψη, την επικοινωνία και την πληροφόρηση, την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση, στα δημόσια αγαθά και στις υπηρεσίες, ώστε να πάψουν να ζουν σ αυτές τις συνθήκες απομόνωσης και αποκλεισμού αυτοί οι συμπολίτες μας.

Παράλληλα ο Δήμος πρέπει να εστιάσει σε όλα τα κρίσιμα σημεία, στα οποία έρχεται σε επαφή με αυτή την ομάδα του πληθυσμού, προκειμένου να τα διευκολύνει στην παροχή των υπηρεσιών του, όπως στην πρόσβαση στις υπηρεσίες του ή τις ειδικές δυνατότητες εξυπηρέτησης με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών.

Προτείνουμε την άμεση διενέργεια έρευνας που θα εντοπίσει τα παραπάνω σημεία και θα επεξεργαστεί από κοινού λύσεις με τους σχετικούς φορείς και συλλογικότητες για θέματα όπως οι εκδόσεις αδειών, τα πρόστιμα για παράνομη στάθμευση, οι υγειονομικές επιτροπές κ.α.

13.5. Αστεγοί

Το πρόβλημα των αστέγων δεν αφορά, όπως στερεοτυπικά πιστεύουμε, ακραίες κοινωνικά καταστάσεις. Η ανέχεια, η ανεργία, η ημιαπασχόληση, ο ρατσισμός απέναντι σε αλλοδαπούς/ες, τσιγγάνους/ες, ψυχικά ασθενείς ή χρήστες ουσιών, αλλά και η απουσία πολιτικής που να διασφαλίζει ελάχιστο εισόδημα και να προβλέπει στέγη για όλους/ες –παρότι το Σύνταγμα ρητά το ορίζει– συνιστούν τους κυριότερους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραγωγή αστέγων.

Πέρα απ' το θεσμό της κοινωνικής κατοικίας (που δεν αφορά εξάλλου μόνο τους άστεγους) η Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να επιληφθεί γενικότερα του θέματος των αστέγων.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί σήμερα να δράσει ως εξής:

- Να συμβάλει στη συγκρότηση μηχανισμών πρόληψης και αποτροπής του φαινομένου με ομάδες που θα δραστηριοποιούνται έξω στο δρόμο.
- Να συνεργαστεί με τις αντίστοιχες ΜΚΟ.
- Να εφαρμόσει προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για να διασφαλίσει τη στέγαση, σίτιση και πρόσβασή των αστέγων σε ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες που θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση και επανένταξή τους.
- Να υιοθετηθούν οι πέντε στόχοι:
  - κανένας άνθρωπος να μη ζει στο δρόμο,
  - κανένας άνθρωπος να μη διαμένει σε κατάλυμα επείγουσας φιλοξενίας για περισσότερο από ό,τι χαρακτηρίζεται επείγον,
  - κανένας άνθρωπος να μη διαμένει σε μεταβατικό κατάλυμα περισσότερο από όσο απαιτείται για μία επιτυχημένη μετάβαση προς την ανεξάρτητη διαβίωση,
  - κανένας άνθρωπος να μην εκδιώκεται από ένα ίδρυμα χωρίς εναλλακτικές επιλογές στέγασης, κανένας νέος άνθρωπος να μην καταλήγει άστεγος λόγω της μετάβασής του στην ενήλικη ζωή και την ανεξάρτητη διαβίωση.

13.6. Σεξουαλικότητα

Επειδή η βίωση της σεξουαλικότητας ασχέτως φύλου, προσανατολισμού, ηλικίας, φυλής και θρησκείας αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα, θα πρέπει κάθε δήμος και η Περιφέρεια να φροντίσει ώστε σε επίπεδο ιδεολογίας, νομοθεσίας και πράξης να κατοχυρωθεί η βίωσή της σε κλίμα αποδοχής. Οι αρνητικές διακρίσεις λόγω σεξουαλικότητας συχνά υλοποιούνται με την ένοχη συνωμοτική σύμπραξη και στήριξη ενός ευρύτερου φάσματος παραγόντων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επεξεργαστεί θέσεις και προτροπές προς τα κράτη σχετικά με τα προβλήματα που αφορούν τη σεξουαλικότητα. Αυτές οι θέσεις και προτροπές θα πρέπει να αποτελέσουν οδηγό δραστηριοποίησης του Δήμου. Η στήριξη των ομάδων πολιτών που ήδη υπάρχουν και η προτροπή για δημιουργία νέων πρέπει να αποτελέσει βασικό σημείο της κοινωνικής πολιτικής. Σημεία-αιχμές που μπορούν να αποτελέσουν κατ' αρχήν το κέντρο της δραστηριοποίησης είναι:

- Για τις γυναίκες: α) η πρόληψη του βιασμού και της κακοποίησης μέσα και έξω από το γάμο, καθώς και η υλική, νομική, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των θυμάτων· β) η ανάπτυξη και απόδοση ίσης σημασίας στο πατρικό «φίλτρο» και στο μητρικό «φίλτρο».
- Για τους/τις αμφιφυλόφιλους/ες: η άρση της νοοτροπίας ότι είναι ακατάλληλοι/ες για την ανατροφή και κηδεμονία των παιδιών τους. Παροχή στήριξης με στόχο τη δημόσια αποδοχή τους.
- Για τους/τις ομοφυλόφιλους/ες: προγράμματα για την κοινωνική αποδοχή τους, υποστήριξη της ομοφυλοφιλικής συμβίωσης και ενθάρρυνση της συζήτησης για τη θεσμοποίηση του «ομοφυλοφιλικού» γάμου. Αποθάρρυνση-φραγμός στις συκοφαντίες, τους εκβιασμούς και το έγκλημα.
- Για τα παιδιά: αποδοχή της σεξουαλικότητάς τους και σύγχρονη θωράκισή τους από τον κίνδυνο κακοποίησής τους.
- Για την τρίτη ηλικία: ενίσχυση των δυνατοτήτων γνωριμίας και επαφής. Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα των συγγενών για τις συναισθηματικές τους ανάγκες.

13.7. Στήριξη της συλλογικής παρέμβασης των πολιτών

Η συλλογική δράση των πολιτών είναι προϋπόθεση της δημοκρατίας. Δήμος και περιφέρεια θα πρέπει να φροντίσουν ώστε να γίνει αυτό πραγματικότητα.

Οι προτάσεις μας:

- Υπάρχουσες ομάδες και σύλλογοι να καλούνται στη διαμόρφωση και υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής. Εδώ μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ραδιόφωνο, τηλεόραση, Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Οργανισμός Θεάτρου, εκθεσιακοί χώροι και άλλοι, νέοι θεσμοί όπως: Γραφείο Καταγγελιών Αρνητικής Κοινωνικής Διάκρισης και Παροχής Νομικής και Κοινωνικής Στήριξης, εκδόσεις συνεντεύξεων και λαϊκής λογοτεχνίας.
- Τμήματα του πληθυσμού που μπορούν να στηριχθούν με τοπικά προγράμματα είναι άτομα π.χ. με μητρική γλώσσα άλλη από την ελληνική, με διπλή μητρική γλώσσα ή με διάλεκτο, όπως ενδεικτικά γυναίκες και άνδρες Πόντιοι από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, Αλβανοί και ιδιαίτερα Βορειοηπειρώτες, Τσιγγάνοι, τουρκόφωνοι, Πομάκοι, Φιλιππινέζοι, Αρμένιοι και Εβραίοι. Επίσης, άτομα με ιδιαίτερα ήθη και έθιμα, με καταπιεσμένο σεξουαλικό προσανατολισμό (αμφιφυλόφιλοι, ομοφυλόφιλοι), στρατευμένοι, αντιρρησίες συνείδησης, αλλοδαποί εργαζόμενοι, γυναίκες με οξυμένα προβλήματα, τοξικομανείς, αποφυλακισμένοι, μοναχικά άτομα, ανάπηροι και γενικά άτομα με ειδικές ανάγκες.

- Το περιεχόμενο της στήριξης μπορεί να είναι η παροχή χώρων συνεύρεσης-συνεδρίασης, η γραμματειακή υποστήριξη για την έκδοση εντύπων έκφρασής τους, η ύπαρξη περιπτώσεων ενημέρωσης για τη δράση τους, η διάθεση χρόνου σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς για την επικοινωνία των ομάδων με την υπόλοιπη πόλη, η διάθεση ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών, κάποιο δίκτυο πληροφόρησης κ.ά.
- Η παροχή βοήθειας σε τροφή, κατάλυμα και ιατρική περίθαλψη των απόρων ασχέτως υπηκοότητας και λόγου παραμονής τους στο δήμο και στο νομό να παρέχεται με την εκταμίευση σχετικών κονδυλίων και την σύγχρονη ενεργοποίηση των υπόλοιπων τμημάτων του πληθυσμού σε εθελοντική άμισθη βάση, ώστε να αναπτυχθεί ένα κλίμα αλληλεγγύης προς τους πολίτες με γενικότερες ευεργετικές συνέπειες για την επικοινωνία των ανθρώπων.
- Τέλος, ένα ακόμη αντικείμενο της δραστηριοποίησης μπορεί να είναι η κοινωνική, υλική και ψυχολογική στήριξη των οροθετικών στο ιό HIV και στους ασθενείς AIDS, καθώς και η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών.

14. ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ

Με βάση την εμπειρία από την πολύχρονη ενασχόληση, **προτείνουμε:**

- Ορθολογική διαχείριση του πληθυσμού των αδέσποτων με στείρωση - επανένταξη αυστηρά στη γειτονιά τους. Εντατικοποίηση των στείρωσεων σε σκύλους και γάτες. Αύξηση των κονδυλίων για τα αδέσποτα και έγκαιρος σχεδιασμός του προγράμματος, ώστε αυτό να λειτουργεί χωρίς διακοπές και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- Τηλεφωνικό κέντρο του Δήμου που θα λειτουργεί και τα απογεύματα και τα Σαββατοκύριακα και προώθηση των επείγοντων περιστατικών (π.χ. τραυματισμένα) άμεσα σε συνεργαζόμενους κτηνιάτρους ή την Κτηνιατρική Κλινική του ΑΠΘ.
- Επανεξέταση της σύμβασης με την Κτηνιατρική Κλινική του ΑΠΘ για τυχόν προβλήματα, ανεπάρκειες και τρόπους καλύτερης αξιοποίησης των διαθέσιμων κονδυλίων. Κοινωνικός διάλογος για το ενδεχόμενο σύναψης συμβάσεων με ιδιώτες κτηνιάτρους, μέσω δημόσιων προκηρύξεων.
- Νομική/πρακτική στήριξη σε καταγγελίες κακοποίησης ζώων, δηλητηριάσεις, οργάνωση/διεκπεραίωση από το Δήμο των νομικών διαδικασιών (π.χ. προς Εισαγγελέα, Αστυνομία).
- Απόρριψη προτάσεων για κυνοκομεία – είμαστε αντίθετοι στην ασυλοποίηση των ζώων και μάλιστα με την τρέχουσα κατάσταση Δημοτικών Κυνοκομείων σε όλη τη χώρα, που συχνά χρησιμοποιούνται για να εξαφανιστούν ζώα ή λειτουργούν σε άθλιες συνθήκες που οδηγούν σε μαζικούς θανάτους.
- Σχεδιασμό για τη δημιουργία «Δημοτικού Κτηνιατρείου – Κλινικής ζώων» με έμπειρους σε στείρωσεις γιατρούς και χώρο νοσηλείας για τα αδέσποτα του Δήμου, με παράλληλες διαδικασίες προώθησης της υιοθέτησης αδέσποτων ζώων από φιλόζωους.
- Αξιοποίηση της εθελοντικής προσφοράς Ελλήνων ή αλλοδαπών κτηνιάτρων, με όλες τις νόμιμες διαδικασίες.
- Ειδικά για τον Ζωολογικό κήπο του Δήμου Θεσσαλονίκης προτείνουμε:
  - ✓ τον περιορισμό του σε έκταση, καθώς καταλαμβάνει μια σημαντική κοίτη χειμάρρου, με προσεκτικό επανασχεδιασμό των χώρων ώστε κάθε ζώο να έχει επαρκή για το είδος του έκταση,
  - ✓ μέτρα αποφυγής γέννησης ζώων σε αιχμαλωσία,
  - ✓ σταδιακή μετατροπή του σε κέντρο περίθαλψης τραυματισμένων άγριων ζώων, σε συνεργασία με τις φιλοζωικές οργανώσεις και ιδίως με Αρκτούρο, Καλλιστώ, ΕΚΠΑΖ και Άγρια Ζωή,
  - ✓ προσθήκη «σημείων ενημέρωσης» ή μικρής αίθουσας προβολών με βίντεο, φωτογραφίες, πληροφορίες για άγρια είδη.

Διαφωνούμε με τις θέσεις του Περιφερειάρχη Α. Τζιτζικώστα, που αποδέχεται τη σκοπιμότητα δημιουργίας ενός Ζωολογικού Κήπου πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης, «στα πρότυπα του Κήπου των Σπάτων Αττικής», για τη δημιουργία του οποίου επιδιώκεται ιδιωτική συμμετοχή επενδυτών. Έχοντας υπόψη τις κακές συνθήκες των ζωολογικών κήπων της Ελλάδας, την έτσι κι αλλιώς απαράδεκτη πρακτική του περιορισμού των ζώων μέσα σε εξαιρετικά μικρούς χώρους, που δεν έχουν καμία σχέση με το φυσικό τους περιβάλλον, όπως και την πάγια άποψη ότι είναι καλύτερα να προστατεύουμε το φυσικό περιβάλλον της χώρας μας, ώστε να εξασφαλίζεται και η επιβίωση της άγριας ζωής, καλούμε τον Περιφερειάρχη να

εγκαταλείπει τα συγκεκριμένα σχέδια. Σε μια περίοδο που δεν υπάρχουν δυνατότητες προστασίας ούτε καν των Καταφυγίων Άγριας Ζωής, το καλύτερο θα ήταν η ενίσχυση του δικτύου προστατευόμενων περιοχών της Κεντρικής Μακεδονίας και από την πλευρά της Περιφέρειας, με συγκεκριμένα προγράμματα, όπως και των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

15. ΜΕ ΥΓΕΙΑ

Θέλουμε έναν Δήμο που θα βάλει την υγεία των πολιτών και του περιβάλλοντος σε πρώτο πλάνο.

Για μας, η υγεία είναι εγγενές κομμάτι του σύνθετου δικτύου που απαρτίζουν ο αέρας, το νερό, τα ζώα, τα φυτά και κάθε άλλη μορφή ζωής στη βιόσφαιρα. Τα πάντα είναι αλληλεξαρτώμενα.

Αναγνωρίζουμε επίσης ότι η υγεία δεν είναι απλά η απουσία αρρώστιας ή αναπηρίας, αλλά, όπως ορίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, η κατάσταση πλήρους σωματικής, ψυχολογικής και κοινωνικής ευεξίας.

Το επίπεδο υγείας ενός ατόμου επηρεάζεται από πλήθος παραγόντων όπως το περιβάλλον στον οποίο ζει και εργάζεται, το εισόδημα που απολαμβάνει, η εκπαίδευσή του, αν έχει εργασία ή όχι, το είδος και η διάρκεια της εργασίας του, η κατοικία του, το επίπεδο των υγειονομικών υπηρεσιών και ο βαθμός πρόσβασης σε αυτές, η οικογενειακή του κατάσταση, η στήριξη από την ευρύτερη κοινότητα. Παίζει επίσης σημαντικό ρόλο ο τρόπος ζωής του (κάπνισμα, διατροφή, φυσική άσκηση, χρήση εθιστικών ουσιών κλπ.).

Η πολιτική υγείας οφείλει να εγγυάται το δικαίωμα σε κάθε άνθρωπο που ζει στην ελληνική επικράτεια (και όχι μόνο) να απολαμβάνει το υψηλότερο εφικτό επίπεδο σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής υγείας, άσχετα από την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία ή το εισόδημά του.

Μία οικολογική πολιτική υγείας δεν περιορίζεται μόνο στη παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, αλλά περιλαμβάνει την προαγωγή και προστασία της υγείας του πληθυσμού, την πρόληψη και θεραπεία ασθενειών, την αποκατάσταση αυτών που πάσχουν από ασθένειες, όπως και την προστασία του περιβάλλοντος στο οποίο ζουν και εργάζονται.

15.1. Πρόληψη

Πολιτική υγείας δε σημαίνει μόνο περίθαλψη, αλλά και πρόληψη. Δεν είναι δυνατόν να αναπτύξουμε εδώ όλους τους τομείς όπου πιστεύουμε ότι η Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να δράσει για την προαγωγή της υγείας, αλλά ορισμένα παραδείγματα θα καταδείξουν πώς η Αυτοδιοίκηση μπορεί να σώσει ζωές.

Μέτρα που θα μπορούν να ληφθούν είναι μεταξύ άλλων:

- Καθαρό νερό από τη βρύση είναι η πρώτη ανάγκη για την υγεία, και αποτελεί δικαίωμα κάθε πολίτη.
- Η χώρα μας είναι στη σχεδόν χειρότερη κατάσταση στην Ευρώπη σε σχέση με θανάτους στο δρόμο (μας ξεπερνά μόνο η Πορτογαλία). Η εφαρμογή μειωμένης ταχύτητας, η απαγόρευση της παράνομης στάθμευσης, η καλή κατάσταση του οδικού δικτύου κλπ. μειώνουν τους θανάτους από ατυχήματα στο δρόμο.
- Η παχυσαρκία αυξάνει το κίνδυνο από ένα ευρύ φάσμα παθήσεων όπως υπέρταση, καρδιολογικές παθήσεις και καρκίνο. Εκτός από τη σωστή διατροφή του ατόμου, τα ασφαλή πεζοδρόμια, οι πεζοδρομοί και οι ποδηλατόδρομοι ενθαρρύνουν το περπάτημα και τη χρήση ποδηλάτου για τις καθημερινές μετακινήσεις.
- Μέσα μαζικής μεταφοράς, πράσινοι χώροι αναψυχής, χώροι άθλησης κλπ. ενθαρρύνουν επίσης τη φυσική άσκηση και βελτιώνουν την ψυχική υγεία.

- Η προστασία του πρασίνου, η δημιουργία πάρκων και η φύτευση δένδρων βοηθά στον καθαρό αέρα, στην κλιματική αλλαγή και την ψυχική υγεία.
- Τα παραπάνω μέτρα μειώνουν επίσης τα καυσαέρια από τα αυτοκίνητα.
- Οι υγιεινές συνθήκες εργασίας έχουν κεντρική σημασία για τους εργαζομένους. Κάθε δημόσια υπηρεσία οφείλει να δώσει έμφαση στις συνθήκες εργασίας των υπαλλήλων της. Η συνεργασία της Αυτοδιοίκησης με τους τοπικούς επιχειρηματίες θα μπορούσε επίσης να βελτιώνει την υγεία στο χώρο της εργασίας στο ιδιωτικό τομέα.
- Πεζοδρόμια με τρύπες και κτίρια χωρίς ράμπες δυσκολεύουν ηλικιωμένους, άτομα σε αναπηρικές καρέκλες και μανάδες με παιδιά σε καρότσια.
- Η διατροφή παίζει μεγάλο ρόλο στην υγεία μας. Η Αυτοδιοίκηση μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη ενημέρωση για υγιεινή διατροφή και να προωθήσει βιολογικά προϊόντα σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς και κυλικεία, να οργανώσει λαϊκές αγορές όπου οι βιοκαλλιεργητές μπορούν να πωλούν τα προϊόντα τους σε προσιτές τιμές και να δώσει δυνατότητες για βιολογικά και χορτοφαγικά μενού στους χώρους μαζικής εστίασης.
- Παρεμβάσεις για λογικά όρια στην ισχύ των ραδιοτηλεοπτικών πομπών και εφαρμογή της προφύλαξης για τις γραμμές υψηλής τάσης της ΔΕΗ μπορούν επίσης να συνεισφέρουν στην προστασία της υγείας μας.
- Ενημέρωση και προστασία από την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες, πράσινες προμήθειες και υγιή κτίρια απαλλαγμένα από χημικές τοξικές ουσίες.

15.1. Μια ολοκληρωμένη διαχείριση της υγείας

Δυστυχώς στη χώρα μας τα στατιστικά στοιχεία για την υγεία, και ιδιαίτερα για τις ανισότητες στην υγεία, είναι ελλιπή. Σε περίοδο οικονομικής κρίσης δεν μπορούμε να περιμένουμε να γίνουν ακριβείς επιδημιολογικές έρευνες. Με λίγα έξοδα όμως, κάθε δήμος ή περιφέρεια μπορεί γρήγορα να μαζέψει όποιες πληροφορίες υπάρχουν σε δημόσιες υπηρεσίες, σε τοπικά πανεπιστήμια ή σε σχετικά Ευρωπαϊκά προγράμματα. Όταν και αν τελειώνει ποτέ, θα υπάρχουν αρκετά στοιχεία στον «Υγειονομικό Χάρτη».

Βαθμιαία, η πληροφορική βάση για την πολιτική υγείας χρειάζεται σοβαρή βελτίωση ώστε να παρακολουθεί η ΤΑ τι γίνεται στο χώρο όπου έχει ευθύνη, και να αξιολογεί τα αποτελέσματα των μέτρων που παίρνει.

Δίνουμε προτεραιότητα στην έρευνα που θα υποστηρίξει την πολιτική υγείας.

Μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν:

- Σύνταξη τοπικού «Προφίλ Υγείας». Το Προφίλ αυτό, θα πρέπει να περιγράφει σε συντομία, ανά Δήμο / Περιφέρεια τα παρακάτω:
  - ✓ το περιβάλλον και πιθανόν κινδύνους για την υγεία
  - ✓ τοπικές οικονομικές δραστηριότητες και ευκαιρίες για ανάπτυξη
  - ✓ κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες
  - ✓ υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες
  - ✓ το επίπεδο υγείας του πληθυσμού, με έμφαση σε παιδιά και ηλικιωμένους
  - ✓ αναφορά σε κοινωνικό-οικονομικές ανισότητες στην υγεία, περιλαμβάνοντας την υγεία τυχών μεταναστών στο τοπικό επίπεδο

- Επιλογή ξεκάθαρων μακροπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων στόχων για την πολιτική υγείας, και δημιουργία συστημάτων για την αξιολόγηση της προόδου προς τους στόχους αυτούς.
- Ολιστική προσέγγιση της υγείας σε μια περιοχή. Η ΤΑ πρέπει να δρα σε πολλούς τομείς για την προαγωγή και προστασία της υγείας, στην ανάπτυξη όλων των τοπικών πολιτικών και όλων των αποφάσεων που παίρνει. Όλες οι αποφάσεις που παίρνει η ΤΑ σε άλλους τομείς θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις που θα έχουν στην υγεία των πολιτών και ειδικότερα τις επιπτώσεις στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Για αυτό το λόγο θα πρέπει οι δήμοι/περιφέρειες αλλά και οι επενδυτές ανάλογα με το είδος της επένδυσης να συντάσσουν μελέτες υγειονομικών επιπτώσεων- Health Impact Assessment – κατά τα πρότυπα των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που κάνουν οι νομοί στη Σουηδία.

15.3. Πρωτοβάθμια περίθαλψη

Αποτελεί την πιο προωθημένη πράσινη πρόταση για ένα νέο ΕΣΥ. Είναι σ' όλο τον κόσμο παρατηρημένο ότι όσο μεγαλύτερο πληθυσμό αγκαλιάζει ένα σύστημα υγείας, τόσο πιο ιατροκεντρικό και γραφειοκρατικό γίνεται. Αντίθετα, όσο πιο κοντά έρχεται στον πολίτη, όσο λιγότερο απρόσωπο είναι, τόσο πιο εύκολα γίνεται αποδεκτό.

Το βασικότερο εμπόδιο σ' αυτή την προοπτική είναι η απαράδεκτη κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Οι πελατειακές σχέσεις, τα σκάνδαλα, η ανικανότητα και η κομματικοποίηση, είναι φαινόμενα που έχουν διαβρώσει την Τ.Α. σε βαθμό πολύ μεγαλύτερο από εκείνον της κεντρικής εξουσίας. Η ενίσχυση της Αυτοδιοίκησης αποτελεί μονόδρομο για την εφαρμογή των όποιων Πράσινων λύσεων.

Η υπαγωγή της Πρωτοβάθμιας περίθαλψης του συστήματος υγείας στην Τ.Α., αποτελεί μια παραλλαγή του Σουηδικού μοντέλου (εκείνο εμπεριέχει όλες τις βαθμίδες περίθαλψης στην Τ.Α.), είναι όμως ένα ελπιδοφόρο πρώτο βήμα για άρση του αδιεξόδου.

Η Τ.Α. θα μπορούσε να φορολογεί τους πολίτες της περιφέρειας ή του δήμου για να χρηματοδοτεί τις πρωτοβάθμιες μονάδες υγείας (Κέντρα Υγείας) αστικού, ημιαστικού ή αγροτικού τύπου. Φυσικά οι πολίτες πρέπει να απαλλάσσονται της συνολικής φορολογίας του εισοδήματός τους στο ποσοστό που αφορά τις δαπάνες υγείας. Οι μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας σε μια περιφέρεια θα πρέπει να είναι αυτοδιοικούμενες. Θα πρέπει να μπορούν να χρεώνουν τις υπηρεσίες τους στα ασφαλιστικά ταμεία των πολιτών της περιφέρειας (σήμερα είναι εντελώς δωρεάν και δεν καταχωρούνται πουθενά). Όλοι οι πολίτες θα είναι εφοδιασμένοι με ενιαία κάρτα ασφάλισης και όλες οι ιατρικές πράξεις θα καταγράφονται ηλεκτρονικά από τις πρωτοβάθμιες μονάδες. Μ' αυτό τον τρόπο οι άνεργοι και οι ανασφάλιστοι θα μπορούν τουλάχιστον να παρακολουθούνται ιατρικά και υπεύθυνα, άσχετα αν πληρώνουν ή όχι. Η νομιμοποίηση των μεταναστών δεν θα έχει καμία σχέση με την κατοχή και χρήση της κάρτας ασφάλισης.

Οι μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας θα τηρούν δικό τους προϋπολογισμό για τα έσοδα και τα έξοδά τους. Αν υπάρχουν συνεχείς παραβάσεις του προϋπολογισμού τους, θα αίρεται η αυτοδιοίκησή τους, και η διοίκηση θα μπορεί να υπαχθεί σε όμορη μονάδα ή περιφέρεια ή να τίθεται υπό την κηδεμονία του κράτους, με σαφή αντικίνητρα για μια τέτοια εκδοχή. Η πρόβλεψη που υπάρχει σήμερα για τη χρηματοδοτική κάλυψη της Τ.Α. κατευθείαν από τα ΕΣΠΑ αποτελεί σοβαρή προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος.

15.4. Θεσμός οικογενειακού γιατρού- πρόληψη

Το βασικό ερώτημα του “γιατί και για ποιόν πρέπει να γίνει καλά ο άρρωστος” απαντιέται κύρια έξω απ’ τα θεραπευτήρια. Απαντιέται εκεί ακριβώς που γεννιέται η αρρώστια. Στο σπίτι, στο εργοστάσιο, στο σχολείο, στη διατροφή, στον αέρα που αναπνέουμε, στο νερό που πίνουμε.

- Να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην Αγωγή Υγείας και στην Πρόληψη (πρωτογενή και δευτερογενή) μέσω συνεργασιών της Τ.Α. με φορείς Υγείας, σπεσιαλίστες επαγγελματίες υγείας και επαγγελματικούς φορείς μέσα στο ΕΣΥ. Κι αυτό πρέπει να το υποστηρίξουμε ένθερμα γιατί αποτελεί για μας προνομιακό πεδίο.
- Πρέπει να ιδρυθεί εσωτερικός μηχανισμός σχεδιασμού της Προληπτικής Αγωγής, ελέγχου του αποτελέσματος και καταγραφής των στατιστικών.
- Ο θεσμός του Οικογενειακού Γιατρού, με ελεύθερη επιλογή απ’ τους πολίτες, πρέπει να αποτελέσει τη μονάδα αφετηρίας και την καρδιά του νέου συστήματος. Θα του δίνει ζωή και θα είναι ο δεσμός εμπιστοσύνης για τους πολίτες που θα προστρέχουν σ’ αυτό.
- Ο οικογενειακός γιατρός θα συμβουλεύει, θα θεραπεύει, θα συνοδεύει και θα προωθεί τους αρρώστους του σ’ όλες τις βαθμίδες του ΕΣΥ, αν υπάρχει ανάγκη. Θα αποτελεί τον ενδιάμεσο κρίκο ακόμα και για παραπομπή σε ιδιωτικούς φορείς, εκεί που πολλοί “μη έχοντες” δεν γίνονται δεκτοί ή γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης.

15.5. Θεσμός κοινωνικού γιατρού – κατοχύρωση και ανάπτυξη

Επιδίωξη για κατοχύρωση και ανάπτυξη της Κοινωνικής Ιατρικής.

Ο κοινωνικός γιατρός θα δρα στο επίπεδο κοινωνικού-εργασιακού περιβάλλοντος, με σκοπό την προφύλαξη από ασθένειες και ατυχήματα, την προαγωγή υγείας, την αποθεραπεία ασθένειας και αποκατάσταση υγείας, την ένταξη των ΑμεΑ. και ψυχικά πασχόντων.

Για αυτούς τους σκοπούς θα συνεργάζεται με λοιπούς επαγγελματίες υγείας (π.χ. γιατρούς εργασίας, κοινωνικούς λειτουργούς), καθώς και με φορείς τοπικούς, επαγγελματικούς και υγειονομικούς.

15.6. Θεσμός νοσηλείας στο σπίτι – αναζωογόνηση και ανάπτυξή του

Θεσμός μεγάλης υγειονομικής - κοινωνικής χρησιμότητας που λειτουργεί στα πλαίσια της Τ.Α. Σήμερα «πνέει τα λοίσθια» εξ αιτίας της στενότητας πόρων και μάλιστα σε περίοδο που αυξάνει το ποσοστό των ανήμπορων συνανθρώπων μας χωρίς βοήθεια στο σπίτι.

Απαιτείται αναζωογόνηση και ανάπτυξή του μέσω των νέων πόρων της Τ.Α. Επίσης μέσω ευαισθητοποίησης και οργάνωσης εθελοντικής προσφοράς, με τη συνεπικουρία της Εκκλησίας, και του Ερυθρού Σταυρού όπου υπάρχει.

15.7. Η ψυχική υγεία

Η στροφή στην κοινότητα και στην οργάνωση δικτύου κοινοτικών υπηρεσιών δεν σημαίνει υπηρεσίες δορυφορικές και συμπληρωματικές στο άσυλο, αλλά ριζικά εναλλακτικές στον εγκλεισμό και στη νοσοκομειοκεντρική φροντίδα.

Σημαίνει ολοκληρωμένο φάσμα παροχών, θεραπευτική συνέχεια στην τοπική κοινωνία, σφαιρική φροντίδα, ευθύνη για τις ανάγκες ψυχικής υγείας των δημοτών (και επομένως την άμεση εφαρμογή της τομεοποίησης), απόρριψη των πρακτικών της επιλογής, των παραπομπών και του αποκλεισμού, προσανατολισμός σε πρακτικές αναζήτησης και συνάντησης του πάσχοντα στην κοινότητα. Και αυτό σε αντίθεση με την έως σήμερα πρακτική της παθητικής αναμονής για την υποδοχή του σε κατ' όνομα δημόσιες υπηρεσίες και σε εξωτερικά ιατρεία, γενική εφημερία νοσοκομείου κλπ).

Ζητούμενα είναι:

- Διαπραγμάτευση και ισότιμες σχέσεις με το ασθενή
- Θεραπευτική ομάδα που διέπεται από οριζόντιες και δημοκρατικές σχέσεις
- Επαναπροσδιορισμός των ρόλων στη βάση των αναγκών της σφαιρικής προσέγγισης στην ολότητα της ύπαρξης του ψυχικά πάσχοντα
- Οργανική σύνδεσή του με το κοινωνικό σώμα

15.8. Απολογισμός

- Δέσμευσή μας για μετρήσιμη βελτίωση συγκεκριμένων υγειονομικών δεικτών (π.χ. νερού, αέρα, πράσινου, νοσηρότητας), κατόπιν εφαρμογής των εκάστοτε απαιτούμενων συγκεκριμένων δράσεων.
- Έλεγχος αποτελεσμάτων από ανεξάρτητο φορέα και απολογισμός.

15.9. Ναρκωτικά -εξαρτήσεις

Σε μια κοινωνία που προωθεί τον ατομισμό, την παθητικότητα, την επανάπαυση, την αδιέξοδη αναζήτηση της ευχαρίστησης μέσα από την αγορά και τη βιομηχανία της ευτυχίας, είναι αναμενόμενο σύμπτωμα και η προσφυγή στους τεχνητούς κόσμους, τις ψευδαισθήσεις και τα υποκατάστατα κάθε είδους.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στηριζόμενη άμεσα σ' ένα σημαντικό επιστημονικό δυναμικό της, που χρόνια τώρα αγωνίζεται με τις παραπάνω αρχές, μπορεί να βρεθεί στην πρωτοπορία μιας νέας ορθολογιστικής πολιτικής. Άμεσα ζητάμε να συνδεθεί η Θεσσαλονίκη με το δίκτυο ευρωπαϊκών πόλεων (Λίβερπουλ, Ζυρίχη, Άμστερνταμ) που εφαρμόζουν ήδη προγράμματα χορήγησης υποκατάστατων, δωρεάν χορήγησης συριγγών και προφυλακτικών, εναλλακτικές μορφές απεξάρτησης κ.ά.

- Κανείς χρήστης στη φυλακή.
- Επιστημονική γνώση και όχι δαιμονολογία.

Απέναντι σε προτάσεις που επενδύουν στον κοινωνικό αυτοματισμό και ενισχύουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, προτάσσουμε τον συνδυασμό δημόσιας υγείας και δημόσιας ασφάλειας. Εμπνεόμαστε από την Διακήρυξη της Πράγας, που υπογράφηκε από Δημάρχους από όλο τον κόσμο και προτείνουμε να διδαχθούμε από την πολιτική των "Τεσσάρων Πυλώνων" που έχει εφαρμοσθεί με επιτυχία σε αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις, το Σύδνεϋ, το Βανκούβερ κ.α. κι έχει συντελέσει στην μείωση των ναρκωτικών στους δρόμους και της σχετικής εγκληματικότητας, των θανάτων από ναρκωτικά και των κρουσμάτων μεταδοτικών ασθενειών που σχετίζονται με την χρήση ουσιών (AIDS, Ηπατίτιδα κ.α.). Οι τέσσερις πυλώνες της δράσης μας θα είναι:

- Η Πρόληψη, με έμφαση στις ενημερωτικές δράσεις, ειδικά για νέους, πάντα με την αξιοποίηση εθελοντών, καλλιτεχνών, εκπαιδευτικών και σχετικών φορέων.
- Η Θεραπεία, στην οποία ο Δήμος μπορεί επικουρικά να συνδράμει με τις δυνατότητες που διαθέτει.
- Η Μείωση της βλάβης, με προγράμματα street work και εξέταση δημιουργίας κινούμενου shooting room, με την συνδρομή σχετικών φορέων, για την αντιμετώπιση του φαινομένου της δημόσιας χρήσης.
- Η Επιβολή του νόμου, σε συνεργασία με τις αστυνομικές αρχές, με έμφαση σε σχολεία καθαρά από ναρκωτικά.

16. ΜΕ ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

16.1. Για ένα αειφόρο σχολείο

Είναι πλέον πολιτική και κοινωνική αναγκαιότητα να ξεφύγουμε από το σχολείο απλό πάροχο γνώσεων και να περάσουμε στο σχολείο που αναπτύσσει πλήρως την προσωπικότητα των μαθητών, μέσω της ανάπτυξης και προώθησης της εκπαίδευσης για την αειφορία.

Η αντίληψή μας είναι η ανάπτυξη του αειφόρου σχολείου που ακολουθεί μια ολιστική προσέγγιση όσον αφορά την παροχή και εμπέδωση της γνώσης. Είναι εκείνο το σχολείο στο οποίο η αειφορία και η ολιστική αντίληψη διαπερνά όχι μόνο το πρόγραμμα αλλά και όλη τη δομή και λειτουργία του:

Στο επίπεδο των αναλυτικών προγραμμάτων και των διδακτικών στρατηγικών και μεθόδων:

- Το αναλυτικό πρόγραμμα δεν περιλαμβάνει απλώς νύξεις περιβαλλοντικών θεμάτων, αλλά είναι δομημένο στη βάση μιας ολιστικής και διαθεματικής παιδείας. Το αειφόρο σχολείο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις μαθητοκεντρικές και ομαδοσυνεργατικές στρατηγικές και μεθοδολογικές διδακτικές προσεγγίσεις, καθώς επίσης και στην εισαγωγή και αξιοποίηση των τεχνολογιών της επικοινωνίας και πληροφορίας.
- Οι τοπικές κοινωνίες θα πρέπει να μπορούν να έχουν λόγο στη διαμόρφωση ενός τμήματος του αναλυτικού προγράμματος.
- Με ευθύνη της Αυτοδιοίκησης και τη συνεργασία Πανεπιστημιακών Τμημάτων προτείνουμε να γράφονται βιβλία για την τοπική Ιστορία ως συμπλήρωμα της γενικής Ιστορίας. Οι τοπικές ιστορίες και η ιστορία τοπίου συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάγκη ένταξης των μαθητών στο κοινωνικό και τοπικό περιβάλλον που αυτοί ζουν.

Στο επίπεδο της οργάνωσης και διοίκησης του σχολείου: Η διοίκηση-διακυβέρνηση του σχολείου αφορά όχι μόνο το ρόλο του διευθυντή, αλλά όλου του προσωπικού και των παραγόντων της σχολικής κοινότητας, ενθαρρύνοντας δημοκρατικές, αποτελεσματικές, συμμετοχικές διαδικασίες που κατατείνουν στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας, κατανόησης και αλληλεγγύης, στην εφαρμογή των αρχών και μεθόδων της εκπαίδευσης για την αειφορία. Στο πλαίσιο αυτό είναι χρήσιμο να αναπτύσσονται και να εφαρμόζονται κριτήρια ποιότητας και προόδου, καθώς και εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει επίσης οι εκπαιδευτικοί να έχουν ευκαιρίες και δυνατότητες εξέλιξης, επιμόρφωσης, μετεκπαίδευσης, ανταλλαγής εμπειριών κ.ά. Όλα αυτά μπορούν να γίνουν με ενδοσχολική ή και ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση και με ιδιαίτερη βαρύτητα στα τοπικά θέματα και προβλήματα. Το ίδιο επίπεδο περιλαμβάνει επίσης τις σχέσεις με την ευρύτερη κοινότητα και διάφορους εκτός του σχολείου υποστηρικτικούς φορείς. Το άνοιγμα του σχολείου στον έξω κόσμο σημαίνει επιθυμία, ικανότητα και δράσεις, ώστε αυτό να αλληλεπιδρά θετικά με την τοπική και την ευρύτερη κοινωνία.

Στο επίπεδο του κτιριακού περιβάλλοντος, του φυσικού περιβάλλοντος του σχολείου και των πέριξ χώρων, καθώς και των λοιπών υποδομών:

- Χρειαζόμαστε σχολικά κτίρια που είναι κατασκευασμένα με τις αρχές της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής ή, αν είναι παλαιότερα, βελτιωμένα με αλλαγές που θα συμβάλλουν στη μείωση του οικολογικού τους αποτυπώματος.
- Τα σχολικά κτίρια προτείνουμε να είναι προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες και στις αρχιτεκτονικές ιδιαιτερότητες του κάθε τόπου.

- Η σχολική αυλή αποτελεί μέρος του χώρου διδασκαλίας, ενώ η εκ νέου ανακάλυψη του σχολικού κήπου μπορεί να εμπλουτίσει τις μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών.
- Η χρήση της στέγης του σχολείου για ανάπτυξη ΑΠΕ ή για τη δημιουργία «πράσινης στέγης» οφείλει να είναι στους βασικούς στόχους της Αυτοδιοίκησης.

Με την υλοποίηση αυτών των δράσεων το αποτέλεσμα θα είναι πολλαπλό, καθώς συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του φαινόμενου του θερμοκηπίου και αποτελούν λαμπρά παραδείγματα στο πλαίσιο της ανάπτυξης προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η δημιουργία σε κάθε σχολική αυλή μικρών εκπαιδευτικών κήπων με φυτά της μεσογειακής χλωρίδας και η φροντίδα τους από τους μαθητές, με έμφαση στα φυτά της ντόπιας χλωρίδας, εκτός του ότι συμβάλλει θετικά στο μικροκλίμα της περιοχής, δίνει πολλές δυνατότητες για την ανάπτυξη θετικής σχέσης των μαθητών με τη χλωρίδα και φέρνει τους μαθητές κοντά σε δραστηριότητες που στα μεγάλα αστικά κέντρα είναι πια άγνωστες.

Στο επίπεδο της προώθησης δικτύων αιεφόρων σχολείων με την ενεργό συμμετοχή τόσο των μαθητών, όσο και της τοπικής κοινωνίας: Είναι γνωστό ότι τα δίκτυα παρουσιάζουν πλεονεκτήματα για τους συμμετέχοντες σε αυτά καθώς:

- Δίνεται η δυνατότητα ανταλλαγής στοιχείων που έχει συλλέξει ένα μέλος του δικτύου και άμεσης χρησιμοποίησης των στοιχείων αυτών από όλα τα άλλα μέλη του δικτύου.
- Δίνεται στους μαθητές η αίσθηση ότι ανήκουν σε ένα ευρύτερο σύνολο, σε μια ομάδα σημαντική και διαφορετική από τις άλλες, κι έτσι ικανοποιείται η ψυχολογική ανάγκη τους να διακρίνονται και να μετέχουν σε σύνολα με συγκεκριμένα ενδιαφέροντα.
- Η ταυτόχρονη διερεύνηση και παιδαγωγική ενασχόληση με ένα θέμα από πολλά σχολεία, πολλούς δασκάλους και μαθητές, βελτιώνει διαρκώς τις προσεγγίσεις τόσο από περιβαλλοντική, όσο και από πολιτιστική πλευρά.
- Δίνεται η δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ σχολείων που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση, επιτρέποντας στους μαθητές να γνωρίσουν καλύτερα τη χώρα, καθώς και τις κατά τόπους συνήθειες, ήθη, τοπικές διαλέκτους και άλλα πολιτιστικά στοιχεία.
- Βοηθάει στην αλληλοκατανόηση και αποδοχή πολιτισμικών διαφορών.

Επιπλέον, τονίζουμε ορισμένα επίσης **σημαντικά** ζητήματα:

- Οι προσπάθειες προώθησης του αιεφόρου σχολείου δεν πρέπει να εγκλωβίζονται σε μεμονωμένες δράσεις (π.χ. ανακύκλωση) ή αλλαγές που αφορούν αποκλειστικά ή κυρίως την υλικοτεχνική υποδομή (π.χ. τοποθέτηση διπλών τζαμιών), ιδιαίτερα όταν αυτές γίνονται χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, καθώς μια τέτοια προσέγγιση δεν ανταποκρίνεται στην όλη φιλοσοφία και τους στόχους του αιεφόρου σχολείου.
- Η ανάπτυξη πολλαπλών δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής υγείας και πολιτιστικών θεμάτων βοηθά τους μαθητές να αντιληφθούν την πολυπλοκότητα των ζητημάτων και τους επιτρέπει να έχουν μια ολιστική αντιμετώπιση τόσο της γνώσης όσο και της ζωής.
- Η Αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με συλλόγους γονέων και την τοπική κοινωνία, οφείλει να συμβάλλει στη δημιουργία και την ανάπτυξη Κέντρων

Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προσανατολισμένων στην ολιστική προσέγγιση των τοπικών ζητημάτων.

- Τα κυλικεία οφείλουν να υποστηρίζουν τα βιολογικά προϊόντα και τους παραγωγούς της περιοχής, όπου αυτοί υπάρχουν, ενισχύοντας θετικά διατροφικά πρότυπα για τους μαθητές, κατευθύνοντας προς τις βιολογικές καλλιέργειες τους παραγωγούς της περιοχής και ενισχύοντας οικονομικά την περιοχή.

Είναι πια καιρός να επανεξετάσουμε τον τρόπο που γιορτάζονται μέσα στο σχολείο οι εθνικές γιορτές. Οι βαρετές και τυποποιημένες γιορτές να αντικατασταθούν από ουσιαστική έρευνα των ίδιων των μαθητών για τα ιστορικά γεγονότα, σε συνάρτηση πάντα με την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα.

- Θεωρούμε ότι οι μαθητικές παρελάσεις είναι ένας αναχρονιστικός θεσμός, απομεινάρι άλλων, αντιδημοκρατικών εποχών που πρέπει να καταργηθεί, ενώ θα πρέπει να αντικατασταθούν από ουσιαστικές καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις από τους μαθητές που να απευθύνονται και στη γειτονιά του σχολείου.

Με δεδομένο ότι στη διαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας και του σχολικού κλίματος, πέρα από τα άλλα, ουσιαστικό ρόλο παίζουν ο διευθυντής και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου, οι όποιες αλλαγές έχουν στενή και άμεση σχέση και με τις μορφές επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξής τους. Είναι ανάγκη να αλλάξουν οι μορφές επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών (και των διευθυντών), με επίκεντρο την προώθηση της αειφορίας, και να υιοθετηθούν άλλες πιο πρόσφορες και αποτελεσματικές μορφές όπως η ενδοσχολική επιμόρφωση, η ανάπτυξη κοινοτήτων μάθησης, η έρευνα δράσης.

Η προώθηση του αειφόρου σχολείου είναι αναπόσπαστο τμήμα της εκπαίδευσης για την αειφορία. Πρέπει να τύχει ουσιαστικής υποστήριξης από το Υπουργείο Παιδείας και ιδιαίτερα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε επίπεδο αναλυτικών προγραμμάτων, επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης, προτάσεων προς τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων και δημιουργίας συνεργασιών των σχολείων με τα ΑΕΙ και άλλους φορείς που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν και να ενδυναμώσουν το έργο τους.

Ασφαλώς πρόκειται για ένα δύσκολο και καινοτόμο εγχείρημα, αλλά μεσοπρόθεσμα η επίδρασή του θα είναι ιδιαίτερα σημαντική στο επίπεδο των μαθησιακών επιτευγμάτων, της εξοικονόμησης ενέργειας και οικονομικών πόρων, της αποδοχής της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικότητας.

17. ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΧΘΕΣΙΝΟΙ – ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

17.1. Ιστορική αναδρομή

Η Αυτοδιοικητική Κίνηση «Οικολογία-Αλληλεγγύη» είναι μία δημιουργική συνάντηση κοινωνικά ευαίσθητων και ενεργών πολιτών, που μέσα από διαφορετικές αφετηρίες και πολιτικές διαδρομές αγωνίζονται για ένα **μεγάλο ανανεωτικό κίνημα στην Αυτοδιοίκηση, με γνώμονα την άμεση δημοκρατία, την οικολογία, την κοινωνική συνοχή και την αλληλεγγύη** της τοπικής μας κοινωνίας.

Οι ρίζες μας βρίσκονται στο 1990, όταν η «Οικολογική Θεσσαλονίκη», με υποψήφιο Δήμαρχο τον Γιάννη Τζιώλα, συμμετείχε για πρώτη φορά στις δημοτικές εκλογές για τον Δήμο Θεσσαλονίκης, εξασφαλίζοντας 2,6%. Η κίνηση διευρύνθηκε με νέες δυνάμεις, συγκροτώντας το 1992 την «Οικολογία-Αλληλεγγύη», και συμμετείχε στις πρώτες νομαρχιακές εκλογές του 1994, με τη στήριξη και της ΑΚΟΑ, ανένταχτων κ.ά., ενώ το 1998, με τη σύμπραξη του Συνασπισμού, διευρύνθηκε σε «Οικολογία-Αλληλεγγύη / Συνασπισμός των Πολιτών». Το 2002 είχε τη στήριξη και άλλων δυνάμεων της κριτικής Αριστεράς (ΚΕΔΑ, Χώρος Διαλόγου και Κοινής Δράσης της Αριστεράς, ΔΕΑ, Απελευθέρωση κ.ά.), αποστασιοποιημένων από το ΔΗΚΚΙ και το ΠΑΣΟΚ κ.ά. Διεκδικήσαμε την ψήφο των συμπολιτών μας, οι οποίοι μας εμπιστεύτηκαν για να εκφράσουμε δυναμικά τις αξίες και τις αγωνίες τους, να συμβάλουμε στην κοινωνική και οικονομική αναδιοργάνωση του νομού μας, αφού εκλέχθηκε και το 1998 και το 2002 ένας Νομαρχιακός Σύμβουλος (ο Μιχάλης Τρεμόπουλος).

Το 2006, ο Συνασπισμός επέλεξε την αυτόνομη κάθοδό του, τόσο στη Νομαρχία όσο και στον Δήμο. Ήδη είχαμε δηλώσει δημόσια την ανησυχία μας για τη συντηρητική κυριαρχία στη Θεσσαλονίκη και εκδώσαμε ένα κάλεσμα συντονισμού όλων των «ανοιχτών» πρωτοβουλιών για να διεκδικήσουμε την πόλη από μια διοίκηση που δεν της αξίζει. Απάντηση σ' αυτό το κάλεσμα λάβαμε μόνον από τη νεότευκτη τότε «Πρωτοβουλία για τη Θεσσαλονίκη» με επικεφαλής τον Γιάννη Μπουτάρη, με την οποία επιλέξαμε και να συνεργαστούμε. Η συνεργασία αυτή, η μοναδική μη κομματική και με φρέσκιες ιδέες, με το 16% που πήρε, παραλίγο να περάσει στον δεύτερο γύρο. Σε νομαρχιακό επίπεδο τολμήσαμε και κατεβήκαμε αυτόνομα ως «Οικολογία - Αλληλεγγύη», με τη συνεργασία φίλων από την ανανεωτική και τη διεθνιστική αριστερά. Κι εδώ τα αποτελέσματα ήταν πολύ καλά: 4,6% και 2 νομαρχιακοί σύμβουλοι, ο Μιχάλης Τρεμόπουλος και η Δήμητρα Γωγάκου.

Το 2010 η κοπιώδης διαδικασία του «Διαπαραταξιακού» δεν οδήγησε σε μια ευρύτερη συνεργασία για τον Δήμο της Θεσσαλονίκης, αφού η «Πρωτοβουλία» του Μπουτάρη εξασφάλισε το χρίσμα του ΠΑΣΟΚ και αποσύρθηκε. Ο οικολογικός χώρος με άλλους συνεργαζόμενους στο Διαπαραταξιακό κατέληξε στην υποψηφιότητα του Χρ. Μάτη, ο οποίος και κατάφερε να εκλεγεί με 3,2% αλλά η μετέπειτα πορεία του διέψευσε τις προσδοκίες. Το 2014 η «Οικολογία - Αλληλεγγύη», στον Δήμο Θεσσαλονίκης υποστήριξε την υποψηφιότητα της Ελεάννας Ιωαννίδου, που πήρε 3,2% με τις «Γειτονίες σε Δράση -Οικολογία-Αλληλεγγύη-Πολιτισμός». Στην Περιφέρεια συμμετείχε και πάλι η δοκιμασμένη ομάδα, με επικεφαλής τον Μιχάλη Τρεμόπουλο. Και οι δυο εκλέχτηκαν αλλά στα μέσα της θητείας τους παραιτήθηκαν και έγινε εναλλαγή: της Ελεάννας με την Μόνικα Αϊβάζογλου και του Μιχάλη με τον Δαμιανό Ανδρέου.

Τα 12 χρόνια εκπροσώπησης της «Οικολογίας - Αλληλεγγύης» στο Νομαρχιακό Συμβούλιο και τα 8 τελευταία στο Περιφερειακό Συμβούλιο ήταν μια περίοδος έντονης δράσης, με πάμπολλες παρεμβάσεις, τοποθετήσεις και μέτωπα για τα ζητήματα της ποιότητας ζωής, της αλληλεγγύης, της αποκέντρωσης και αναζωογόνησης της υπαίθρου, της ενδυνάμωσης της τοπικής οικονομίας, της προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος, της υπεράσπισης των περιστασιακών

δασών, των ελεύθερων χώρων και των πρώην στρατοπέδων, της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης και του αυστηρού ελέγχου των συνθηκών και των όρων εργασίας, του αποκλεισμού των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (μετανάστες, πρόσφυγες, τσιγγάνοι, παλιννοστούντες, μόνοι γονείς κλπ.), της πρόληψης και της υπεράσπισης της δημόσιας υγείας, της σχολικής στέγης και της υποστήριξης της σχολικής ζωής, των επιπτώσεων της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, της ανάπτυξης ουσιαστικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, της προώθησης της κατασκευής τραμ, προαστιακού σιδηροδρόμου και θαλάσσιας αστικής συγκοινωνίας, της αντιμετώπισης των στερεών αποβλήτων, της διαφάνειας των περιβαλλοντικών ελέγχων, της οικολογικής διαχείρισης του νερού, της προώθησης της οικολογικής γεωργίας, της προστασίας των αρχαιολογικών μνημείων και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, της δημιουργίας αυτοδιαχειριζόμενων κέντρων γυναικών, της στήριξης κάθε αντιρατσιστικής και αντιεθνικιστικής παρέμβασης, της ενίσχυσης κάθε συλλογικής δημιουργικής δραστηριότητας.

Για πρώτη φορά σε κυρίαρχα τοπικά όργανα, όπως η Νομαρχία και η Περιφέρεια, εκφράστηκαν απόψεις και δόθηκαν μάχες προς μια **δυναμική και κοινωνικά αλληλέγγυα προοπτική, με σεβασμό στον άνθρωπο και στο περιβάλλον**, και επιτεύχθηκαν νίκες υπέρ της διαφάνειας και του συλλογικού συμφέροντος. Αλλά και στον Δήμο Θεσσαλονίκης έχει αρχίσει να εκπέμπει το οικολογικό στίγμα, που πρέπει να το δυναμώσουμε.

17.2. Οι συνθήκες για μια ακόμη φορά έχουν αλλάξει

Είπαμε έγκαιρα ότι απέναντι στις μνημονιακές πολιτικές, που γονάτισαν τους πολίτες και απαξίωσαν τη μισθωτή εργασία, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής, αποτελεί ζωτική ανάγκη να επενδύσουμε στην έξοδο από την κρίση με προτεραιότητες το εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης, τη βιώσιμη αναζωογόνηση της πόλης και της υπαίθρου, την αναβάθμιση των συλλογικών αγαθών και την υπεράσπιση της δημόσιας περιουσίας, με έμφαση στην πράσινη οικονομία και καινοτομία.

Στην ουσία, βεβαίως, μαζί με την αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος, έχει καταρρεύσει το ίδιο το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας. Γι' αυτό χρειάζονται ριζικές ανατροπές και σε κεντρικό και σε τοπικό επίπεδο.

Σήμερα συναντιόμαστε με νέες ευρύτερες δυνάμεις, που ξεπερνούν τον οικολογικό χώρο, σε μία δυναμική εκλογική παρέμβαση στον Δήμο Θεσσαλονίκης, με την εμπειρία της προηγούμενης διαδρομής μας αλλά και με περίσσειμα γνώσης από τη συμμετοχή μας στα αυτοδιοικητικά και ευρωπαϊκά δρώμενα. Το νέο αναλογικό εκλογικό σύστημα επιτρέπει μεγαλύτερη εκπροσώπηση των αξιών και των προτάσεών μας αλλά και συνδιαμόρφωση των δημοτικών πολιτικών.

Ο στόχος μας παραμένει ο ίδιος: **η συνεπής, συνεχής και ανιδιοτελής προσπάθεια παρέμβασης σε όλα τα επίπεδα, μέσα κι έξω από τους θεσμούς, και η βελτίωση της ζωής εδώ και τώρα! Και θα τον πετύχουμε!**